

U S T A W A

z dnia.....

o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 2344 z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2:

a) uchyla się ust. 1a,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Celem postępowania uregulowanego ustawą prowadzonego wobec osób fizycznych jest również umorzenie zobowiązań upadłego niewykonanych w postępowaniu upadłościowym.”;

2) dodaje się art. 24a w brzmieniu:

„Art. 24a. Do wniosku o ogłoszenie upadłości załącza się jeden dodatkowy odpis wraz z odpisami załączników.”;

3) w art. 38 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Sąd może zabezpieczyć majątek dłużnika przez ustanowienie tymczasowego nadzorcy sądowego. Do tymczasowego nadzorcy sądowego przepisy art. 157, art. 157a, art. 159-161, art. 166 ust. 6, art. 167 ust. 2, art. 167a, art. 167b, art. 170-172 i art. 178 stosuje się odpowiednio.”;

4) art. 43 otrzymuje brzmienie:

„Art. 43. Zabezpieczenia zastosowane przez sąd upadają z dniem ogłoszenia upadłości, uprawomocnienia się zarządzenia o zwrocie wniosku albo postanowienia o odrzuceniu wniosku lub oddaleniu wniosku albo umorzeniu postępowania w przedmiocie rozpoznania wniosku. O upadku zabezpieczenia w postaci ustanowienia tymczasowego nadzorcy sądowego albo zarządu przymusowego obwieszcza się.”;

5) w art. 51 w ust. 1 wprowadza się następujące zmiany:

a) pkt 4 otrzymuje brzmienie:

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, ustawę z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawę z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne, ustawę z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 2491, z 2018 r. poz. 398, 685, 1544 i 1629 oraz z 2019 r. poz. 55 i 60.

„4) wzywa wierzycieli upadłego do zgłoszenia wierzytelności syndykowi, na wskazany adres, w terminie trzydziestu dni od dnia obwieszczenia postanowienia o ogłoszeniu upadłości w Rejestrze;”;

b) pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) określa czy funkcje sędziego-komisarza oraz zastępcy lub zastępców sędziego-komisarza będzie pełnił sędzia czy referendarz sądowy oraz wyznacza syndyka;”;

6) w art. 56a:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W postępowaniu o ogłoszenie upadłości uczestnik może złożyć wniosek o zatwierdzenie warunków sprzedaży przedsiębiorstwa dłużnika lub jego zorganizowanej części lub składników majątkowych stanowiących znaczną część przedsiębiorstwa na rzecz jednego lub większej liczby nabywców.”;

b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a i 2b w brzmieniu:

„2a. Do wniosku o zatwierdzenie warunków sprzedaży wnioskodawca załącza dowód wpłaty przez nabywcę wadium w wysokości jednej dziesiątej oferowanej ceny. W razie niezałączenia do wniosku o zatwierdzenie warunków sprzedaży dowodu wpłaty wadium wniosek ten pozostawia się bez rozpoznania.

2b. Do wniosku o zatwierdzenie warunków sprzedaży załącza się listę znanych wnioskodawcy zabezpieczeń dokonanych przez wierzycieli na majątku, którego dotyczy wniosek o zatwierdzenie warunków sprzedaży z podaniem adresów tych wierzycieli. Do wniosku o zatwierdzenie warunków sprzedaży załącza się również odpisy wniosku o zatwierdzenie warunków sprzedaży wraz z załącznikami dla wierzycieli zabezpieczonych na majątku, którego dotyczy wniosek.”;

7) po art. 56a dodaje się art. 56aa i art. 56ab w brzmieniu:

„Art. 56aa. 1. W razie złożenia wniosku o zatwierdzenie warunków sprzedaży sąd ustanawia tymczasowego nadzorcę sądowego lub zarządcę przymusowego.

2. Tymczasowy nadzorca sądowy składa, w wyznaczonym terminie, sprawozdanie obejmujące w szczególności informacje na temat stanu finansowego dłużnika, rodzaju i wartości jego majątku oraz przewidywanych kosztów postępowania upadłościowego oraz innych zobowiązań masy upadłości, które należałoby ponieść w

związku z likwidacją na zasadach ogólnych, a także inne informacje istotne dla rozpoznania wniosku o zatwierdzenie warunków sprzedaży.

Art. 56ab. O złożeniu wniosku o zatwierdzenie warunków sprzedaży obwieszcza się.”;

8) art. 56c otrzymuje brzmienie:

„Art. 56c. 1. Sąd uwzględnia wniosek o zatwierdzenie warunków sprzedaży, jeżeli cena jest wyższa niż kwota możliwa do uzyskania w postępowaniu upadłościowym przy likwidacji na zasadach ogólnych, pomniejszona o koszty postępowania oraz inne zobowiązania masy upadłości, które należałoby ponieść w związku z likwidacją w takim trybie.

2. Sąd może uwzględnić wniosek, jeżeli cena jest zbliżona do kwoty możliwej do uzyskania w postępowaniu upadłościowym przy likwidacji na zasadach ogólnych, pomniejszonej o koszty postępowania oraz inne zobowiązania masy upadłości, które należałoby ponieść w związku z likwidacją w takim trybie, jeżeli przemawia za tym ważny interes publiczny lub możliwość zachowania przedsiębiorstwa dłużnika.

3. Sąd rozpoznaje wniosek o zatwierdzenie warunków sprzedaży nie wcześniej niż 30 dni od dnia obwieszczenia o złożeniu wniosku o zatwierdzenie warunków sprzedaży oraz nie wcześniej niż 14 dni od dnia doręczenia wierzycielom zabezpieczonym na majątku, którego dotyczy wniosek odpisów tego wniosku z załącznikami wraz z zobowiązaniem do zajęcia stanowiska w wyznaczonym terminie.”;

9) po art. 56c dodaje się art. 56ca w brzmieniu:

„56ca. 1. W razie złożenia co najmniej dwóch wniosków o zatwierdzenie warunków sprzedaży przeprowadza się aukcję pomiędzy nabywcami w celu wyboru najkorzystniejszych warunków sprzedaży. Do aukcji stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu cywilnego, z tym że:

- 1) warunki aukcji zatwierdza sąd w składzie jednoosobowym;
- 2) o aukcji należy zawiadomić wnioskodawców co najmniej na dwa tygodnie przed terminem posiedzenia wyznaczonego w celu jej przeprowadzenia;
- 3) aukcję przeprowadza się na posiedzeniu jawnym;
- 4) aukcję prowadzi tymczasowy nadzorca sądowy pod nadzorem sądu w składzie jednoosobowym;
- 5) wyboru najkorzystniejszej oferty dokonuje tymczasowy nadzorca sądowy, który przedstawia wybraną ofertę w sprawozdaniu, o którym mowa w art. 56aa ust. 2.

2. W razie złożenia kolejnego wniosku o zatwierdzenie warunków sprzedaży przepisu art. 56ab nie stosuje się.”;

10) w art. 56d wprowadza się następujące zmiany:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Na postanowienie oddalające wniosek o zatwierdzenie warunków sprzedaży zażalenie przysługuje dłużnikowi oraz wnioskodawcy składającemu wniosek o zatwierdzenie warunków sprzedaży, a na postanowienie uwzględniające wniosek – dłużnikowi oraz każdemu z wierzycieli. Zażalenie można wnieść w terminie dwóch tygodni od dnia obwieszczenia w Rejestrze.”,

b) po ust. 2 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Wadium wpłacone przez wnioskodawców, których wnioski nie zostały uwzględnione zwraca się w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się postanowienia o ogłoszeniu upadłości i zatwierdzeniu warunków sprzedaży na rachunek wskazany przez wnioskodawcę, chyba że wnioskodawca wcześniej złożył wniosek o zwrot wadium. Zwrot wadium na wniosek wnioskodawcy skutkuje pozostawieniem bez rozpoznania wniosku tego wnioskodawcy o zatwierdzenie warunków sprzedaży. Wadium wpłacone przez wnioskodawcę, którego wniosek został uwzględniony zalicza się na poczet ceny.”;

11) w art. 56e wprowadza się następujące zmiany:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Syndyk zawiera umowę sprzedaży na warunkach określonych w postanowieniu sądu o zatwierdzeniu warunków sprzedaży nie później niż w terminie trzydziestu dni od dnia stwierdzenia prawomocności tego postanowienia, chyba że zaakceptowane przez sąd warunki umowy przewidywały inny termin. O stwierdzeniu prawomocności postanowienia o zatwierdzeniu warunków sprzedaży zawiadamia się syndyka przy zastosowaniu środków bezpośredniego przekazu informacji, takich jak telefon, faks, poczta elektroniczna.”,

b) po ust. 3 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Jeżeli do zawarcia umowy nie dojdzie z winy nabywcy syndyk zachowuje wadium.”;

12) w art. 56f wprowadza się następujące zmiany:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Jeżeli do wniosku o zatwierdzenie warunków sprzedaży był dołączony dowód wpłaty pełnej ceny na rachunek depozytowy sądu, wydanie przedmiotu sprzedaży nabywcy następuje niezwłocznie po wydaniu postanowienia o ogłoszeniu upadłości.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w przypadku wpłaty pełnej ceny na rachunek depozytowy sądu w toku postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości lub po wydaniu postanowienia o ogłoszeniu upadłości.”,

c) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Wydanie przedmiotu sprzedaży nabywcy następuje bezpośrednio do rąk nabywcy, przy udziale syndyka. Przepis art. 174 stosuje się odpowiednio.”,

d) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Uchylając postanowienie zatwierdzające warunki sprzedaży, sąd zobowiązuje nabywcę do zwrotu przedmiotu sprzedaży do rąk syndyka lub dłużnika. Postanowienie jest tytułem egzekucyjnym przeciwko nabywcy.”;

13) art. 56h otrzymuje brzmienie:

„Art. 56h. W terminie przewidzianym na zawarcie umowy sprzedaży syndyk lub nabywca może złożyć wniosek do sądu o uchylenie lub zmianę postanowienia zatwierdzającego warunki sprzedaży, jeżeli po wydaniu postanowienia zmieniły się lub zostały ujawnione okoliczności mające istotny wpływ na wartość składnika majątku będącego przedmiotem sprzedaży. Na postanowienie uwzględniające wniosek zażalenie przysługuje również syndykowi oraz nabywcy. Przepisy art. 56a – 56g stosuje się odpowiednio.”;

14) w art. 63 po ust. 1 dodaje się ust. 1a – 1d w brzmieniu:

„1a. W przypadku ogłoszenia upadłości osoby fizycznej, na której utrzymaniu nie pozostają inne osoby, do masy upadłości nie wchodzi także część dochodu upadłego, która łącznie z dochodami wyłączonymi z masy upadłości na podstawie ust. 1 odpowiada kwocie stanowiącej 150% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej określonego w art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 z późn. zm.).

1b. W przypadku ogłoszenia upadłości osoby fizycznej, na której utrzymaniu pozostają inne osoby, do masy upadłości nie wchodzi także część dochodu upadłego, która łącznie z dochodami wyłączonymi z masy upadłości na podstawie ust. 1,

odpowiada iloczynowi liczby osób pozostających na utrzymaniu upadłego, w tym upadłego i 150% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie określonego w art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

1c. Sędzia-komisarz na wniosek upadłego lub syndyka może w inny sposób określić część dochodu upadłego, która nie wchodzi do masy upadłości zgodnie z ust. 1a lub 1b, biorąc pod uwagę szczególne potrzeby upadłego i osób pozostających na jego utrzymaniu, w tym ich stan zdrowia, potrzeby mieszkaniowe oraz możliwości ich zaspokojenia. Na postanowienie sędziego-komisarza przysługuje zażalenie upadłemu i wierzycielom.

1d. Część dochodu upadłego, która nie wchodzi do masy upadłości zgodnie z ust. 1a – 1c, nie podlega egzekucji.”;

15) po art. 63 dodaje się art. 63a w brzmieniu:

„Art. 63a. Wątpliwości co do tego, które z przedmiotów należących do upadłego wchodzi w skład masy upadłości, rozstrzyga sędzia-komisarz na wniosek syndyka, upadłego lub wierzyciela. Na postanowienie przysługuje zażalenie wnioskodawcy, upadłemu i wierzycielom.”;

16) w art. 125 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio, gdy rozdzielnosc majątkowa powstała z mocy prawa w ciągu roku przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości w wyniku rozwodu, separacji albo ubezwłasnowolnienia jednego z małżonków, chyba że pozew lub wniosek w sprawie został złożony co najmniej dwa lata przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Jednak rozwiedziony małżonek upadłego albo małżonek upadłego, może w drodze powództwa lub zarzutu żądać uznania rozdzielnosci majątkowej za skuteczną wobec masy upadłości, jeżeli w chwili powstania rozdzielnosci majątkowej nie wiedział o istnieniu podstawy do ogłoszenia upadłości, a powstanie rozdzielnosci majątkowej nie doprowadziło do pokrzywdzenia wierzycieli. Powództwo wnosi się do sądu upadłościowego. Sąd może zabezpieczyć powództwo przez ustanowienie zakazu zbywania lub obciążania mienia, które stanowiło majątek wspólny małżonków.”;

17) w art. 144 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Syndyk może żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego.”;

18) w art. 150 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Sędzia-komisarz ani jego zastępca nie może wchodzić w skład sądu, który orzeka w przedmiocie wynagrodzenia lub odwołania syndyka oraz wyłączenia z masy upadłości.”;

19) w art. 151 wprowadza się następujące zmiany:

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a – 1c w brzmieniu:

„1a. Funkcję sędziego-komisarza może pełnić referendarz sądowy.

1b. Jeżeli funkcję sędziego-komisarza pełni referendarz sądowy, czynności sędziego-komisarza wskazane w art. 57 ust. 3 i 4, art. 58 ust. 1 - 3, art. 63a, art. 73 ust. 2, art. 259, art. 315, art. 350 wykonuje jako sędzia-komisarz wyznaczony sędzia.

1c. Na czynności referendarza sądowego pełniącego funkcję sędziego-komisarza przysługuje skarga w przypadkach, w których na postanowienie sędziego-komisarza przysługuje zażalenie. Wniesienie skargi nie powoduje utraty mocy przez zaskarżone postanowienie referendarza sądowego. Sąd rozpoznaje skargę w składzie jednego sędziego, jako sąd drugiej instancji, stosując odpowiednio przepisy o zażaleniu. Rozpoznając skargę, sąd wydaje postanowienie, w którym zaskarżone postanowienie referendarza sądowego utrzymuje w mocy albo je zmienia.”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, również po ogłoszeniu upadłości, sąd może wskazać, że czynności sędziego-komisarza może wykonywać więcej niż jeden zastępca sędziego-komisarza. Art. 51 ust. 1 pkt 6 stosuje się.”,

c) dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. W czasie trwania przemijającej przeszkody do wykonywania czynności przez sędziego-komisarza i jego zastępców czynności sędziego-komisarza wykonuje inny sędzia, do którego przepisy dotyczące sędziego-komisarza stosuje się odpowiednio.”;

20) w art. 176 wprowadza się następujące zmiany:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Syndyk niezwłocznie zawiadamia o upadłości tych wierzycieli, których adresy są znane na podstawie ksiąg upadłego, a także komornika ogólnej własności upadłego oraz małżonka dłużnika.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a i 1b w brzmieniu:

„1a. W zawiadomieniu skierowanym do wierzycieli syndyk poucza wierzycieli o treści art. 54a, art. 235-237, art. 239 - 241, wskazuje sąd, do którego można zaskarżyć postanowienie o ogłoszeniu upadłości zgodnie z art. 54a ust. 1, wskazuje imię i nazwisko albo nazwę oraz adres syndyka, któremu należy dokonać zgłoszenia wierzytelności wraz z terminem, w którym należy dokonać zgłoszenia wierzytelności albo sposobem obliczenia tego terminu oraz podaje numer rachunku syndyka, na który należy wpłacić zryczałtowane koszty, o których mowa w art. 235 ust. 1.

1b. W zawiadomieniu skierowanym do małżonka dłużnika syndyk poucza go o treści art. 124 – 126.”,

c) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Syndyk zawiadamia placówki pocztowe w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 2188) o ogłoszeniu upadłości. Placówki te doręczają syndykowi adresowane do upadłego przesyłki pocztowe. Syndyk, w terminie 7 dni od otrzymania przesyłki, wydaje upadłemu przesyłki pocztowe, które nie dotyczą masy upadłości lub których zatrzymanie nie jest potrzebne ze względu na zawarte w nich wiadomości. Doręczenie przesyłki dla upadłego uważa się za dokonane z upływem 21 dni od doręczenia przesyłki syndykowi.”;

21) w art. 178 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 i 3 w brzmieniu:

„2. Syndyk składa wnioski o poszukiwanie majątku upadłego przez komornika z ograniczeniem do poszukiwania w bazach danych, do których dostęp ma komornik. Przepisów art. 801 oraz art. 801¹ Kodeksu postępowania cywilnego nie stosuje się.

3. Do pism kierowanych do syndyka stosuje się odpowiednio art. 165 Kodeksu postępowania cywilnego.”;

22) w art. 235 otrzymuje brzmienie:

„Art. 235. 1. Wierzyciel, który zgłosił wierzytelność po terminie ponosi zryczałtowane koszty postępowania upadłościowego wynikłe ze zgłoszenia wierzytelności po upływie terminu wyznaczonego do zgłaszania wierzytelności, nawet jeżeli opóźnienie powstało bez jego winy, w wysokości stanowiącej równowartość 15% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat

nagród z zysku w trzecim kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

2. Syndyk zobowiązuje wierzyciela do wpłaty zryczałtowanych kosztów, o których mowa w ust. 1 na rachunek syndyka w wyznaczonym terminie. Przepis art. 241 stosuje się odpowiednio.”;

23) w art. 236 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wierzyciel osobisty upadłego, który chce uczestniczyć w postępowaniu upadłościowym, jeżeli niezbędne jest ustalenie jego wierzytelności, powinien w terminie oznaczonym w postanowieniu o ogłoszeniu upadłości zgłosić syndykowi swoją wierzytelność. Przepis art. 165 § 2 i 3 Kodeksu postępowania cywilnego stosuje się odpowiednio.”;

24) w art. 240 po pkt 8 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 9 w brzmieniu:

„9) numer rachunku bankowego wierzyciela, jeżeli wierzyciel posiada rachunek bankowy.”;

25) po art. 240a dodaje się art. 240b w brzmieniu:

„Art. 240b. Zgłoszenie wierzytelności przerywa bieg terminu przedawnienia. Po przerwaniu biegu terminu przedawnienia biegnie on na nowo od dnia następującego po dniu uprawomocnienia się postanowienia o zakończeniu lub umorzeniu postępowania upadłościowego.”;

26) art. 241 otrzymuje brzmienie:

„Art. 241. Jeżeli zgłoszenie wierzytelności nie odpowiada warunkom formalnym pisma procesowego lub wymaganiom określonym w art. 239 i art. 240 lub wierzyciel w terminie w wyznaczonym przez syndyka nie wpłacił zryczałtowanych kosztów, o których mowa w art. 235 ust. 1 stosuje się odpowiednio art. 130 Kodeksu postępowania cywilnego.”;

27) po art. 242 dodaje się art. 242a w brzmieniu:

„Art. 242a. 1. Zarządzenie syndyka o zwrocie zgłoszenia wierzytelności wymaga uzasadnienia.

2. Na zarządzenie syndyka o zwrocie zgłoszenia wierzytelności wierzycielowi przysługuje skarga do sędziego-komisarza. Syndyk poucza wierzyciela występującego w sprawie bez adwokata, radcy prawnego, rzecznika patentowego lub radcy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej o terminie i sposobie wniesienia skargi.

3. Skarga powinna czynić zadość warunkom formalnym pisma procesowego oraz określać zwrócone zgłoszenie wierzytelności.

4. Skargę wnosi się w terminie tygodniowym od dnia doręczenia zarządzenia syndyka o zwrocie zgłoszenia wierzytelności wraz z uzasadnieniem.

5. Skargę wnosi się do syndyka. Syndyk w terminie trzech dni od dnia otrzymania skargi przekazuje sędziemu-komisarzowi skargę wraz ze zgłoszeniem wierzytelności oraz odpisem zarządzenia o zwrocie zgłoszenia wierzytelności, chyba że skargę w całości uwzględni. O uwzględnieniu skargi syndyk zawiadamia skarżącego.

6. Sędzia-komisarz rozpoznaje skargę w terminie tygodniowym od dnia jej wpływu do sędziego-komisarza, a gdy skarga zawiera braki formalne, które podlegają uzupełnieniu, w terminie tygodniowym od jej uzupełnienia.

7. Sędzia-komisarz odrzuca skargę wniesioną po upływie przepisanej terminu lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również skargę, której braków nie uzupełniono w terminie. Na postanowienie sędziego-komisarza o odrzuceniu skargi służy zażalenie.”;

28) w art. 256 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W tym samym terminie sprzeciw przysługuje upadłemu, o ile lista wierzytelności nie jest zgodna z jego wnioskami lub oświadczeniami. Jeżeli upadły nie składał oświadczeń, mimo iż był do tego wezwany, może zgłosić sprzeciw tylko wtedy, gdy wykaże, że nie złożył oświadczeń z przyczyn od niego niezależnych.”;

29) w art. 258a ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Sędzia-komisarz doręcza odpis sprzeciwu syndykowi oraz odpowiednio upadłemu i wierzycielowi, którego wierzytelności sprzeciw dotyczy, wyznaczając termin wniesienia odpowiedzi na sprzeciw nie krótszy niż tydzień. Wraz z odpowiedzią na sprzeciw syndyk składa sędziemu-komisarzowi zgłoszenie wierzytelności oraz dokumenty złożone przez wierzyciela, o których mowa w art. 243 ust. 2.”;

30) art. 315 otrzymuje brzmienie:

„Art. 315. Sędzia-komisarz może wyłączyć określone składniki majątku z masy upadłości, w tym nieruchomości lub jej ułamkową część, jeżeli nie można ich zbyć z zachowaniem przepisów ustawy, a dalsze pozostawanie tych składników majątku w masie upadłości będzie niekorzystne dla wierzycieli z uwagi na obciążenie masy upadłości związanymi z tym kosztami. Na postanowienie sędziego-komisarza przysługuje zażalenie.”;

- 31) w art. 316 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:
„4. O sprzedaży przedsiębiorstwa upadłego obwieszcza się.”;
- 32) w art. 317 wprowadza się następujące zmiany:
- a) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:
„2a. Przepis art. 23¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy stosuje się odpowiednio.”,
- b) ust. 3 otrzymuje brzmienie
„3. Nabywca przedsiębiorstwa upadłego wstępuje z mocy prawa w miejsce upadłego lub syndyka do postępowań cywilnych, administracyjnych, sądowno-administracyjnych oraz przed sądami polubownymi, dotyczących przedsiębiorstwa lub jego składników, bez zezwolenia strony przeciwnej, z chwilą zawiadomienia o nabyciu przedsiębiorstwa sądu, sądu polubownego lub organu prowadzącego postępowanie administracyjne.”;
- 33) w art. 320 ust. 3 otrzymuje brzmienie:
„3. Przy sprzedaży nieruchomości, prawa użytkowania wieczystego, spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu oraz statku morskiego wpisanego do rejestru okrętowego, przepisy art. 317 ust. 3 oraz art. 319 stosuje się odpowiednio.”;
- 34) w art. 330a dodaje się ust. 5 w brzmieniu:
„5. Przepis art. 317 ust. 3 stosuje się odpowiednio.”;
- 35) w art. 334 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:
„5. Przepis art. 317 ust. 3 stosuje się odpowiednio.”;
- 36) po art. 342 dodaje się art. 342a w brzmieniu:
„Art. 342a. 1. Jeżeli upadły jest osobą fizyczną i w skład masy upadłości wchodzi lokal mieszkalny albo dom jednorodzinny, w którym zamieszkuje upadły, a konieczne jest zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych upadłego i osób pozostających na jego utrzymaniu, z sumy uzyskanej z jego sprzedaży wydziela się upadłemu kwotę odpowiadającą przeciętnemu czynszowi najmu lokalu mieszkalnego w tej samej lub sąsiedniej miejscowości za okres od dwunastu do dwudziestu czterech miesięcy.
2. Kwotę, o której mowa w ust. 1, na wniosek upadłego, określa sędzia-komisarz, biorąc pod uwagę potrzeby mieszkaniowe upadłego, w tym liczbę osób pozostających na jego utrzymaniu, zdolności zarobkowe upadłego, sumę uzyskaną ze sprzedaży lokalu mieszkalnego albo domu jednorodzinnego oraz opinię syndyka. Na postanowienie sędziego-komisarza przysługuje zażalenie.
- ”

3. Jeżeli fundusze masy upadłości na to pozwalają, a opuszczony przez upadłego lokal mieszkalny albo dom jednorodzinny nie został jeszcze zbyty, sędzia-komisarz może przyznać upadłemu zaliczkę na poczet kwoty, o której mowa w ust. 1.”;

37) w art. 361:

a) w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) wszyscy wierzyciele, którzy zgłosili swoje wierzytelności, żądają umorzenia postępowania, a dłużnik wyraził na to zgodę.”,

b) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Jeśli w toku postępowania doszło do sprzedaży rzeczy, wierzytelności lub praw, wymagającej sporządzenia oddzielnego planu podziału, o którym mowa w art. 348 ust. 1, umorzenie postępowania nie może nastąpić wcześniej niż po wykonaniu planu podziału sum uzyskanych ze sprzedaży tych rzeczy, wierzytelności lub praw.”;

38) w art. 369:

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a i 1b w brzmieniu:

„1a. W terminie wskazanym w ust. 1 upadły będący osobą fizyczną może również złożyć wniosek o umorzenie zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, jeśli osobista sytuacja upadłego w oczywisty sposób wskazuje, że jest on trwale niezdolny do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli. Przepis art. 370f ust. 2 stosuje się.

1b. Wnioski, o których mowa w ust. 1 i ust. 1a rozpoznaje się na rozprawie. O terminie rozprawy zawiadamia się wierzycieli przez obwieszczenie.”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Jeżeli niezdolność do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli wynikająca z osobistej sytuacji upadłego nie ma charakteru trwałego, sąd umarza zobowiązania bez ustalenia planu spłaty wierzycieli pod warunkiem, że w terminie 5 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli żaden z wierzycieli nie złoży wniosku o ustalenie planu spłaty wierzycieli, na skutek którego sąd uchyli postanowienie o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli i ustali plan spłaty wierzycieli. Przepis art. 370f ust. 2 stosuje się.”,

c) po ust. 2 dodaje się ust. 2a-2h w brzmieniu:

„2a. Na skutek wniosku wierzyciela, o którym mowa w ust. 2 sąd może uchylić postanowienie o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli i ustalić plan spłaty wierzycieli również po upływie 5 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli.

2b. W okresie 5 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, upadły nie może dokonywać czynności prawnych, dotyczących jego majątku, które mogłyby pogorszyć jego sytuację majątkową.

2c. W szczególnie uzasadnionych przypadkach sąd, na wniosek upadłego, może wyrazić zgodę na dokonanie albo zatwierdzić dokonanie czynności prawnej, o której mowa w ust. 2b.

2d. W okresie, o którym mowa w ust. 2b, upadły jest obowiązany składać sądowi corocznie, do końca kwietnia, sprawozdanie ze swojej sytuacji majątkowej i zawodowej za poprzedni rok kalendarzowy, w którym wykazuje osiągnięte przychody oraz nabyte składniki majątkowe o wartości przekraczającej przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku za ostatni kwartał okresu sprawozdawczego, ogłoszone przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, jak również swoje możliwości zarobkowe, wydatki potrzebne na swoje utrzymanie i osób pozostających na jego utrzymaniu, w tym potrzeby mieszkaniowe. Do sprawozdania upadły dołącza kopię złożonego rocznego zeznania podatkowego.

2e. W okresie, o którym mowa w ust. 2b, art. 370c ust. 1 stosuje się odpowiednio.

2f. Sąd uchyla postanowienie o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, jeżeli w okresie, o którym mowa w ust. 2b upadły:

- 1) nie złożył w terminie sprawozdania, o którym mowa w ust. 2d;
- 2) w sprawozdaniu, o którym mowa w ust. 2d, wskazał nieprawdę, w szczególności zataił osiągnięte przychody lub nabyte składniki majątkowe;
- 3) dokonał czynności prawnej, o której mowa w ust. 2b, bez uzyskania zgody sądu albo czynność ta nie została przez sąd zatwierdzona;

4) ukrywał majątek lub czynność prawna upadłego została prawomocnie uznana za dokonaną z pokrzywdzeniem wierzycieli

chyba że uchylenie obowiązkom jest nieznaczne lub zaniechanie uchylenia postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli jest uzasadnione względami słuszności lub względami humanitarnymi.

2g. W razie uchylenia postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli zobowiązania upadłego nie podlegają umorzeniu.

2h. Jeżeli żaden z wierzycieli nie złoży wniosku, o którym mowa w ust. 2, zobowiązania upadłego, o których mowa w art. 369 ust. 1 ulegają umorzeniu z upływem 5 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli. Na wniosek upadłego sąd wydaje postanowienie stwierdzające umorzenie zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli. W postanowieniu sąd wskazuje datę umorzenia zobowiązań.”,

d) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Sąd oddala wniosek, o którym mowa w ust. 1 lub ust. 1a jeżeli:

1) upadły doprowadził do swojej niewypłacalności w sposób celowy, w szczególności przez trwonienie części składowych majątku oraz celowe nieregulowanie wymagalnych zobowiązań;

2) w okresie dziesięciu lat przed dniem zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości w stosunku do upadłego prowadzono postępowanie upadłościowe, w którym umorzono całość lub część jego zobowiązań

- chyba że uwzględnienie wniosku, o którym mowa w ust. 1 lub ust. 1a jest uzasadnione względami słuszności lub względami humanitarnymi.”;

39) art. 370a otrzymuje brzmienie:

„Art. 370a. 1. W postanowieniu określającym plan spłaty wierzycieli, sąd ustala czy upadły doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa oraz określa, w jakim zakresie i w jakim czasie, nie dłuższym niż trzydzieści sześć miesięcy, upadły jest obowiązany spłacać zobowiązania uznane na liście wierzytelności a niewykonane w toku postępowania upadłościowego na podstawie planów podziału oraz jaka część

zobowiązań upadłego powstałych przed dniem ogłoszenia upadłości zostanie umorzona po wykonaniu planu spłaty wierzycieli.

2. W przypadku ustalenia, że upadły doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa, plan spłat wierzycieli nie może być ustalony na czas krótszy niż trzydzieści sześć miesięcy i dłuższy niż osiemdziesiąt cztery miesiące.

3. W przypadku, gdy w drodze wykonania planów podziału oraz planu spłaty wierzycieli dłużnik spłaci co najmniej 70%, objętych planem spłaty zobowiązań uznanych na liście wierzytelności a niewykonanych w toku postępowania upadłościowego plan spłaty nie może zostać ustalony na okres dłuższy niż 1 rok.

4. W przypadku, gdy w drodze wykonania planów podziału oraz planu spłaty wierzycieli dłużnik spłaci co najmniej 50%, objętych planem spłaty zobowiązań uznanych na liście wierzytelności a niewykonanych w toku postępowania upadłościowego plan spłaty nie może zostać ustalony na okres dłuższy niż 2 lata.

5. Osoba, która pełniła w postępowaniu funkcję syndyka na żądanie sądu składa, w terminie 14 dni, opis przyczyn powstania stanu niewypłacalności upadłego.

6. Inne zobowiązania masy upadłości niezaspokojone w toku postępowania upadłościowego uwzględnia się w planie spłaty wierzycieli w pełnej wysokości, chyba że możliwości zarobkowe upadłego, konieczność utrzymania upadłego i osób pozostających na jego utrzymaniu oraz ich potrzeby mieszkaniowe nie pozwalają na ich pełne zaspokojenie.

7. Sąd nie jest związany stanowiskiem upadłego oraz wierzycieli co do treści planu spłaty wierzycieli. Ustalając plan spłaty wierzycieli, sąd bierze pod uwagę możliwości zarobkowe upadłego, konieczność utrzymania upadłego i osób pozostających na jego utrzymaniu, w tym ich potrzeby mieszkaniowe, wysokość niezaspokojonych wierzytelności oraz stopień zaspokojenia wierzytelności w postępowaniu upadłościowym.

8. Do planu spłaty wierzycieli stosuje się odpowiednio art. 336 oraz art. 340 – 346.

9. Postanowienie o ustaleniu planu spłaty wierzycieli albo umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli lub o warunkowym umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli obwieszcza się. Na postanowienie sądu w przedmiocie ustalenia planu spłaty wierzycieli oraz w

przedmiocie umorzenia zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli lub warunkowego umorzenia zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli przysługuje zażalenie.”;

40) w art. 370b ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Od postanowienia sądu drugiej instancji w przedmiocie ustalenia planu spłaty wierzycieli albo umorzenia zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli lub warunkowego umorzenia zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli przysługuje skarga kasacyjna.”;

41) w art. 370c ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W okresie wykonywania planu spłaty wierzycieli niedopuszczalne jest wszczęcie postępowania egzekucyjnego dotyczącego wierzytelności wynikających z zobowiązań upadłego, o których mowa w art. 369 ust. 1 z wyjątkiem wierzytelności wynikających z zobowiązań, o których mowa w art. 370f ust. 2.”;

42) w art. 370d po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Jeżeli brak możliwości wywiązania się z obowiązków określonych w planie spłaty wierzycieli ma charakter trwały i wynika z okoliczności niezależnych od upadłego, sąd na wniosek upadłego, po wysłuchaniu wierzycieli, może uchylić plan spłaty wierzycieli i umorzyć niewykonane zobowiązania upadłego, o których mowa w art. 369 ust. 1. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie, a od postanowienia sądu drugiej instancji skarga kasacyjna.”;

43) po art. 370e dodaje się art. 370ea w brzmieniu:

„Art. 370ea. W sprawach, o których mowa w art. 370d i art. 370e sąd orzeka na rozprawie. O terminie rozprawy zawiadamia się wierzycieli przez obwieszczenie.”;

44) w art. 370f wprowadza się następujące zmiany:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Po wykonaniu przez upadłego obowiązków określonych w planie spłaty wierzycieli sąd wydaje postanowienie o stwierdzeniu wykonania planu spłaty i umorzeniu zobowiązań upadłego, o których mowa w art. 369 ust. 1 niewykonanych w wyniku wykonania planu spłaty wierzycieli.”;

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Po wydaniu postanowienia, o którym mowa w ust. 1, niedopuszczalne jest wszczęcie postępowania egzekucyjnego dotyczącego wierzytelności

wynikających z zobowiązań upadłego, o których mowa w art. 369 ust. 1, z wyjątkiem wierzytelności, wynikających z zobowiązań, o których mowa w ust. 2.”;

45) w art. 376 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Postępowanie w sprawach, o których mowa w art. 373 i art. 374, wszczyna się wyłącznie na wniosek wierzyciela, tymczasowego nadzorcy sądowego, zarządcy przymusowego, syndyka, prokuratora, a także Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz Komisji Nadzoru Finansowego. Wygaśnięcie w toku postępowania funkcji tymczasowego nadzorcy, zarządcy przymusowego lub syndyka oraz zaspokojenie wierzytelności wierzyciela będącego wnioskodawcą nie ma wpływu na dalszy bieg postępowania wszczętego na jego wniosek. W sprawach tych stosuje się przepisy o postępowaniu nieprocesowym, z wyjątkiem przepisów o zawieszeniu postępowania. Przepisy art. 12a, art. 29, art. 29a, art. 30 i art. 34 stosuje się odpowiednio.”;

46) art. 377 otrzymuje brzmienie:

„Art. 377.1. Nie orzeka się zakazu, o którym mowa w art. 373 z przyczyn wskazanych w art. 373 ust. 1 pkt 1 lub 1a oraz art. 374 ust. 1, jeżeli postępowanie w tej sprawie nie zostało wszczęte w terminie roku od dnia ogłoszenia upadłości albo oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości na podstawie art. 13, a gdy wniosek o ogłoszenie upadłości nie był złożony, w terminie trzech lat od dnia ustania stanu niewypłacalności albo wygaśnięcia obowiązku złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości przez daną osobę.

2. Nie orzeka się zakazu, o którym mowa w art. 373 z przyczyn wskazanych w art. 373 ust. 1 pkt 2 - 4, jeżeli postępowanie w tej sprawie nie zostało wszczęte w terminie roku od dnia zakończenia lub umorzenia postępowania upadłościowego.”;

47) art. 425g otrzymuje brzmienie:

„Art. 425g. Jeżeli nieruchomości, na której prowadzone jest przedsięwzięcie deweloperskie, obciążona jest hipoteką, której przysługuje pierwszeństwo przed roszczeniami chociażby jednego nabywcy, a wierzyciel zabezpieczony hipoteką wyraził zgodę na bezobciążeniowe wyodrębnienie lokalu mieszkalnego, o której mowa w art. 22 ust. 1 pkt 17 ustawy o ochronie nabywcy, zgodnie z art. 76 ust. 4 zdanie drugie ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. z 2018 r. 1916 i 2354), lub zobowiązał się do wydania takiej zgody, zgoda taka lub zobowiązanie do jej wydania pozostaje w mocy na warunkach w niej określonych, przy czym warunek wykonania

zobowiązania nabywcy względem upadłego uznaje się za spełniony w przypadku wykonania zobowiązania do rąk syndyka lub zarządcy ustanowionego we wcześniejszym postępowaniu sanacyjnym.”;

48) art. 425i otrzymuje brzmienie:

„Art. 425i. Sumy uzyskane z likwidacji nieruchomości, na której prowadzone jest przedsięwzięcie deweloperskie, podlegają podziałowi na zasadach ogólnych, z tym że w przypadku wyrażenia przez wierzyciela zabezpieczonego hipoteką zgody na bezobciążeniowe wyodrębnienie lokalu mieszkalnego, o której mowa w art. 22 ust. 1 pkt 17 ustawy o ochronie nabywcy, zgodnie z art. 76 ust. 4 zdanie drugie ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, lub zobowiązania się przez niego do wydania takiej zgody, uznaje się, że roszczeniu nabywcy lokalu, którego ta zgoda lub zobowiązanie do jej wydania dotyczy, przysługuje pierwszeństwo przed hipoteką w zakresie, w jakim dokonał wpłat na poczet umowy.”;

49) dodaje się art. 434a w brzmieniu:

„Art. 434a. Jeżeli wierzytelność banku jest zabezpieczona hipoteką na nieruchomości, na której prowadzone jest przedsięwzięcie deweloperskie, a bank wyraził zgodę na bezobciążeniowe wyodrębnienie lokalu mieszkalnego, o której mowa w art. 22 ust. 1 pkt 17 ustawy o ochronie nabywcy, zgodnie z art. 76 ust. 4 zdanie drugie ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, lub zobowiązał się do wydania takiej zgody, zgoda taka lub zobowiązanie do jej wydania pozostaje w mocy na warunkach w niej określonych. Przepis art. 425c pkt 2 stosuje się odpowiednio.”;

50) w części trzeciej po tytule V dodaje się Dział I:

„DZIAŁ I. PRZEPISY OGÓLNE.”;

51) w art. 491¹ dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 - 4 w brzmieniu:

„2. Sąd może postanowić, że postępowanie upadłościowe wobec osób, o których mowa w ust. 1 będzie prowadzone w trybie określonym przepisami części pierwszej tytułu I działu II jeżeli:

- 1) jest to uzasadnione znacznym rozmiarem majątku dłużnika, znaczną liczbą wierzycieli lub innymi uzasadnionymi przewidywaniami co do zwiększonego stopnia skomplikowania postępowania;
- 2) zostało uprawdopodobnione, że obciążenia majątku dłużnika są bezskuteczne według przepisów ustawy albo gdy dokonane zostały w celu pokrzywdzenia

wierzycieli, jak również jeżeli zostanie uprawdopodobnione, że dłużnik dokonał innych czynności prawnych bezskutecznych według przepisów ustawy.

3. W postępowaniu, o którym mowa w ust. 2 stosuje się art. 491⁷, art. 491⁸ oraz art. 491¹⁰.

4. W postępowaniu, o którym mowa w ust. 2 nie stosuje się art. 13 oraz art. 361.”;

52) w art. 491²:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym tytule przepisy o postępowaniu upadłościowym stosuje się odpowiednio, z tym że przepisów art. 21, art. 25, art. 127 – 135, art. 145, art. 151 – 155, art. 163, art. 164, art. 168 ust. 1 – 3 oraz ust. 5, art. 176 ust. 2, art. 244 – 245, art. 253 – 264, art. 307 ust. 1, art. 337 – 339, art. 343 ust. 1a, art. 346 ust. 2, art. 347 – 366 nie stosuje się. Art. 13, art. 22a, art. 32 ust. 5, art. 36 - 43 i art. 361 stosuje się odpowiednio jedynie wówczas gdy upadłość została ogłoszona wyłącznie na skutek uwzględnienia wniosku wierzyciela.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. W postępowaniu o ogłoszenie upadłości uczestnik może złożyć wniosek o zatwierdzenie warunków sprzedaży składników majątku o znacznej wartości. Przepisy art. 56a – 56h stosuje się odpowiednio.”,

c) po ust. 5 dodaje się ust. 5a w brzmieniu:

„5a. We wniosku dłużnik może również podać numer telefonu do kontaktu z dłużnikiem oraz adres poczty elektronicznej;”;

53) po art. 491³ dodaje się Dział II:

„DZIAŁ II. POSTĘPOWANIE O ZAWARCIE UKŁADU NA ZGROMADZENIU
WIERZYCIELI.

Art. 491^{3a}. 1. Niewypłacalny dłużnik może wystąpić do sądu upadłościowego o otwarcie postępowania o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli.

2. Sąd może skierować niewypłacalnego dłużnika, który złożył wniosek o ogłoszenie upadłości, do postępowania o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli chyba że dłużnik we wniosku o ogłoszenie upadłości złożył oświadczenie, że nie wyraża zgody na udział w postępowaniu o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli.

3. Sąd uwzględnia wniosek dłużnika o otwarciu postępowania o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli albo może skierować dłużnika do tego postępowania, jeżeli możliwości zarobkowe dłużnika oraz jego sytuacja zawodowa wskazują na zdolność do pokrycia kosztów postępowania o zawarcie układu oraz na możliwość zawarcia i wykonania układu z wierzycielami.

4. Wniosek o otwarciu postępowania o zawarcie układu na zgromadzenia wierzycieli składa się na formularzu.

5. Wniosek, o którym mowa w ust. 4 powinien odpowiadać warunkom formalnym o których mowa w art. 491² ust. 4 oraz zawierać wstępne propozycje układowe.

6. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór formularza wniosku o ogłoszenie upadłości, mając na uwadze zakres informacji, którzy umieszczenie we wniosku jest niezbędne.

491^{3b}. 1. Dłużnik wraz z wnioskiem uiszcza zaliczkę na wydatki postępowania w wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w trzecim kwartale roku poprzedniego ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego pod rygorem zwrotu wniosku.

2. W przypadku o którym mowa w art. 491^{3a} ust. 2 dłużnik uiszcza zaliczkę na wydatki, o której mowa w ust. 1 nadzorca sądowemu w terminie 30 dni od dnia otwarcia postępowania pod rygorem umorzenia postępowania i rozpoznania wniosku o ogłoszenie upadłości.

Art. 491^{3c}. Uwzględniając wniosek o otwarciu postępowania o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli lub kierując dłużnika do tego postępowania sąd wydaje postanowienie o otwarciu postępowania o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli, w którym:

- 1) wymienia imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, adres oraz numer PESEL dłużnika, a jeżeli dłużnik nie posiada numeru PESEL – dane umożliwiające jego jednoznaczną identyfikację,
- 2) wyznacza nadzorcę sądowego.

Art. 491^{3d}. 1. Postanowienie o otwarciu postępowania o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli obwieszcza się.

2. Postanowienie w przedmiocie otwarcia postępowania o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli doręcza się dłużnikowi, a postanowienie o otwarciu

postępowania o zawarciu układu na zgromadzeniu wierzycieli doręcza się także nadzorcy sądowemu.

3. O otwarciu postępowania o zawarciu układu na zgromadzeniu wierzycieli powiadamia się właściwą izbę administracji skarbowej oraz właściwy oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Art. 491^{3c}. Jednocześnie z otwarciem postępowania o zawarciu układu na zgromadzeniu wierzycieli sąd przyznaje nadzorcy sądowemu zaliczkę na pokrycie kosztów postępowania oraz zarządza jej niezwłoczną wypłatę z zaliczki wpłaconej przez dłużnika. W dalszym toku postępowania, w razie potrzeby, sąd przyznaje zaliczkę na pokrycie kosztów postępowania oraz zarządza jej niezwłoczną wypłatę tymczasowo ze środków Skarbu Państwa.

Art. 491^{3f}. Nadzorca sądowy w terminie 21 dni od doręczenia postanowienia o otwarciu postępowania o zawarciu układu na zgromadzeniu wierzycieli sporządza:

- 1) w porozumieniu z dłużnikiem, propozycje układowe,
- 2) spis wierzytelności,
- 3) spis wierzytelności spornych,
- 4) zwołuje zgromadzenie wierzycieli w celu głosowania nad układem.

Art. 491^{3g}. 1. Termin zgromadzenia wierzycieli ustala nadzorca sądowy w porozumieniu z dłużnikiem.

2. Zgromadzenie wierzycieli nie może odbyć się później niż dwa miesiące od dnia otwarcia postępowania a w przypadku o którym mowa w art. 491^{3a} ust. 2 – trzy miesiące od dnia otwarcia postępowania pod rygorem umorzenia postępowania.

3. Nadzorca sądowy zawiadamia wierzycieli o terminie i miejscu zgromadzenia listem poleconym za potwierdzeniem odbioru co najmniej dwa tygodnie przed zgromadzeniem. Wraz z zawiadomieniem należy doręczyć wierzycielowi propozycje układowe.

Art. 491^{3h}. 1. Zgromadzenie wierzycieli prowadzi nadzorca sądowy.

2. Z przebiegu zgromadzenia wierzycieli sporządza się protokół, który powinien zawierać treść układu oraz wymieniać wierzycieli głosujących za układem i przeciwko układowi.

3. Nadzorca sądowy przedstawia sądowi wniosek o zatwierdzenie układu lub umorzenie postępowania w terminie 21 dni od dnia zgromadzenia wierzycieli.

Art. 491³ⁱ. Układ zawierany jest na okres nieprzekraczający 5 lat, chyba że dotyczy wierzytelności, o których mowa w art. 151 ust. 2 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne.

Art. 491^{3j}. Dłużnik wykonuje układ za pośrednictwem nadzorcy wykonania układu.

Art. 491^{3k}. 1. Wynagrodzenie nadzorcy sądowego wynosi równowartość 15 % kwoty przeznaczonej dla wierzycieli zgodnie z postanowieniami układu i składa się z opłaty wstępnej, wynoszącej połowę przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w trzecim kwartale roku poprzedniego ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego oraz kwot wypłacanych nadzorcy sądowemu wraz z wypłatą wynikających z układu świadczeń dla wierzycieli, w wysokości nie przekraczającej równowartości 15 % każdorazowej wypłaty przeznaczonej dla wierzycieli.

2. W przypadku, gdy kwota przeznaczona dla wierzycieli przekracza 100 000 zł wynagrodzenie od kwoty przewyższającej 100 000 wynosi równowartość 3 % kwoty przeznaczonej dla wierzycieli.

3. W przypadku gdy kwota przeznaczona dla wierzycieli przekracza 500 000 zł wynagrodzenie od kwoty przewyższającej 500 000 wynosi równowartość 1 % kwoty przeznaczonej dla wierzycieli.

4. Opłatę wstępną nadzorca sądowy pobiera po otrzymaniu postanowienia o otwarciu postępowania, a pozostałą część wynagrodzenia, równocześnie z dokonaniem wypłat dla wierzycieli w wykonaniu układu zatwierdzonego przez sąd..

Art. 491^{3l}. Sąd umarza postępowanie jeżeli:

- 1) dłużnik nie realizuje ciężących na nim obowiązków;
- 2) aktualna sytuacja majątkowa oraz zawodowa dłużnika nie uprawdopodobniają zdolność do pokrycia kosztów postępowania o zawarcie układu oraz możliwości zawarcia i wykonania układu z wierzycielami;
- 3) w terminie 4 miesięcy od dnia wydania postanowienia o otwarciu postępowania o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli nadzorca sądowy nie przedstawi wniosku o zatwierdzenie układu.

Art. 491^{3m}. W zakresie nieuregulowanym w ustawie do postępowania o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli, w tym do zawarcia układu, jego skutków, zmiany

oraz uchylecia stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne dotyczące przyspieszonego postępowania układowego.”;

54) po art. 491^{3m} dodaje się Dział III:

„DZIAŁ III. PRZEPISY O POSTĘPOWANIU UPADŁOŚCIOWYM”;

55) art. 491⁴ uchyla się;

56) w art. 491⁵:

a) dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1,

b) w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) wzywa wierzycieli upadłego do zgłoszenia wierzytelności syndykowi, na wskazany adres, w terminie trzydziestu dni od dnia obwieszczenia postanowienia o ogłoszeniu upadłości w Rejestrze;”;

c) w ust. 1 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) wyznacza syndyka;”;

d) w ust. 1 po pkt 5 dodaje się pkt 6 - 8 w brzmieniu:

„6) określa czy postępowanie upadłościowe jest prowadzone w trybie wskazanym w art. 491¹ ust. 1 czy ust. 2;

7) jeżeli postępowanie upadłościowe jest prowadzone w trybie wskazanym w art. 491¹ ust. 2 w postanowieniu o ogłoszeniu upadłości sąd określa również czy funkcje sędziego-komisarza oraz zastępcy lub zastępców sędziego-komisarza będzie pełnił sędzia czy referendarz sądowy;

8) jeżeli postępowanie jest prowadzone w trybie wskazanym w art. 491¹ ust. 1, a do wykonania określonej czynności właściwy jest sędzia-komisarz, to czynność tą wykonuje sąd.”;

e) dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Postanowienie, o którym mowa w ust. 1 pkt 6 może zostać wydane również po ogłoszenie upadłości jeżeli okoliczności, o których mowa w art. 491¹ ust. 2 ujawnią się po ogłoszeniu upadłości.”;

57) po art. 491⁶ dodaje się art. 491^{6a} w brzmieniu:

„Art. 491^{6a}.1. W zawiadomieniu skierowanym do wierzycieli syndyk poucza wierzycieli o treści art. 54a, art. 235 - 237, art. 239 - 241, art. 491¹⁴ ust. 5, ust. 6 i ust. 8, art. 491^{12a}, art. 491^{14a} oraz art. 491¹⁶, wskazuje sąd, do którego można zaskarżyć postanowienie o ogłoszeniu upadłości zgodnie z art. 54a ust. 1, wskazuje imię i nazwisko albo nazwę oraz adres syndyka, któremu należy dokonać zgłoszenia

wierzytelności wraz z terminem, w którym należy dokonać zgłoszenia wierzytelności albo sposobem obliczenia tego terminu oraz podaje numer rachunku syndyka, na który należy wpłacić zryczałtowane koszty, o których mowa w art. 235 ust. 1.

2. W zawiadomieniu skierowanym do małżonka dłużnika syndyk poucza go o treści art. 124 – 126, art. 491¹⁴ ust. 5, ust. 6 i ust. 8, art. 491^{14a} oraz art. 491¹⁶.”;

58) w art. 491⁷:

a) uchyla się ust. 2,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Jednocześnie z ogłoszeniem upadłości sąd przyznaje syndykowi zaliczkę na pokrycie kosztów postępowania oraz zarządza jej niezwłoczną wypłatę tymczasowo ze środków Skarbu Państwa, chyba że majątek upadłego pozwala na bieżące pokrywanie kosztów postępowania. W dalszym toku postępowania, w razie potrzeby, sąd przyznaje zaliczkę na pokrycie kosztów postępowania oraz zarządza jej niezwłoczną wypłatę tymczasowo ze środków Skarbu Państwa.”;

c) dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. W przypadku postępowania wszczętego wyłącznie na wniosek wierzyciela przepisów ust. 1 i 3 nie stosuje się, jeżeli dłużnik nie sprzeciwia się umorzeniu postępowania. Przed umorzeniem postępowania sąd wysłuchuje dłużnika.”;

59) w art. 491¹⁰:

a) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Sąd nie umarza postępowania, jeżeli umorzenie postępowania mogłoby skutkować pokrzywdzeniem wierzycieli.”;

b) uchyla się ust. 3,

c) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Do postępowania wszczętego na wniosek wierzyciela przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się.”;

60) uchyla się art. 491¹¹;

61) po art. 491¹¹ dodaje się art. 491^{11a} w brzmieniu:

„Art.491^{11a}. Likwidacji masy upadłości dokonuje samodzielnie syndyk w sposób, który umożliwi zaspokojenie wierzycieli w jak największym stopniu przy uwzględnieniu kosztów likwidacji.”;

62) po art. 491¹² dodaje się art. 491^{12a} w brzmieniu:

„Art. 491^{12a}. 1. Na czynności syndyka przysługuje skarga do sądu upadłościowego. Dotyczy to także zaniechania przez syndyka dokonania czynności.

2. Skargę może złożyć dłużnik, wierzyciel lub inna osoba, której prawa zostały przez czynności lub zaniechanie syndyka naruszone bądź zagrożone.

3. Skarga na czynność syndyka powinna czynić zadość wymaganiom pisma procesowego oraz określać zaskarżoną czynność lub czynność, której zaniechano, jak również wniosek o zmianę, uchylenie lub dokonanie czynności wraz z uzasadnieniem.

4. Skargę wnosi się w terminie tygodniowym od dnia dokonania czynności, gdy dłużnik lub wierzyciel lub osoba, której prawo zostało przez czynność syndyka naruszone bądź zagrożone, była przy czynności obecna lub była o jej terminie zawiadomiona; w innych przypadkach - od dnia zawiadomienia o dokonaniu czynności dłużnika, wierzyciela lub osoby, której prawo zostało przez czynność komornika naruszone bądź zagrożone, a w braku zawiadomienia - od dnia powzięcia wiadomości przez skarżącego o dokonanej czynności. Skargę na zaniechanie przez syndyka dokonania czynności wnosi się w terminie tygodniowym od dnia, w którym skarżący dowiedział się, że czynność miała być dokonana.

5. Skargę wnosi się do syndyka, który dokonał zaskarżonej czynności lub zaniechał jej dokonania. Syndyk w terminie trzech dni od dnia otrzymania skargi sporządza uzasadnienie zaskarżonej czynności, o ile nie zostało ono sporządzone wcześniej, albo przyczyn jej zaniechania i przekazuje je wraz ze skargą do właściwego sądu, chyba że skargę w całości uwzględni. O uwzględnieniu skargi syndyk zawiadamia skarżącego oraz zainteresowanych, których uwzględnienie skargi dotyczy.

6. Sąd rozpoznaje skargę w terminie tygodniowym od dnia jej wpływu do sądu, a gdy skarga zawiera braki formalne, które podlegają uzupełnieniu, w terminie tygodniowym od jej uzupełnienia.

7. Wniesienie skargi nie wstrzymuje postępowania upadłościowego ani wykonania zaskarżonej czynności, chyba że sąd zawiesi postępowanie lub wstrzyma dokonanie czynności.

8. Sąd odrzuca skargę wniesioną po upływie przepisane terminu, nieopłaconą lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również skargę, której braków nie uzupełniono w terminie. Na postanowienie sądu o odrzuceniu skargi służy zażalenie.

9. W razie odrzucenia skargi sąd z urzędu bierze pod uwagę okoliczności wskazane w skardze i w razie potrzeby wydaje syndykowi polecenie dokonania odpowiednich czynności.”;

63) w art. 491¹³ uchyla się ust. 4;

64) art. 491¹⁴ otrzymuje brzmienie:

„Art. 491¹⁴.1. Po upływie terminu do zgłaszania wierzytelności i przeprowadzeniu likwidacji majątku wchodzącego w skład masy upadłości syndyk składa sądowi projekt planu spłaty wierzycieli z uzasadnieniem albo informację, że zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 491^{14a} lub art. 491¹⁶ ust. 1 lub ust. 2a.”,

2. W przypadku postępowania wszczętego wyłącznie na wniosek wierzyciela syndyk składa sądowi projekt planu spłaty wierzycieli z uzasadnieniem albo informację, że zachodzą przesłanki o których mowa w art. 491^{14a} lub art. 491¹⁶ ust. 1 lub ust. 2a, chyba że dłużnik na wezwanie syndyka oświadczy, że nie wnosi o sporządzenie planu spłaty wierzycieli ani o umorzenie zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli lub warunkowe umorzenie zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli. Jeżeli dłużnik na wezwanie syndyka oświadczy, że nie wnosi o sporządzenie planu spłaty wierzycieli ani o umorzenie zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli lub warunkowe umorzenie zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli sąd wydaje postanowienie o zakończeniu postępowania.

3. Do projektu planu spłaty wierzycieli albo informacji, że zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 491^{14a} lub art. 491¹⁶ ust. 1 lub ust. 2a syndyk załącza:

- 1) dowody doręczenia upadłemu oraz wierzycielom projektu planu spłaty albo informacji, że zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 491^{14a} lub art. 491¹⁶ ust. 1 lub ust. 2a wraz z pouczeniem o treści ust. 4 i zobowiązaniem do złożenia stanowiska w terminie 14 dni;
- 2) stanowisko upadłego oraz wierzycieli albo informację, że upadły lub wierzyciele nie złożyli stanowiska i z jakiej przyczyny.

4. Sąd ustala plan spłaty wierzycieli albo w przypadku, o którym mowa w art. 491¹⁶ ust. 1 lub ust. 2a, umarza zobowiązania upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli lub warunkowo umarza zobowiązania upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli albo wydaje postanowienie, o którym mowa w art. 491^{14a} po przeprowadzeniu rozprawy jeżeli upadły, syndyk lub wierzyciel złożył wniosek o

przeprowadzenie rozprawy. O terminie rozprawy zawiadamia się upadłego i syndyka oraz wierzyciela, którzy złożyli wniosek o przeprowadzenie rozprawy.

5. W przypadku braku zgłoszeń wierzytelności i braku wierzytelności, które w postępowaniu upadłościowym prowadzonym zgodnie z przepisami działu II tytułu I części pierwszej podlegałyby z urzędu umieszczeniu na liście wierzytelności sąd, po upływie terminu do zgłoszenia wierzytelności, wydaje postanowienie o umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, chyba że w toku postępowania nie zostały zaspokojone koszty tymczasowo pokryte przez Skarb Państwa lub inne zobowiązania masy upadłości.

6. Zgłoszenie wierzytelności złożone po złożeniu przez syndyka projektu planu spłaty wierzycieli z uzasadnieniem albo informacji, że zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 491^{14a} lub art. 491¹⁶ ust. 1 lub ust. 2a, pozostawia się bez rozpoznania.”,

7. Postanowienie o ustaleniu planu spłaty wierzycieli albo umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli lub o warunkowym umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli obwieszcza się. Na postanowienie przysługuje zażalenie.

8. Wydanie postanowienia o ustaleniu planu spłaty wierzycieli albo umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli lub o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli oznacza zakończenie postępowania.”;

65) art. 491^{14a} otrzymuje brzmienie:

„Art. 491^{14a}. Sąd odmawia ustalenia planu spłaty wierzycieli lub umorzenia zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli lub warunkowego umorzenia zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli jeżeli:

- 1) upadły doprowadził do swojej niewypłacalności w sposób celowy, w szczególności przez trwonienie części składowych majątku oraz celowe nieregulowanie wymagalnych zobowiązań;
- 2) w okresie dziesięciu lat przed dniem zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości w stosunku do upadłego prowadzono postępowanie upadłościowe, w którym umorzono całość lub część jego zobowiązań

- chyba że ustalenie planu spłaty wierzycieli lub umorzenie zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli lub warunkowe umorzenie zobowiązań upadłego bez

ustalenia planu spłaty wierzycieli jest uzasadnione względami słuszności lub względami humanitarnymi.”;

66) w art. 491¹⁵:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W postanowieniu o ustaleniu planu spłaty wierzycieli sąd:

- 1) wymienia wierzycieli uczestniczących w planie spłaty;
- 2) uwzględnia kwoty, które weszły do masy upadłości w dniu ogłoszenia upadłości oraz wpłynęły do masy upadłości w toku postępowania i dokonuje ich podziału pomiędzy wierzycieli uczestniczących w planie spłaty;
- 3) ustala czy upadły doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa;
- 4) określa w jakim zakresie i w jakim czasie, nie dłuższym niż trzydzieści sześć miesięcy, upadły jest obowiązany spłacać zobowiązania, które w postępowaniu upadłościowym prowadzonym zgodnie z przepisami działu II tytułu I części pierwszej zostałyby uznane na liście wierzytelności, oraz jaka część zobowiązań upadłego powstałych przed dniem ogłoszenia upadłości zostanie umorzona po wykonaniu planu spłaty wierzycieli.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a – 1d w brzmieniu:

„1a. Do okresu spłaty, o którym mowa w ust. 1c zalicza się okres od upływu 6 miesięcy od dnia ogłoszenia upadłości do dnia ustalenia planu spłaty, chyba że dłużnik nie pokrył w całości kosztów tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa.

1b. W przypadku ustalenia, że upadły doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa, plan spłat wierzycieli nie może być ustalony na czas krótszy niż trzydzieści sześć miesięcy i dłuższy niż osiemdziesiąt cztery miesiące.

1c. W przypadku, gdy w drodze wykonania planu spłaty wierzycieli dłużnik spłaci co najmniej 70%, zobowiązań objętych planem spłaty wierzycieli, które w postępowaniu upadłościowym prowadzonym zgodnie z przepisami działu II tytułu I części pierwszej zostałyby uznane na liście wierzytelności, plan spłaty nie może zostać ustalony na okres dłuższy niż 1 rok.

1d. W przypadku, gdy w drodze wykonania planu spłaty wierzycieli dłużnik spłaci co najmniej 50% zobowiązań objętych planem spłaty wierzycieli,

które w postępowaniu upadłościowym prowadzonym zgodnie z przepisami części pierwszej tytułu I działu II zostałyby uznane na liście wierzytelności, plan spłaty nie może zostać ustalony na okres dłuższy niż 2 lata.”,

c) ust. 2 – 4 otrzymują brzmienie:

„2. Koszty tymczasowo pokryte przez Skarb Państwa oraz inne zobowiązania masy upadłości niezaspokojone w toku postępowania uwzględnia się w planie spłaty wierzycieli w pełnej wysokości, chyba że możliwości zarobkowe upadłego, konieczność utrzymania upadłego i osób pozostających na jego utrzymaniu oraz ich potrzeby mieszkaniowe nie pozwalają na ich pełne zaspokojenie. W przypadku braku zgłoszeń wierzytelności i braku wierzytelności, które w postępowaniu upadłościowym prowadzonym zgodnie z przepisami działu II tytułu I części pierwszej podlegałyby z urzędu umieszczeniu na liście wierzytelności, w planie spłaty wierzycieli uwzględnia się wyłącznie zobowiązania, o których mowa w zdaniu poprzednim.

3. Koszty tymczasowo pokryte przez Skarb Państwa nieuwzględnione w planie spłaty wierzycieli albo nie zaspokojone w ramach wykonania planu spłaty ponosi Skarb Państwa.

4. Sąd nie jest związany stanowiskiem upadłego oraz wierzycieli co do treści planu spłaty wierzycieli. Ustalając plan spłaty wierzycieli, sąd bierze pod uwagę możliwości zarobkowe upadłego, konieczność utrzymania upadłego i osób pozostających na jego utrzymaniu, w tym ich potrzeby mieszkaniowe, wysokość niezaspokojonych wierzytelności oraz stopień zaspokojenia wierzytelności w postępowaniu upadłościowym.”,

d) po ust. 6 dodaje się ust. 7 w brzmieniu:

„7. Do planu spłaty wierzycieli oraz do wykonania określonego w planie spłaty wierzycieli podziału kwoty, które weszły do masy upadłości w dniu ogłoszenia upadłości oraz wpłynęły do masy upadłości w toku postępowania stosuje się odpowiednio art. 313 ust. 2, art. 335, art. 336, art. 340 - art. 348, art. 352 – art. 360.”;

67) w art. 491¹⁶:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Sąd umarza zobowiązania upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, jeśli osobista sytuacja upadłego w oczywisty sposób wskazuje, że jest

on trwale niezdolny do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli.”,

b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a - 2i w brzmieniu:

„2a. Jeżeli niezdolność do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli wynikająca z osobistej sytuacji upadłego nie ma charakteru trwałego, sąd umarza zobowiązania bez ustalenia planu spłaty wierzycieli pod warunkiem, że w terminie 5 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli żaden z wierzycieli nie złoży wniosku o ustalenie planu spłaty wierzycieli, na skutek którego sąd uchyli postanowienie o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli i ustali plan spłaty wierzycieli.

2b. Na skutek wniosku wierzyciela, o którym mowa w ust. 2a sąd może uchylić postanowienie o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli i ustalić plan spłaty wierzycieli również po upływie 5 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli.

2c. W okresie 5 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, upadły nie może dokonywać czynności prawnych, dotyczących jego majątku, które mogłyby pogorszyć jego sytuację majątkową.

2d. W szczególnie uzasadnionych przypadkach sąd, na wniosek upadłego, może wyrazić zgodę na dokonanie albo zatwierdzić dokonanie czynności prawnej, o której mowa w ust. 2c.

2e. W okresie, o którym mowa w ust. 2c, upadły jest obowiązany składać sądowi corocznie, do końca kwietnia, sprawozdanie ze swojej sytuacji majątkowej i zawodowej za poprzedni rok kalendarzowy, w którym wykazuje osiągnięte przychody oraz nabyte składniki majątkowe o wartości przekraczającej przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku za ostatni kwartał okresu sprawozdawczego, ogłoszone przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, jak również swoje możliwości zarobkowe, wydatki potrzebne na swoje utrzymanie i osób pozostających na jego utrzymaniu, w tym potrzeby mieszkaniowe. Do sprawozdania upadły dołącza kopię złożonego rocznego zeznania podatkowego.

2f. W okresie, o którym mowa w ust. 2c, art. 491¹⁵ ust. 6 stosuje się odpowiednio.

2g. Sąd uchyla postanowienie o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, jeżeli w okresie, o którym mowa w ust. 2c upadły:

- 1) nie złożył w terminie sprawozdania, o którym mowa w ust. 2e;
- 2) w sprawozdaniu, o którym mowa w ust. 2e, wskazał nieprawdę, w szczególności zataił osiągnięte przychody lub nabyte składniki majątkowe;
- 3) dokonał czynności prawnej, o której mowa w ust. 2c, bez uzyskania zgody sądu albo czynność ta nie została przez sąd zatwierdzona;
- 4) ukrywał majątek lub czynność prawna upadłego została prawomocnie uznana za dokonaną z pokrzywdzeniem wierzycieli

chyba że uchybienie obowiązkom jest nieznaczne lub zaniechanie uchylenia postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli jest uzasadnione względami słuszności lub względami humanitarnymi.

2h. W razie uchylenia postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli zobowiązania upadłego nie podlegają umorzeniu.

2i. Jeżeli żaden z wierzycieli nie złoży wniosku, o którym mowa w ust. 2a, zobowiązania upadłego ulegają umorzeniu z upływem 5 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli. Na wniosek upadłego sąd wydaje postanowienie stwierdzające umorzenie zobowiązań bez ustalenia planu spłaty. W postanowieniu sąd wskazuje datę umorzenia zobowiązań.”;

68) w art. 491¹⁷:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Od postanowienia sądu drugiej instancji w przedmiocie ustalenia planu spłaty wierzycieli albo umorzenia zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli lub warunkowego umorzenia zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli przysługuje skarga kasacyjna.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Jeżeli brak możliwości wywiązania się z obowiązków określonych w planie spłaty wierzycieli ma charakter trwały i wynika z okoliczności niezależnych

od upadłego, sąd na wniosek upadłego, po wysłuchaniu wierzycieli, może uchylić plan spłaty wierzycieli i umorzyć niewykonane zobowiązania upadłego powstałe przed ustaleniem planu spłaty wierzycieli. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie, a od postanowienia sądu drugiej instancji skarga kasacyjna.”;

69) po art. 491²⁰ dodaje się art. 491^{20a} w brzmieniu:

„Art. 491^{20a}. W sprawach, o których mowa w art. 491¹⁹ i art. 491²⁰ sąd orzeka na rozprawie. O terminie rozprawy zawiadamia się wierzycieli przez obwieszczenie.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 300 i 303) art. 50 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Dane zgromadzone na koncie ubezpieczonego, o których mowa w art. 40, i na koncie płatnika składek, o których mowa w art. 45, mogą być udostępniane sądom, prokuratorom, organom podatkowym, Państwowej Inspekcji Pracy, Biuru Nadzoru Wewnętrzny, Policji, Straży Granicznej, komornikom sądowym, organom egzekucyjnym w rozumieniu ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2018 r. poz. 1314, z późn. zm.), syndykowi oraz zarządcy przymusowemu w postępowaniu upadłościowym, nadzorcy sądowemu, zarządcy, tymczasowemu nadzorcy sądowemu oraz tymczasowemu zarządcy w postępowaniu restrukturyzacyjnym, ministrowi właściwemu do spraw gospodarki w zakresie koniecznym do rozstrzygania spraw prowadzonych na podstawie art. 29, art. 32 oraz art. 34 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy, ministrowi właściwemu do spraw rodziny, ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego, organom realizującym świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz świadczenia wychowawcze, ośrodkom pomocy społecznej, powiatowym centrom pomocy rodzinie, publicznym służbom zatrudnienia, Komisji Nadzoru Finansowego oraz wojewodzie i Szefowi Urzędu do Spraw Cudzoziemców w zakresie prowadzonych postępowań dotyczących legalizacji pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z uwzględnieniem przepisów dotyczących ochrony danych osobowych.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 300, 770, 914, 1293 i 1629) art. 76b otrzymuje brzmienie:

„Art. 76b. Opłatę podstawową pobiera się od:

- 1) Wniosku o ogłoszenie upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej;
- 2) Wniosku osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej o otwarcie postępowanie o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli;
- 3) Skargi na czynności syndyka w postępowaniu upadłościowym osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 15 czerwca 2007 r. o licencji doradcy restrukturyzacyjnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 883) po art. 20 dodaje się art. 20a w brzmieniu:

„Art. 20a. 1. Do każdej sprawy, w której prowadzone jest postępowania na podstawie przepisów części III tytułu V Działu I i II ustawy – Prawo upadłościowe syndyk lub nadzorca sądowy tworzy akta.

2. W postępowaniach upadłościowych prowadzonych na podstawie części pierwszej ustawy – Prawo upadłościowe syndyk tworzy akta do zgłoszeń wierzytelności.

3. Akta, o których mowa w ust. 1 i 2 mogą być także prowadzone i przechowywane w postaci elektronicznej.

4. Syndyk oraz nadzorca sądowy zapewnia uczestnikom postępowania dostęp do akt w swoim biurze oraz, jeśli akta prowadzone są w postaci elektronicznej, z wykorzystaniem elektronicznych środków komunikacji.

5. Po prawomocnym ukończeniu postępowania akta sprawy utworzone przez syndyka przekazywane są do sądu upadłościowego lub restrukturyzacyjnego, który wydał postanowienie kończące postępowanie i dołączane do akt zakończonej sprawy.

6. W przypadku odwołania lub zmiany syndyka lub nadzorcy sądowego oraz wygaśnięcia funkcji syndyka lub nadzorcy sądowego, akta sprawy przejmowane są przez nowo wyznaczonego syndyka lub nadzorcę sądowego.

7. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb prowadzenia oraz udostępniania uczestnikom postępowania oraz służbie nadzoru Ministra Sprawiedliwości dokumentacji, o której mowa w ust. 1 i 2, mając na względzie zapewnienie bezpieczeństwa i ochrony danych w niej zawartej.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2018 r. poz. 554 z późn. zm.³⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2:

a) pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) bezskuteczności egzekucji - oznacza to egzekucję, w wyniku której w okresie ostatnich dwóch miesięcy nie wyegzekwowano pełnej należności z tytułu zaległych i bieżących zobowiązań alimentacyjnych albo postępowanie upadłościowe, w toku którego w okresie ostatnich dwóch miesięcy nie otrzymano pełnej należności z tytułu zaległych i bieżących zobowiązań alimentacyjnych; za bezskuteczną egzekucję uważa się również niemożność wszczęcia lub prowadzenia egzekucji alimentów przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu przebywającemu poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności z powodu:

a) braku podstawy prawnej do pojęcia czynności zmierzających do wykonania tytułu wykonawczego w miejscu zamieszkania dłużnika,

b) braku możliwości wskazania przez osobę uprawnioną miejsca zamieszkania dłużnika alimentacyjnego za granicą;”;

b) po pkt 8 dodaje się pkt 8a w brzmieniu:

„8a) organie prowadzącym postępowanie egzekucyjne – oznacza to organ, który prowadzi egzekucję albo syndyka wyznaczonego w postępowaniu upadłościowym dłużnika;”;

2) art. 3 ust. 8 otrzymuje brzmienie:

„8. Organ właściwy dłużnika oraz organ właściwy wierzyciela informują sąd o beczynności lub wszelkich przejawach opieszałości organu prowadzącego postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu.”;

3) w art. 5 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Organ właściwy dłużnika przekazuje organowi prowadzącemu postępowanie egzekucyjne informacje mające wpływ na skuteczność prowadzonej egzekucji, w szczególności zawarte w wywiadzie alimentacyjnym oraz oświadczeniu majątkowym dłużnika alimentacyjnego.”;

4) art. 6 otrzymuje brzmienie:

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 650, 1000, 1544, 1669, 2354, 2432 oraz z 2019 r. poz. 60 i 303.

„Art. 6. Organ właściwy dłużnika informuje organ właściwy wierzyciela oraz organ prowadzący postępowanie egzekucyjne o podjętych działaniach wobec dłużnika alimentacyjnego oraz o ich efektach.”;

5) art. 27 ust. 9 otrzymuje brzmienie:

„9. Organ prowadzący postępowanie egzekucyjne przekazuje wyegzekwowane od dłużnika alimentacyjnego kwoty organowi właściwemu wierzyciela, o którym mowa w ust. 3a, do wysokości wypłaconych przez ten organ świadczeń z funduszu alimentacyjnego wraz z odsetkami, zgodnie z kolejnością określoną odpowiednio w art. 28 ust. 1 i 2.”;

6) art. 29 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„Art. 29.1. Zmiany w wysokości świadczeń z funduszu alimentacyjnego na skutek zmiany wysokości zasądzonych alimentów dokonuje się po wpływie tytułu wykonawczego do organu prowadzącego postępowanie egzekucyjne od miesiąca, w którym nastąpiła zmiana wysokości zasądzonych alimentów.

2. W przypadku gdy osoba uprawniona otrzymała w okresie od dnia zmiany wysokości zasądzonych alimentów do dnia wpływu tytułu wykonawczego do organu prowadzącego postępowanie egzekucyjne świadczenia z funduszu alimentacyjnego w wysokości wyższej niż zasądzone alimenty za ten okres, jest obowiązana do ich zwrotu bez odsetek. Przepis art. 23 stosuje się odpowiednio.”.

Art. 6. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018r. , poz. 1360 z późn. zm.⁴⁾) po art. 47¹ dodaje się art. 47² w brzmieniu:

„Art. 47².§ 1. W zakresie czynności przewodniczącego zarządzenia może również wydawać asystent sędziego za wyjątkiem zarządzenia o zwrocie pozwu. W każdym przypadku przewodniczący może uchylić lub zmienić zarządzenie asystenta.

§ 2. W terminie tygodniowym od dnia doręczenia stronie zarządzenia asystenta sędziego o wezwaniu do uiszczenia opłaty z pouczeniem strona może wnieść zastrzeżenie do zarządzenia asystenta sędziego. Zastrzeżenie nie wymaga uzasadnienia. W razie wniesienia zastrzeżenia zarządzenie asystenta sędziego traci moc. Zastrzeżenie wniesione po upływie terminu lub niespełniające warunków formalnych pisma procesowego nie wywołuje skutków. W takim przypadku przewodniczący z urzędu

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 416, 770, 771, 1467, 1499, 1544, 1629, 1637, 1693, 2385, 2432 oraz z 2019 r. poz. 60.

bierze pod uwagę okoliczności wskazane w zastrzeżeniu i w razie potrzeby uchyla lub zmienia zarządzenie asystenta sędziego.”.

Art. 7. W ustawie z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. z 2019 r. poz. 243) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 21 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W uzasadnionych przypadkach sąd powołuje do działania w postępowaniu restrukturyzacyjnym zastępcę sędziego-komisarza.”;

2) w art. 105 dodaje się ust. 5 i 6 w brzmieniu:

„5. Zawiadomień wierzycieli o terminie zgromadzenia wierzycieli dokonuje nadzorca sądowy albo zarządca.

6. Przed terminem zgromadzenia wierzycieli nadzorca sądowy albo zarządca przedkłada sędziemu-komisarzowi:

1) otrzymane karty do głosowania, wraz z odpisami lub wydrukami z rejestru i pełnomocnictwami koniecznymi dla wykazania uprawnienia do oddania głosu oraz informacją, czy w stosunku do wierzyciela zachodzą okoliczności wskazane w art. 116, uszeregowane zgodnie z kolejnością przyjętą w spisie wierzytelności;

2) dowód wysłania co najmniej na trzy tygodnie przed dniem zgromadzenia wierzycieli zawiadomienia o zgromadzeniu wierzycieli, na adres wskazany w rejestrze, do którego jest wpisany wierzyciel, o ile wierzyciel jest wpisany do rejestru, w przeciwnym przypadku na adres zamieszkania wierzyciela znany dłużnikowi.”;

3) w art. 233 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) wyznacza nadzorcę sądowego;”;

4) w art. 235:

a) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. O otwarciu postępowania zawiadamia się właściwą izbę administracji skarbowej i właściwy oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, a także znane organy egzekucyjne prowadzące postępowania egzekucyjne przeciwko dłużnikowi.”,

b) ust. 8 otrzymuje brzmienie:

„8. Zawiadomienia nadzorcy sądowego dokonuje się w dniu otwarcia postępowania przy zastosowaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość, w szczególności przez telefon, faks lub pocztę elektroniczną.”,

c) po ust. 8 dodaje się ust. 9 w brzmieniu:

„9. Zawiadomień, o których mowa w ust. 4-7 dokonuje nadzorca sądowy w dniu otwarcia postępowania przy zastosowaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość, w szczególności przez telefon, faks lub pocztę elektroniczną, a jeżeli jest to niemożliwe w ciągu 3 dni.”;

5) w art. 259 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. W odniesieniu do roszczeń, co do których jest niedopuszczane wszczęcie postępowania egzekucyjnego oraz wykonanie postanowienia o zabezpieczeniu roszczenia lub zarządzenia zabezpieczenia roszczenia bieg przedawnienia nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu.”;

6) art. 264 otrzymuje brzmienie:

„Art. 264.1. O terminie zgromadzenia wierzycieli zwołanego w celu przyjęcia układu nadzorca sądowy zawiadamia wierzycieli umieszczonych w spisie wierzytelności, jednocześnie doręczając im propozycje układowe, informację o podziale wierzycieli umieszczonych w spisie wierzytelności ze względu na kategorie interesów, informację o sposobie głosowania na zgromadzeniu wierzycieli oraz pouczenie o treści przepisów art. 107-110, art. 113 i art. 115-119.

2. Do wierzycieli umieszczonych w spisie wierzytelności spornych przepis ust. 1 stosuje się. Zawiadamiając wierzyciela umieszczonego w spisie wierzytelności spornych, nadzorca sądowy wskazuje, że sędzia-komisarz może dopuścić go do udziału w zgromadzeniu wierzycieli, jeżeli uprawdopodobni istnienie wierzytelności.”;

7) w art. 278 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Przepisy art. 259 ust. 2 - 4 stosuje się odpowiednio.”;

8) w art. 312 dodaje się ust. 6 w brzmieniu:

„6. W odniesieniu do roszczeń, co do których jest niedopuszczane wszczęcie postępowania egzekucyjnego oraz wykonanie postanowienia o zabezpieczeniu roszczenia lub zarządzenia zabezpieczenia roszczenia bieg przedawnienia nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu.”;

9) art. 361 otrzymuje brzmienie:

„Art. 361. Jeżeli nieruchomości, na której jest prowadzone przedsięwzięcie deweloperskie, jest obciążona hipoteką, której przysługuje pierwszeństwo przed roszczeniami chociażby jednego nabywcy, a wierzyciel zabezpieczony hipoteką wyraził zgodę na bezobciążeniowe wyodrębnienie lokalu mieszkalnego, o której mowa w art. 22

ust. 1 pkt 17 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego, zgodnie z art. 76 ust. 4 zdanie drugie ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. z 2019 r. poz.1916 i 2354), lub zobowiązał się do wydania takiej zgody, zgoda taka lub zobowiązanie do jej wydania pozostaje w mocy na warunkach w niej określonych, przy czym warunek wykonania zobowiązania nabywcy względem dłużnika uznaje się za spełniony w przypadku wykonania zobowiązania do rąk zarządcy.”.

Art. 8. Przepisy o skutkach wszczęcia postępowania co do osoby, majątku i zobowiązań upadłego stosuje się również do zdarzeń prawnych, które miały miejsce przed dniem wejścia w życie ustawy.

Art. 9. W sprawach, w których przed dniem wejścia w życie ustawy wpłynął wniosek o ogłoszenie upadłości, stosuje się przepisy dotychczasowe, za wyjątkiem przepisów o których mowa w art. 1 pkt 30, 32, 33, 34 i 35.

Art. 10. Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:

- 1) art. 1 pkt 4 i 31, które wchodzi w życie z dniem 1 grudnia 2020 r.
- 2) art. 1 pkt 30, 32, 33, 34 i 35, które wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

OPRACOWANO POD WZGLĘDEM PRAWNYM,
LEGISLACYJNYM I REDAKCYJNYM
Pieczętka i podpis Dyrektora / Zastępcy Dyrektora DLPC

ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu Legislacyjnego
Prawa Cywilnego

Agnieszka Gótaszewska
sędzia

Uzasadnienie

I. Potrzeba i cel wydania ustawy

W dniu 31 grudnia 2014 r. weszła w życie nowelizacja ustawy - *Prawo upadłościowe i naprawcze* w zakresie dotyczącym tzw. upadłości konsumenckiej zasadniczo zmieniająca sytuację prawną niewypłacalnych osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej (*ustawa z dnia 29 sierpnia 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze, ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Dz. U. poz. 1306*). Zmiana stanu prawnego spowodowała istotny wzrost zarówno liczby wniosków o ogłoszenie upadłości konsumenckiej jak i prowadzonych postępowań upadłościowych. Dla porównania, w ostatnim roku obowiązywania poprzedniego modelu upadłości konsumenckich, tj. w 2014 r., wpłynęło do sądów upadłościowych 300 wniosków o ogłoszenie upadłości konsumentów i ogłoszono 31 upadłości tego typu, a w 2015 r. odnotowano już 5616 wniosków, przy 2220 ogłoszonych upadłościach konsumenckich.

Od 1 stycznia 2016 r. (wejście w życie ustawy z dnia 15 maja 2015 r. - *Prawo restrukturyzacyjne, Dz. U. z 2016 r. poz. 1574*) postępowanie upadłościowe, według przepisów tytułu V części trzeciej p.u. (tzw. upadłość konsumencka), prowadzi się również wobec byłych przedsiębiorców w okresie roku od wykreślenia z właściwego rejestru lub zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej, co m.in. przyczyniło się do jeszcze większego wzrostu liczby postępowań prowadzonych w trybie upadłości konsumenckiej (w 2018 r. ogłoszono 6552 upadłości konsumenckich, przy wpływie 12 719 wniosków, w 2017 r. ogłoszono 5470 upadłości konsumenckich, przy 11 120 złożonych wnioskach, w 2016 r. ogłoszono 4447 upadłości konsumenckich, przy 8694 złożonych wnioskach, podczas gdy w 2015 r. złożono 5616 wniosków przy 2153 ogłoszonych upadłościach konsumenckich¹⁾).

Zwiększona liczba spraw nieuchronnie ujawniła wiele problemów, które wiążą się ze stosowaniem znowelizowanych przepisów. Przeprowadzone przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości badania wykazały m.in. dużą liczbę spraw upadłościowych byłych przedsiębiorców, korzystających z postępowania przewidzianego dla konsumentów, dodatkowe obciążenie sądów zajmujących się formalnie upadłością konsumencką,

¹⁾ Dane ze sprawozdań statystycznych Ministerstwa Sprawiedliwości S20UN.

koniecznością badania wykonania przez byłych przedsiębiorców obowiązków wynikających z prawa upadłościowego (por. art. 491⁴ ust. 2 pkt 3 p.u.), częste przypadki długiego trwania postępowania po ogłoszeniu upadłości związane m.in. z trudnościami z ustalaniem listy wierzycieli, problemami z likwidacją masy upadłości, przypadkami niewystarczającej współpracy innych podmiotów z organami postępowania upadłościowego, trudności ze stosowaniem przepisów dotyczących zaliczkowego ponoszenia kosztów postępowania przez Skarb Państwa, przypadki ponoszenia kosztów postępowania przez syndyków, problemy organizacyjne sądów związane ze znacznym wzrostem liczby obsługiwanych spraw przez sądy upadłościowe.

Ponadto, z informacji wpływających bezpośrednio do Ministerstwa Sprawiedliwości wynika, że brak w prawie upadłościowym odpowiednich regulacji chroniących przed konsekwencjami upadłości konsumenckiej byłego małżonka, przepisów które właściwie korelowałyby przepisy z zakresu egzekucji alimentacyjnej z upadłością oraz dostęp upadłego do korespondencji, a także pozwalałyby na zabezpieczenie środków materialnych dla funkcjonowania rodziny, której członkowie objęci są postępowaniem upadłościowym.

Zaproponowane w projekcie rozwiązania stanowią odpowiedź na opisane wyżej słabości obowiązującego modelu upadłości konsumenckiej, co dokładniej zostanie zaprezentowane w części szczegółowej uzasadnienia.

Podstawowym instrumentem mającym umożliwić sprawniejsze rozwiązywanie problemu nadmiernego zadłużenia jest wprowadzenie możliwości ogłoszenia upadłości osoby nieprowadzącej działalności gospodarczej w uproszczonej procedurze bez wyznaczenia sędziego – komisarza. Rozwiązanie to ma pozwolić w znacznym stopniu zdjąć z administracji sądowej ciężar obsługi najprostszych spraw upadłości konsumenckiej, co skutecznie blokuje obecnie sprawność funkcjonowania sądów upadłościowych i restrukturyzacyjnych w zazwyczaj złożonych sprawach restrukturyzacji i upadłości przedsiębiorców. Rozwiązanie to jest skierowane przede wszystkim do tych przypadków, gdy w masie upadłości brak jest znaczącego majątku pozwalającego na zaspokojenie wierzycieli w drodze jego sprzedaży i wykonania planu podziału albo w których nie przewiduje się powstania sporów dotyczących składu masy upadłości, wysokości zadłużenia, jego struktury lub trudności z likwidacją masy upadłości.

Ponadto, ustawa wprowadza możliwość zawierania przez dłużników układów z wierzycielami z ograniczonym do minimum udziałem sądu, pod kierunkiem licencjonowanego doradcy restrukturyzacyjnego, który będzie jednocześnie czuwał nad wykonaniem tak zawartego układu. Zakłada się, że rozwiązanie to pozwoli na znaczące

zmniejszenie przyrostu nowych postępowań, w których konieczne jest ogłoszenie upadłości dłużnika²⁾.

Innym przewidzianym w ustawie instrumentem mającym usprawnić procedurę upadłościową jest rezygnacja z konieczności badania przez sąd, na etapie ogłaszania upadłości, zawinienia dłużnika w doprowadzeniu lub pogłębieniu stanu niewypłacalności. Tak, jak w przypadku niewypłacalności przedsiębiorców, o ogłoszeniu upadłości powinien przede wszystkim decydować stan niewypłacalności (stan, w którym dłużnik utracił zdolność do wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych - art. 11 ust. 1 p.u.), a nie ocena zawinienia dłużnika w doprowadzeniu lub pogłębieniu stanu zadłużenia. Obowiązujące rozwiązania, pozwalające na oddalenie wniosku o ogłoszenie upadłości na podstawie ustalenia, że dłużnik doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień, są przyczyną znacznych różnic orzeczniczych w poszczególnych okręgach sądowych, przyczyniając się do powstania zjawiska „turystyki” upadłościowej na terenie kraju³⁾. Ewentualne niewłaściwe zachowania dłużnika, niestanowiące przestępstwa lub czynności bezpośrednio nakierowanych na pokrzywdzenie wierzycieli, będą badane na etapie ustalenia planu spłat wierzycieli, a więc wtedy, gdy o zachowaniach dłużnika będą mogli wypowiedzieć się także wierzyciele. Wówczas będzie podejmowana decyzja, czy możliwa jest odmowa oddłużenia upadłego, przy czym możliwość tę ogranicza się do sytuacji celowego działania upadłego nakierowanego na trwonienie majątku, a więc prowadzącego do oczywistego pokrzywdzenia wierzycieli i wynikającego ze złej woli dłużnika.

Projekt przesądza także, że dla dłużnika nie będącego przedsiębiorcą będzie możliwe zaproponowanie szybkiej sprzedaży całego podlegającego egzekucji majątku w trybie przygotowanej likwidacji (art. 56a – 56h p.u., tzw. „pre-pack”), co zwiększy elastyczność dostępnych dla dłużnika opcji szybkiego wyjścia ze stanu niewypłacalności i nowego startu. Jednocześnie projekt wprowadza korekty we wspomnianej procedurze przygotowanej likwidacji usuwające trudności w jej stosowaniu w praktyce dostrzeżone w ciągu ostatnich trzech lat obowiązywania znowelizowanego prawa upadłościowego.

Dopełnieniem nowej regulacji jest przyjęcie rozwiązania, zgodnie z którym umorzenie zobowiązań bez planu spłat będzie miało charakter warunkowy we wszystkich tych przypadkach, gdy niezdolność do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty

²⁾ W Anglii i Walii notuje się rocznie około 50 tys. tego typu postępowań, przy ok. 11 tys. upadłości konsumenckich i ok. 26 tys. całkowitych umorzeń zadłużenia (tzw. upadłość bezmajątkowa).

³⁾ Z danych statystycznych Ministerstwa Sprawiedliwości wynika, że w sprawach, w których wydano merytoryczne rozstrzygnięcie, udział spraw, w których oddalano wniosek, waha się w granicach, w zależności od okręgu sądowego, od ok. 8 % do ok. 48 %.

wierzycieli będzie wynikała z osobistej sytuacji upadłego, która będzie miała trwały charakter. Ma to zapobiegać zbyt pochopnemu umarzaniu zobowiązań bez jakichkolwiek spłat na rzecz wierzycieli, a tym samym skłaniać dłużników do podjęcia się wykonania planu spłat, który co do zasady ma trwać maksymalnie 3 lata (w opcji upadłościowej) i 5 lat (przy zawarciu układu z wierzycielami). Ponadto wprowadza się zasadę, że zgłoszenia wierzytelności powinny być składane bezpośrednio doradcy restrukturyzacyjnemu pełniącemu funkcję syndyka w miejsce obowiązującego systemu, w którym zgłoszenia składane są do sądu, a następnie przekazywane syndykowi, co w praktyce opóźnia sporządzenie listy wierzytelności przez doradcę restrukturyzacyjnego.

II. Uzasadnienie rozwiązań szczegółowych

Zmiany w ustawie z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe

Art. 2

W związku z możliwością objęcia postępowaniem upadłościowym wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej także osoby, które zakończyły działalność gospodarczą bez oczekiwania upływu jednego roku od zakończenia działalności (zmiany wprowadzone z dniem 1 stycznia 2016 r.), projekt zakłada ujednoczenie ogólnej dyrektywy prowadzenia postępowania upadłościowego wobec osób fizycznych, niezależnie od tego, czy sąd prowadzi postępowanie wobec przedsiębiorcy, byłego przedsiębiorcy, czy też osoby fizycznej, która nigdy nie prowadziła działalności gospodarczej. Wymaga podkreślenia, że projekt zakłada praktyczne ujednoczenie sytuacji prawnej osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą z osobą nieprowadzącą takiej działalności na gruncie prawa upadłościowego. W konsekwencji proponuje się również uchylene ust. 1a w art. 2.

Art. 24a

Przepis dodany w celu wyjaśnienia wątpliwości związanych ze składaniem wniosków o ogłoszenie upadłości. W praktyce pojawiały się wątpliwości, czy do wniosku powinien być dołączony odpis wniosku z załącznikami dla tymczasowego nadzorca sądowego oraz - po ogłoszeniu upadłości - syndyka, niezależnie od konieczności złożenia odpisu wniosku z załącznikami w przypadku składania wniosku przez wierzyciela dla doręczenia odpisu dłużnikowi. Odpowiednie stosowanie art. 128 K.p.c. tych wątpliwości nie usuwało, gdyż przepis ten odnosi się wyłącznie do uczestnika postępowania, którym tymczasowy nadzorca sądowy oraz syndyk (w przypadku ogłoszenia upadłości bez wcześniejszego ustanowienia

tymczasowego nadzorcy sądowego) nie jest, stąd propozycja regulacji usuwającej tę wątpliwość.

Art. 38

Zmiana polega na dodaniu do przepisów, które stosuje się wobec tymczasowego nadzorcy sądowego, art. 178 p.u. (także zmienionego projektem niniejszej ustawy), który przewiduje, że syndyk może żądać od organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego potrzebnych informacji dotyczących majątku dłużnika oraz złożyć wniosek o poszukiwanie majątku upadłego przez komornika w sposób określony w tym przepisie.

Art. 43

Zmiana brzmienia art. 43 p.u. jest wynikiem dążenia do zapewnienia jasnego określenia, kiedy kończy się sprawowanie funkcji przez tymczasowego nadzorcę sądowego albo zarządcę przymusowego. Jednocześnie, dla zapewnienia transparentności oraz bezpieczeństwa obrotu wprowadza się obowiązek obwieszczenia o upadku zabezpieczenia w postaci ustanowienia tymczasowego nadzorcy sądowego albo zarządu przymusowego. Obowiązek ten będzie skorelowany z wejściem w życie przepisów dotyczących Krajowego Rejestru Zadłużonych.

Art. 51

Zmiana art. 51 ust. 1 pkt 4 jest wynikiem przyjęcia koncepcji, że zarówno w przypadku upadłości osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej, jak i w przypadku przedsiębiorców, zgłoszenia wierzytelności będą dokonywane bezpośrednio do syndyka, który będzie dokonywał sprawdzenia formalnego zgłoszenia, analizy merytorycznej i na tej podstawie, tak jak dotychczas, będzie ustalał listę wierzytelności. Zmiana ta usprawni i przyspieszy postępowanie upadłościowe, zarówno w odniesieniu do konsumentów, jak i przedsiębiorców, gdyż znacznie ograniczy liczbę czynności wykonywanych przez sędziego-komisarza, a przede wszystkim ograniczy liczbę czynności wykonywanych przez pracowników sekretariatów wydziałów upadłościowych. Zmiana wiąże się również ze zmianą art. 240a i art. 241 oraz art. 491⁵ ust. 1 pkt 3.

Zmiana w art. 51 ust. 1 pkt 6 jest wynikiem odejścia od koncepcji wyznaczania osoby, która w postępowaniu upadłościowym będzie pełniła funkcję sędziego-komisarza oraz zastępcy sędziego-komisarza przez sąd. Obecnie wyznaczanie sędziego-komisarza oraz zastępcy sędziego-komisarza następuje na podstawie postanowienia sądu, a więc jest elementem decyzji organu korzystającego z przymiotu niezawisłości. Co do zasady, sąd w

zakresie wyznaczania sędziego-komisarza oraz zastępcy sędziego-komisarza nie jest ograniczony żadnymi regulacjami. W skrajnych przypadkach, np. w sytuacji zmian kadrowych w wydziale do spraw upadłościowych i restrukturyzacyjnych, może okazać się, że do pełnienia funkcji sędziego-komisarza we wszystkich sprawach, w których poprzedni sędzia-komisarz już nie orzeka w wydziale, zostanie wyznaczony ten sam sędzia. Rozwiązanie takie nie uwzględnia faktu, że wyznaczanie sędziego-komisarza oraz jego zastępcy jest elementem z zakresu organizacji pracy wydziału do spraw upadłościowych i restrukturyzacyjnych i powinno być dokonywane w sposób gwarantujący równomierne obciążenie pracą sędziów orzekających w tym wydziale. Ponadto, wyznaczanie sędziego-komisarza powinno być dokonywane w sposób jasny i transparentny. Najlepszym gwarantem przejrzystości postępowania w zakresie wyznaczania sędziego komisarza oraz jego zastępcy jest zastosowanie określonego w § 43 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015r. - *Regulamin urzędowania sądów powszechnych*, narzędzia informatycznego działającego w oparciu o generator liczb losowych z uwzględnieniem regulacji § 43 ust. 3 tego rozporządzenia, zgodnie z którą do przydziału spraw referendarzom sądowym przepisy oddziału I działu III rozporządzenia stosuje się odpowiednio, zgodnie z ustalonym podziałem czynności. Z tego względu projekt zakłada, że w postanowieniu sądu o ogłoszeniu upadłości sąd nie wyznacza imiennie sędziego-komisarza ani zastępcy sędziego-komisarza, a jedynie wskazuje, czy do pełnienia funkcji sędziego-komisarza oraz zastępcy sędziego-komisarza ma zostać wyznaczony sędzia czy referendarz sądowy. Następnie, po wydaniu postanowienia o ogłoszeniu upadłości sędziego, który w postępowaniu będzie pełnił funkcję sędziego-komisarza albo jego zastępcy, zostanie wyznaczony zgodnie z ogólnymi regulacjami dotyczącymi przydziału spraw określonymi w *Regulaminie urzędowania sądów powszechnych*. Projektowana regulacja jest spójna ze zmianą w art. 151. Zgodnie z dodawanym w treści art. 151 ustępem 1a do pełnienia funkcji sędziego-komisarza może zostać wyznaczony referendarz sądowy. Decyzję o tym, czy funkcję sędziego-komisarza oraz zastępcy sędziego-komisarza powinien pełnić sędzia czy referendarz sądowy powinien podjąć sąd, który ogłasza upadłość, biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności dotyczące przewidywanego stopnia skomplikowania postępowania upadłościowego. Sąd może więc postanowić, że funkcję zarówno sędziego-komisarza, jak i jego zastępcy będzie pełnił sędzia, albo że obie te funkcje będzie pełnił referendarz sądowy albo też, że jedną z nich będzie pełnił sędzia, a drugą referendarz sądowy.

Uzupełnieniem tej regulacji jest projektowany ust. 3 art. 151, zgodnie z którym w szczególnie uzasadnionych przypadkach sąd może wskazać, że czynności sędziego-komisarza

może wykonywać więcej niż jeden zastępca sędziego-komisarza. Art. 51 ust. 1 pkt 3 stosuje się. Oznacza to, że zarówno w postanowieniu o ogłoszeniu upadłości, jak i później w toku postępowania, sąd może postanowić, że w postępowaniu będzie działał więcej niż jeden zastępca sędziego-komisarza. Jeżeli sąd podejmie taką decyzję już po ogłoszeniu upadłości, to zgodnie z art. 51 ust. 1 pkt 3 powinien wskazać w postanowieniu, czy do pełnienia funkcji sędziego-komisarza oraz zastępcy sędziego-komisarza ma zostać wyznaczony sędzia czy referendarz sądowy.

Art. 56a-56h

Zmiana w art. 56a ma na celu wyjaśnienie wątpliwości co do możliwości dokonania sprzedaży składników przedsiębiorstwa dłużnika na rzecz więcej niż jednego nabywcy jednocześnie.

Dla zapewnienia pełnej efektywności procedury przygotowanej likwidacji, zgodnie z zasadą optymalizacji wyrażoną w art. 2, projekt wyjaśnia także wątpliwość co do dopuszczalności złożenia wniosku o zatwierdzenie warunków sprzedaży w toku postępowania o ogłoszenie upadłości (po zgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości), oraz przez każdego z jego uczestników (art. 26 ust. 1). Wniosek taki może zostać złożony również przez dłużnika, który nie składa własnego wniosku o ogłoszenie upadłości, w szczególności w odpowiedzi na wniosek wierzyciela o ogłoszenie upadłości (w tym również jako wniosek ewentualny, zgłoszony na wypadek gdyby sąd, pomimo przeciwnego stanowiska dłużnika, ogłosił jego upadłość). Z powyższą zmianą skorelowana jest także zmiana w art. 56d ust. 2 umożliwiająca złożenie zażalenia na oddalenie wniosku o zatwierdzenie warunków sprzedaży nie tylko przez wnioskodawcę, ale też dłużnika, który nie będąc wnioskodawcą może nie zgadzać się oddaleniem wniosku.

Ponadto, w odpowiedzi na pojawiające się w praktyce trudności w realizacji w pełni transparentnej i zapewniającej maksymalnie możliwe zaspokojenie roszczeń wierzycieli procedury przygotowanej likwidacji, projekt wprowadza uszczegóławiające regulacje, w ramach których:

- 1) wnioskodawca występujący o zatwierdzenie warunków przetargu będzie zobowiązany do:
 - złożenia wadium; rozwiązanie to ma na celu zapewnienie, aby złożenie wniosku nie miało na celu opóźnienia lub uniemożliwienia dokonania sprzedaży w trybie przygotowanej likwidacji oraz aby ograniczyć do minimum składanie wniosków podmiotów nie będących w stanie sfinansować zakupu w ramach tej procedury;

- załączenia listy zabezpieczeń dokonanych przez wierzycieli na majątku dłużnika z odpisami wniosku dla znanych wierzycieli zabezpieczonych na majątku dłużnika; rozwiązanie to ma uchronić wierzycieli zabezpieczonych przed ryzykiem nielojalnych zachowań ze strony dłużnika mogących skutkować obniżeniem poziomu zaspokojenia wierzycieli rzeczowych, szczególnie chronionych w procedurach upadłościowych (art. 56a ust. 2a i 2b oraz dodanie art. 56d ust. 3 i art. 56e ust. 4);
- 2) obligatoryjnie będzie ustanawiany tymczasowy nadzorca sądowy z określonymi w ustawie obowiązkami, co ma gwarantować sprawne i transparentne przeprowadzenie procedury przygotowanej likwidacji (56aa).
 - 3) złożenie wniosku będzie podlegało obwieszczeniu; rozwiązanie to umożliwi złożenie w tej samej procedurze innych wniosków i ewentualne przeprowadzenie licytacji; rozwiązanie to ma chronić uczestników postępowania przed zarzutami naruszenia praw wierzycieli przez dokonanie sprzedaży po zaniżonej cenie, bez właściwego zbadania zainteresowania nabyciem przedsiębiorstwa lub jego składników przez inne funkcjonujące na rynku podmioty (art. 56ab i art. 56cc).

W obecnym stanie prawnym jest możliwa sytuacja, w której termin do zawarcia umowy sprzedaży może minąć przed terminem, w którym prawomocność będzie mogła być formalnie stwierdzona. Proponowane rozwiązanie ma pozwolić na uniknięcie takiej sytuacji (zmiana w art. 56e ust. 1). Dla zapewnienia szybkiego przepływu informacji wprowadza się dla sądu obowiązek zawiadomienia syndyka o prawomocności postanowienia o zatwierdzeniu warunków sprzedaży przy zastosowaniu środków bezpośredniego przekazu informacji, takich jak telefon, faks, poczta elektroniczna (art. 56e ust. 1 zdanie 2).

Dodanie w art. 56f ust. 1a ma umożliwić inwestorowi przyspieszenie przejęcia zarządzania nad przedsiębiorstwem, wzorem art. 56f ust. 1, już po wydaniu postanowienia w tym zakresie, ale przed jego uprawomocnieniem.

W obecnym stanie prawnym, w szczególności w przypadku długiego czasu uprawomocniania się postanowienia w przedmiocie zatwierdzenia przygotowanej likwidacji, wartość przedmiotu sprzedaży może ulec istotnej zmianie. Obecnie w takiej sytuacji stosowny wniosek o korektę postanowienia może złożyć jedynie syndyk, natomiast nabywca nie ma żadnych instrumentów prawnych w tym zakresie – może jedynie nie przystąpić do transakcji. Wprowadzenie rozwiązania zawartego w zmienionym art. 56h pozwala na ujednolicenie pozycji zarówno sprzedającego (syndyka), jak i kupującego (inwestora).

Art. 63

Proponowane dodanie w art. 63 ust. 1a-1d ma w sposób kompleksowy rozwiązać problem określania części dochodu upadłego, która nie wchodzi do masy upadłości. Jest to szczególnie istotne w związku z zaobserwowanymi w praktyce poważnymi rozbieżnościami co do kwot, które otrzymują konsumenci objęci postępowaniem upadłościowym z tytułu świadczeń emerytalnych lub rentowych.

W ramach prac Zespołu powołanego przez Ministra Sprawiedliwości do opracowania projektu zmian przepisów w zakresie upadłości konsumenckiej (Dz.U. MS z 2016, poz. 213 z późn. zm.) ustalono, że ZUS pozostawia do dyspozycji upadłego emeryta lub rencisty tylko tę część świadczenia, która zgodnie z art. 141 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. *o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych* (Dz. U. z 2017 r., poz. 1383, 1386 i z 2018 r. poz. 138) jest wolna od potrąceń i egzekucji, a pozostałą część świadczenia przekazuje na konto masy upadłości, co może być uzasadnione treścią art. 63 ust. 1 pkt 1 p.u. i jest skrajnie niekorzystne dla emeryta lub rencisty, gdyż pozostawia mu do dyspozycji kwotę 500 zł (por. art. 85 ustawy *o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych*). Rozwiązanie to jest zazwyczaj korygowane w postępowaniu upadłościowym przez wydanie orzeczeń przez sędzię–komisarza w trybie art. 491¹¹ p.u., ale nie ulega wątpliwości, że w praktyce jest przyczyną dodatkowych sporów i nierównego traktowania osób znajdujących się w zbliżonej sytuacji prawnej.

Proponowana regulacja ma na celu zagwarantowanie pozostawienia osobom, wobec których ogłoszono upadłość, takich środków finansowych, które umożliwiają osobie samotnie gospodarującej lub rodzinie samodzielne utrzymanie się, bez konieczności korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej.

W konsekwencji, proponuje się aby wysokość kwoty wyłączonej z masy upadłości osoby fizycznej, niezależnie od podstawy prawnej, nie była niższa od:

- 150 % kwoty, która na podstawie art. 18 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508) uprawnia do uzyskania świadczeń z pomocy społecznej w przypadku osoby samotnie gospodarującej (na dzień 11 lipca 2018 r. kwota ta wynosiła 701 zł) oraz,

- iloczynu liczby osób pozostających na utrzymaniu upadłego wraz z upadłym oraz 150 % kwoty, która na podstawie art. 18 ust. 1 pkt 2 ustawy *o pomocy społecznej*, w

przypadku osoby, na której utrzymaniu pozostają inne osoby; (na dzień 11 lipca 2018 r. kwota ta, wynosiła 528 zł⁴).

W ten sposób zapewni się systemowo spójne rozwiązanie relacji przepisów odnoszących się do egzekucji i praw wierzycieli oraz oddłużenia na podstawie przepisów prawa upadłościowego z przepisami o pomocy społecznej.

Niezależnie od wskazanego wyżej rozwiązania, projekt wprowadza możliwość indywidualnego określenia zakresu wyłączenia z masy upadłości części dochodu upadłego, wskazując, że sędzia-komisarz (lub sąd w przypadku postępowania upadłościowego w trybie przepisów Tytułu V ustawy) będzie w tym przypadku uwzględniał szczególne potrzeby upadłego i osób pozostających na jego utrzymaniu (np. stan zdrowia, potrzeby mieszkaniowe). Postanowienie sędziego-komisarza będzie podlegało zaskarżeniu przez upadłego i jego wierzycieli. Rozwiązanie to jest projektowane jako zabezpieczenie systemowe przed wyjątkowymi sytuacjami, w których może znaleźć się upadły i jego rodzina.

Art. 63a oraz uchylenie art. 491¹¹

Proponowane rozwiązanie ma wyjaśnić wzajemne relacje art. 73 i art. 491¹¹ p.u., a jednocześnie wyeliminować w postępowaniu upadłościowym, także dotyczącym przedsiębiorców, składanie wniosków o wyłączenie z masy upadłości we wszystkich tych przypadkach, gdy spór dotyczący poszczególnych przedmiotów należących do upadłego ma w istocie charakter wewnętrzny, ściśle związany z postępowaniem upadłościowym i sprowadza się do interpretacji przepisów o ustalaniu składu masy upadłości. Przeniesienie regulacji zawartej w art. 491¹¹ do części pierwszej ustawy – Prawo upadłościowe oznacza też, że art. 63a i przepisy dotyczące wyłączenia z masy upadłości mają charakter uzupełniający, a nie wzajemnie wykluczający (por. zmianę w art. 491²).

Art. 125

Zmiana w art. 125 ust. 3 umożliwi obronę byłego małżonka albo małżonka upadłego przed objęciem masą upadłości majątku, który w ciągu roku przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości przestał być majątkiem wspólnym w wyniku rozvodu, separacji lub ubezwłasnowolnienia jednego z małżonków. W związku z dużym wzrostem liczby upadłości konsumenckich w ostatnich dwóch latach w praktyce pojawiły się sytuacje, które naruszały prawa, w szczególności byłych małżonków osób objętych postępowaniem upadłościowym, przez automatyzm działania normy przewidzianej w art. 125 ust. 3 w zw. z art. 125 ust. 1 p.u.,

⁴) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 lipca 2018 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. poz. 1358).

niezależnie od świadomości byłego małżonka co do istnienia podstawy do ogłoszenia upadłości, sposobu w jaki dokonano podziału majątku w związku z powstaniem rozdzielnosci majątkowej w okresie roku od złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz okoliczności powstania zadłużenia byłego małżonka. Projektowane rozwiązanie pozwoli oddzielić w praktyce przypadki, w których postępowanie upadłościowe może być wykorzystane przez małżonków do uniknięcia odpowiedzialności wobec wierzycieli od tych, w których powstanie rozdzielnosci majątkowej z powodów wskazanych w art. 125 ust. 3 p.u. nie prowadzi do pokrzywdzenia wierzycieli i nie będzie stanowić nieuzasadnionego wzbogacenia byłego małżonka albo małżonka upadłego. Nie powinno też ulegać wątpliwości, że sąd będzie oceniał spełnienie przesłanek umożliwiających powodowi ochronę przed upadłością małżonka lub byłego małżonka przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, a więc biorąc pod uwagę czas, w którym wystąpiła niewypłacalność w relacji do rozwodu lub separacji, strukturę długów i czas ich powstania, sposób podziału majątku itp. Proponowana regulacja ma na celu wyeliminowanie oczywistych niesprawiedliwych i nieakceptowalnych społecznie skutków ogłoszenia upadłości byłego małżonka, przy zachowaniu zasady bezskuteczności powstania rozdzielnosci majątkowej w ciągu roku przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Mając na uwadze specyfikę sporu, ściśle związaną z ogłoszeniem upadłości jednego z małżonków, zdecydowano o wskazaniu właściwości sądu upadłościowego do rozpoznania opisanego w przepisie powództwa, co powinno zapewnić sprawne rozpoznanie sprawy. Efektywności tego postępowania służy również możliwość wystąpienia o dokonanie zabezpieczenia, o którym mowa w art. 125 ust. 3 zdanie 3.

Art. 144

Praktyka prowadzenia postępowań upadłości konsumenckiej wskazuje na występujący coraz częściej problem wpływu zobowiązań alimentacyjnych na możliwość przygotowania i realizacji planów spłaty wierzycieli. W szczególności należy wskazać na art. 144 ust. 3 p.u., zgodnie z którym do postępowań w sprawach o należne od upadłego alimenty oraz renty z tytułu odpowiedzialności za uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia albo utratę żywiciela oraz z tytułu zmiany uprawnień objętych treścią prawa dożywocia na dożywotnią rentę nie stosuje się ogólnych zasad prowadzenia postępowań po ogłoszeniu upadłości, co oznacza, że tego rodzaju sprawy prowadzone są bez udziału syndyka. W konsekwencji może dochodzić do sytuacji, w których wierzytelności alimentacyjne będą uniemożliwiały wykonanie jakiegokolwiek planu spłat, w związku z regulacją zawartą w art. 491¹⁵, zgodnie z którą, sąd przy ustalaniu planu spłat, bierze pod uwagę także konieczność utrzymania upadłego i osób

pozostających na jego utrzymaniu oraz wysokość niezaspokojonych wierzytelności, a ponadto możliwe jest wszczęcie przeciw upadłemu postępowania egzekucyjnego w celu dochodzenia wierzytelności, o których mowa w art. 144 ust. 3 (por. art. 491¹⁵ ust. 4 i 6).

Wprowadzenie możliwości żądania zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego powinno przeciwdziałać potencjalnym nadużyciom ze strony upadłego i jego wierzycieli uprzywilejowanych w relacji do pozostałych wierzycieli. W ten sposób syndyk będzie mógł skutecznie podjąć starania o korektę decyzji ustalających zobowiązania alimentacyjne, które przy ich podejmowaniu mogły nie uwzględniać złożoności sytuacji upadłego i jego ogólnego stanu zadłużenia.

Art. 151

Z uwagi na bezprecedensowy wzrost liczby postępowań upadłościowych konsumentów po 2014 r. i związane z tym rosące obciążenie sędziów upadłościowych proponuje się wprowadzenie do wydziałów upadłościowych referendarzy sądowych, którzy przejęliby funkcje sędziów-komisarzy w zakresie czynności stanowiących sprawowanie nadzoru nad syndykiem. Koniecznym jest jednak wyłączenie spod tak przyznanych kompetencji referendarzy sądowych stosowania środków przymusu.

Zgodnie z art. 2 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – *Prawo o ustroju sądów powszechnych* (Dz. U. z 2018 r. poz. 23, 106 i 138) zadania z zakresu ochrony prawnej, inne niż wymiar sprawiedliwości, wykonują w sądach referendarze sądowi i starsi referendarze sądowi. Ustawodawca wprowadzając instytucję referendarza sądowego, a następnie rozszerzając jego kompetencje, wyszedł z założenia, iż czynności z zakresu ochrony prawnej, niewiążące się z wymiarem sprawiedliwości (czyli z rozstrzygnięciem sporów prawnych) mogą i powinny być przekazane podmiotom innym niż sądy. W konsekwencji, dla ustalenia, czy referendarz może pełnić funkcję sędziego-komisarza, konieczne jest ustalenie, czy i w jakim zakresie sędzia-komisarz sprawuje wymiar sprawiedliwości.

Trybunał Konstytucyjny, definiując pojęcie wymiaru sprawiedliwości w orzeczeniu z dnia 13 marca 1996 r.⁵⁾, wskazał, że pojęcie to należy rozumieć „*przedmiotowo, jako czynność polegającą na rozstrzygnięciu konfliktów prawnych*”. Zatem atrybutem władzy sądowniczej, stanowiącym istotę wymiaru sprawiedliwości jest rozstrzygnięcie sporów prawnych („konfliktów prawnych”), czyli ustalanie praw i obowiązków wynikających ze spornego stosunku prawnego.

⁵⁾ K 11/95, OTK z 1996 Nr 2, poz. 9, s. 72.

W świetle takiej definicji sędzia-komisarz nie sprawuje wymiaru sprawiedliwości, gdyż zasadnicza większość jego czynności sprowadza się do sprawowania nadzoru nad syndykiem. Czynności sędziego-komisarza w postępowaniu upadłościowym prowadzonym wobec konsumenta nie są sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości.

Należy również podkreślić, że stopniowo zakres kompetencji referendarzy sądowych jest rozszerzany. W postępowaniu karnym referendarze sądowi zostali wyposażeni w nowe kompetencje z dniem 1 lipca 2015 r., czyli z dniem wejścia w życie dwóch ustaw nowelizujących Kodeks postępowania karnego – ustawy z dnia 27 września 2013 r. *o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. poz. 1247 z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. *o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. poz. 396). W postępowaniu cywilnym nowe kompetencje referendarzy sądowych pojawiły się z dniem 8 września 2016 r. wraz z wejściem w życie ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. *o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. poz. 1311).

Projektowana zmiana art. 151 jest spójna z regulacjami dotyczącymi kompetencji referendarzy sądowych w postępowaniu egzekucyjnym. Zgodnie ze znowelizowanym art. 759 § 11 k.p.c.⁶⁾ w postępowaniu egzekucyjnym czynności zastrzeżone dla sądu mogą być wykonywane przez referendarza sądowego, z wyłączeniem:

- 1) stosowania środków przymusu;
- 2) orzekania o ściągnięciu należności w trybie art. 873;
- 3) stwierdzenia wygaśnięcia skutków przybicia i utraty rękojmi;
- 4) spraw o egzekucję świadczeń niepieniężnych z wyjątkiem wydania rzeczy ruchomej;
- 5) spraw o egzekucję przez zarząd przymusowy;
- 6) spraw o egzekucję przez sprzedaż przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego.

Analogicznie do tej regulacji proponuje się wyłączenie z kompetencji referendarza stosowania środków przymusu.

Zgodnie z art. 767^{3a} k.p.c. w postępowaniu egzekucyjnym „*skarga na postanowienie referendarza sądowego przysługuje w przypadkach, w których na postanowienie sądu przysługuje zażalenie. Wniesienie skargi nie powoduje utraty mocy przez zaskarżone postanowienie referendarza sądowego. Sąd rozpoznaje skargę w składzie jednego sędziego,*

⁶⁾ § 1¹ dodany przez art. 2 pkt 61 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw. (Dz. U. poz. 1311), obowiązujący od dnia 8 września 2016 r.

jako sąd drugiej instancji, stosując odpowiednio przepisy o zażaleniu. Rozpoznając skargę, sąd wydaje postanowienie, w którym zaskarżone postanowienie referendarza sądowego utrzymuje w mocy albo je zmienia.”. Regulacja powyższa stanowi wyjątek od zasady określonej w art. 398²² § 2 k.p.c., zgodnie z którą w razie wniesienia skargi orzeczenie referendarza sądowego traci moc. Przyjęcie odmiennego rozwiązania w postępowaniu egzekucyjnym podyktowane było potrzebą zapewnienia sprawności i szybkości postępowania egzekucyjnego oraz potrzebą zachowania zbieżności z postępowaniem mającym miejsce na skutek zaskarżenia zażaleniem postanowień w razie ich wydania w postępowaniu egzekucyjnym przez sąd. Postanowienie takie bowiem, mimo zaskarżenia zażaleniem, nie traci mocy i co do zasady jest skuteczne. Analogiczne rozwiązanie proponuje się w projektowanym art. 151 ust. 1c. Rozwiązanie takie zapewni spójność procedury związanej z zaskarżaniem postanowień wydawanych przez sędziego-komisarza, który jest sędzią oraz sędziego-komisarza, który jest referendarzem.

Zamian w art. 151 ust. 3 została wyjaśnionej przy zmianach w art. 51.

Zmiana w art. 151 ust. 5 wprowadza postulowane przez praktykę rozwiązanie, które pozwala na podjęcie czynności niecierpiącej zwłoki w postępowaniu upadłościowym w przypadku nieobecności sędziego komisarza i jego zastępcy.

Art. 176

Zmiana wprowadzona do ust. 1 polega na dodaniu obowiązku poinformowania o ogłoszeniu upadłości i jej konsekwencjach także małżonka dłużnika. Umożliwi to małżonkowi podjęcie decyzji o zgłoszeniu swojej wierzytelności (por. art. 124 ust. 3 p.u.) albo o złożeniu własnego wniosku o ogłoszenie upadłości (por. dodanie ust. 1b).

Dodanie ust. 1a

W ust. 1a wprowadzono obowiązki informacyjne związane z przewidzianym w art. 24 i 54 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2015/848 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego⁷⁾ zakresem obowiązków informacyjnych przekazywanych wierzycielom w drodze indywidualnego zawiadomienia. Rozwiązanie to precyzuje obowiązki informacyjne, które powinny znaleźć się w zawiadomieniach wysyłanych wierzycielom po ogłoszeniu upadłości. Ponadto, zakres informacji skorelowany jest ze zmianą wprowadzoną do art. 235 zmieniającego zasady pokrywania kosztów związanych ze spóźnionymi zgłoszeniami wierzytelności.

⁷⁾ Dz. Urz. UE L 141 z 5.6.2015, str. 19.

Zmiany wprowadzone w ust. 2 mają na celu usunięcie praktycznych trudności związanych z stosowaniem obecnie obowiązującej regulacji nakładającej na syndyka obowiązek wydawania przesyłek pocztowych upadłemu, które nie dotyczą majątku masy upadłości lub których zatrzymanie nie jest potrzebne ze względu na zawarte w nich wiadomości bez doprecyzowania, w jakim terminie syndyk powinien przesyłki wydać upadłemu oraz bez określenia momentu, w którym następuje skutek doręczenia. Ma to szczególne znaczenie w przypadku doręczeń przesyłek sądowych dla upadłego.

W projektowanym przepisie proponuje się wprowadzenie 7 dniowego terminu dla wydania przesyłki upadłemu oraz przyjęcie zasady, że doręczenie przesyłki dla upadłego uważa się za dokonane z upływem 21 dni od doręczenia przesyłki syndykowi.

Jednocześnie, zdecydowano o wyłączeniu stosowania obowiązku przejmowania korespondencji upadłego przez syndyka w przypadku upadłości osób nieprowadzących działalności gospodarczej, o ile postępowanie to będzie prowadzone w trybie przepisów części III tytułu piątego ustawy.

Art. 178

Rozwiązanie przewidziane w dodanym art. 178 ust. 2 p.u. polega na rozszerzeniu możliwości prawnych poszukiwania majątku upadłego, co ma szczególne znaczenie w przypadku upadłości konsumenckiej, choć będzie także pomocne przy prowadzeniu upadłości przedsiębiorców. Rozwiązanie to pozwoli syndykom m.in. na korzystanie ze źródeł informacji, do których dostęp mają komornicy, a z których syndycy nie mogą w szybki sposób bezpośrednio pozyskać danych dla ustalenia kompletności informacji o majątku upadłego.

Dodanie ust. 3 ma służyć usunięciu wątpliwości co do skutków procesowych wysłania pisma procesowego do syndyka (przede wszystkim zgłoszenia wierzytelności, co ma wywoływać skutki określone w art. 240a - przerwanie terminu przedawnienia). Przepis ten wskazuje, że m.in. termin przedawnienia przerywa złożenie pisma sądowego w polskiej placówce pocztowej, o której mowa w § 2 art. 165 k.p.c.

Art. 235

Proponowane rozwiązanie upraszcza procedurę ponoszenia kosztów spóźnionego zgłoszenia wierzytelności, określając zryczałtowaną kwotę, którą wierzyciel każdorazowo powinien złożyć w przypadku spóźnienia. Ma też działać dyscyplinująco na wierzycieli i ograniczać do minimum opóźnienia w toczących się postępowaniach związane ze składaniem zgłoszeń po wyznaczonym terminie. Przepis wskazuje, że koszt spóźnionego

zgłoszenia wierzytelności ponosi wierzyciel, co wyeliminuje konieczność rozliczenia kosztów takiego zgłoszenia w trakcie postępowania upadłościowego. Należy pamiętać, że spóźnione zgłoszenie wierzytelności to nie tylko konieczność sporządzenia uzupełniającej listy wierzytelności, ale przede wszystkim wydłużenie czasu trwania postępowania, dodatkowe obciążenie pracą dla syndyka i organów sądowych, a co za tym idzie, zwiększenie ogólnych kosztów postępowania. Precyzyjne rozliczenie wszystkich kosztów związanych ze spóźnionym zgłoszeniem wierzytelności jest więc praktycznie niewykonalne, stąd przyjęcie rozwiązania opartego na ryczałcie należy uznać za uzasadnione interesem ogółu wierzycieli.

Art. 236

Zmiana art. 236 ust. 1 jest wynikiem zmiany przewidzianej w projektowanym art. 51 ust. 1 pkt 4.

Art. 240

Zmiana polegająca na rozszerzeniu zgłoszenia wierzytelności o numer rachunku bankowego wierzyciela ma na celu usprawnienie postępowania i ułatwienie wykonania planu podziału.

Art. 240a

Zgodnie z art. 123 § 1 Kodeksu k.c. bieg przedawnienia przerywa się:

- 1) przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia;
- 2) przez uznanie roszczenia przez osobę, przeciwko której roszczenie przysługuje;
- 3) przez wszczęcie mediacji.

W związku ze zmianą określoną w art. 51 ust. 1 pkt 4, polegającą na tym, że proponuje się, aby zgłoszenie wierzytelności było dokonywane bezpośrednio syndykowi, mogłaby się pojawić wątpliwość, czy zgłoszenie to przerywa bieg przedawnienia. Syndyk ustala bowiem listę wierzytelności, ale lista ta jest następnie zatwierdzana przez sędzię-komisarza. Wydaje się więc, że dla zapewnienia bezpieczeństwa obrotu prawnego celowe jest jednoznaczne uregulowanie, że zgłoszenie wierzytelności przerywa bieg przedawnienia (por. też zmianę do art. 178 ust. 3).

Art. 241 oraz art. 242a

Zmiana art. 241 i dodanie art. 242a jest wynikiem przyjęcia rozwiązania, zgodnie z którym zgłoszenie wierzytelności jest dokonywane bezpośrednio do rąk syndyka. Syndyk nie jest organem sądowym postępowania upadłościowego, co oznacza, że konieczne jest jednoznaczne wskazanie, że jeżeli zgłoszenie wierzytelności nie odpowiada wymaganiom pisma procesowego lub wymaganiom określonym w art. 239 i art. 240, to stosuje się odpowiednio art. 130 k.p.c. Przewiduje się również zagwarantowanie wierzycielom środka zaskarżenia zarządzenia syndyka o zwrocie zgłoszenia wierzytelności. Jest to niezbędne, gdyż w przeciwnym wypadku wierzyciel byłby pozbawiony prawa do sądu. Proponuje się wprowadzenie skargi na zarządzenie syndyka o zwrocie zgłoszenia wierzytelności ukształtowanej na wzór skargi na czynności komornika uregulowanej w art. 767 i n. k.p.c. Projektowana regulacja, dotycząca terminu na wniesienie skargi, sposobu i terminu jej rozpoznania, jest oparta na regulacjach k.p.c. dotyczących skargi na czynności komornika.

Art. 256 ust. 2

Zmiana usuwa z tekstu przepisu błędnie umieszczony wyraz „projekt”, wprowadzając w to miejsce prawidłowe odniesienie do listy wierzytelności. Należy podkreślić, że zgodnie z art. 255 ust. 1 p.u. w postępowaniu składa się nie projekt listy wierzytelności, lecz listę wierzytelności, co powinno być uwzględnione w art. 256.

Art. 258a ust. 1

Przepis zmieniony w związku ze zmianą wprowadzającą składanie zgłoszeń wierzytelności bezpośrednio do syndyka.

Art. 315

Projektowane nowe brzmienie art. 315 ma usprawnić likwidację masy upadłości, w szczególności w odniesieniu do nieruchomości i ich ułamkowej części. Dotychczasowe rozwiązania polegające na przekazywaniu trudno zbywalnych nieruchomości gminie albo Skarbowi Państwa nie sprawdziły się w praktyce i prowadzą do wydłużania postępowań z uwagi na pozostawanie w masie upadłości potencjalnie wartościowych składników majątku. W części postępowań upadłości konsumenckich występuje skomplikowana sytuacja majątkowa i rodzinna, w której tak dla upadłego, jak i dla wierzycieli najkorzystniejszym rozwiązaniem jest zaniechanie likwidacji określonych składników mienia, zakończenie postępowania i przejście do fazy realizacji planu spłat, co projektowany przepis będzie umożliwiał. Wyłączenie będzie możliwe tylko wówczas, gdy zostanie stwierdzone, że dany składnik majątku upadłego nie może zostać zbyty z zachowaniem przepisów ustawy (np.

mimo prób sprzedaży nie zgłasza się żaden oferent) i jednocześnie przedłużanie trwania postępowania będzie niekorzystne dla wierzycieli, w związku z koniecznością ponoszenia kosztów obsługi masy upadłości.

Art. 316

Rozwiązanie wprowadzające obowiązek obwieszczenia sprzedaży przedsiębiorstwa upadłego ma zwiększyć transparentność postępowania upadłościowego, co ma szczególne znaczenie w odniesieniu do kontrahentów i klientów danego przedsiębiorstwa. Rozwiązanie to będzie skorelowane z wejściem w życie przepisów dotyczących Krajowego Rejestru Zadłużonych. Dane podlegające ujawnieniu wynikają z wcześniejszego obwieszczenia o ogłoszeniu upadłości danego przedsiębiorcy (art. 53 ust. 1 w zw. z art. 51 p.u.)

Art. 317, art. 320 ust. 3, art. 330a oraz art. 334 ust. 5

Dodanie w art. 317 ust. 2a p.u. ma na celu usunięcie pojawiających się w praktyce wątpliwości co do stosowania w postępowaniu upadłościowym art. 23¹ Kodeksu pracy (przejście zakładu pracy na innego przedsiębiorcę i związane z tym wejście nowego przedsiębiorcy w umowy o pracę poprzednika), w przypadku sprzedaży działającego przedsiębiorstwa.

Z orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości z dnia 22 czerwca 2017 roku w sprawie C-126/16 wynika, że w przypadku przygotowanej likwidacji, przejęcie przedsiębiorstwa przez nabywcę powinno pociągać za sobą gwarantowanie praw pracowniczych, o których mowa w art. 3 i 4 dyrektywy Rady 2001/23//WE z dnia 12 marca 2001 r., co na gruncie prawa krajowego powinno wiązać się z przyjęciem, że w takim przypadku należy stosować art. 23¹ k.p.

Stosowanie art. 23¹ k.p. w przypadku sprzedaży przedsiębiorstwa w ramach polskiego prawa upadłościowego rodzi wątpliwości (por. F. Zedler, P. Zimmerman, *Skutki przejścia zakładu pracy w rozumieniu art. 23¹ Kodeksu pracy w toku postępowania upadłościowego*, Polski Proces Cywilny i cytowana tam literatura, odmiennie, *Komentarz do Kodeksu Pracy*, Lex 2009, uwaga 13 do art. 23¹ K.p., szerzej także w *Komentarzu do Kodeksu Pracy*, Małgorzata Gersdorf, Krzysztof Rączka, Michał Rączkowski, Lexisnexis, 2014, por. tak. Orzeczenia SN – I PKN 573/00, I PKN 310/98 oraz I PZP 2/10).

W przypadku pre-packu za pełnym stosowanie art. 23¹ K.p. opowiedział się Aleksander Witosz, w *Prawo upadłościowe, Komentarz*, WKP 2017 (komentarz do art. 56 (e) i 56 (f) Prawa upadłościowego. Odmienny pogląd można odnaleźć w *Komentarzu do Prawa*

upadłościowego autorstwa P. Zimmermana, C.H. BECK, 2016 (uwagi do art. 56 (e) prawa upadłościowego).

Mając na uwadze, że przygotowana likwidacja polega, co do zasady, na przejęciu przedsiębiorstwa w ruchu, bez fazy likwidacyjnej, należy opowiedzieć się za stosowaniem art. 23¹ k.p. w tej procedurze. Taka interpretacja już obowiązujących przepisów upadłościowych jest możliwa bez odwoływania się do orzeczenia w sprawie C-126/16, choć może być kwestionowana (por uwagi wyżej). Tym samym, w związku z orzeczeniem TS, zdecydowano o wprowadzeniu do prawa upadłościowego przepisu wskazującego na stosowanie art. 23¹ K.p., w tym postępowaniu, w przypadku sprzedaży przedsiębiorstwa upadłego.

W odniesieniu do innych umów, które dotyczą przedsiębiorstwa sprzedawanego w ramach postępowania upadłościowego, należy opowiedzieć się za poglądem, zgodnie z którym wszelkie zobowiązania z umów związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa upadłego, wykonywanych po ogłoszeniu upadłości przez syndyka lub zawieranych przez niego przechodzą na nabywcę (jako zobowiązania masy upadłości). Nabywca nie odpowiada jednak, zgodnie z art. 317 ust. 2 za zobowiązania upadłego, a więc te zobowiązania, które powstały przed ogłoszeniem upadłości.

W nowym brzmieniu ust. 3 precyzuje się moment wstąpienia nabywcy w miejsce upadłego do postępowań cywilnych, administracyjnych, sądowno-administracyjnych oraz przed sądami polubownymi (art. 317 ust. 3). Zasadę określoną w art. 317 ust. 3 stosuje się odpowiednio do sprzedaży innych niż przedsiębiorstwo składników majątku upadłego (art. 320 ust. 3, art. 330a oraz art. 334 ust. 5).

Art. 342a

Projektowane w dodawanym art. 342a rozwiązanie ma na celu ujednoczenie ochrony dotyczącej mieszkania upadłego w regulacjach dotyczących przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną oraz konsumenta, co ma eliminować próby wykorzystywania procedury upadłości konsumenckiej przez osoby będące przedsiębiorcami tylko z powodu korzystniejszych przepisów ochronnych dla konsumentów (por. art. 491¹³ p.u.). Należy również podkreślić, że ochrona prawa do mieszkania dla upadłego i osób pozostających na jego utrzymaniu nie powinna być uzależniona od tego czy upadły prowadzi czy też nie prowadzi działalności gospodarczej.

Art. 361

Proponowane w ust. 1 pkt 3 rozwiązanie ma uniemożliwić zakończenie postępowania w przypadku, gdy wierzyciele zażądają umorzenia postępowania wbrew woli upadłego, co

z kolei mogłoby doprowadzić do niemożliwości skorzystania z oddłużenia przewidzianego w dalszych przepisach dotyczących przedsiębiorców (art. 369 i n. p.u.).

Regulacja zawarta w dodawanym ust. 3 ma chronić wierzycieli rzeczowych przed skutkami umorzenia postępowania po sprzedaży rzeczy, wierzytelności lub praw zabezpieczonych rzeczowo, bez przeprowadzenia oddzielnego planu podziału. Bez wskazanej regulacji może w praktyce dochodzić do utraty zabezpieczenia w wyniku przeprowadzonej sprzedaży i braku podmiotu, który dokonałby podziału środków między wierzycielami, a tym samym przejęcia środków pieniężnych przez byłego upadłego. Regulacja ta ma szczególne znaczenie w upadłości konsumenckiej, w której upadły może zażądać umorzenia postępowania w każdej chwili, niezależnie od skutków jakie mogą wiązać się z umorzeniem postępowania dla jego wierzycieli (por. art. 491¹⁰ ust. 1 p.u.).

Art. 369

Projektowana zmiana ma na celu:

- 1) ujednoczenie regulacji dotyczącej możliwości umarzania zobowiązań konsumenta oraz osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą;
- 2) wprowadzenie trzech sposobów uzyskania oddłużenia:
 - a) ustalenie planu spłaty na wniosek upadłego (obecna regulacja art. 369 ust. 1), przy czym proponuje się, aby w sytuacjach gdy zostanie ustalone, że upadły doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa plan spłat wierzycieli nie mógł być ustalony na czas krótszy od 36 miesięcy i dłuższy od 84 miesięcy (art. 370a ust. 1a),
 - b) umorzenie zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, jeśli osobista sytuacja upadłego w oczywisty sposób wskazuje, że jest on trwale niezdolny do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli (art. 369 ust. 1a),
 - c) warunkowe umorzenie zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli jeżeli niezdolność do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli wynikająca z osobistej sytuacji upadłego nie ma charakter trwałego (art. 369 ust. 2);
- 3) wyłączenie możliwości oddłużenia tylko w wyjątkowych okolicznościach to jest w przypadku ustalenia, że upadły doprowadził do swojej niewypłacalności w sposób celowy, w szczególności przez trwonienie części składowych majątku oraz celowe nieregulowanie wymagalnych zobowiązań, z zachowaniem możliwości zastosowania klauzuli generalnej opartej na względach słuszności i względach humanitarnych (art. 369 ust. 3);

4) skrócenie planu spłaty wierzycieli w przypadku aktywnej postawie dłużnika i pokryciu przez niego co najmniej 50 % zadłużenia (art. 370a ust. 3 i 4).

Projektowana zmiana wynika z następujących założeń:

- a) upadły, który doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa powinien być traktowany surowiej, co oznacza, że powinien przez dłuższy okres być obciążony obowiązkiem dokonywania spłat na rzecz wierzycieli. W istotny sposób ogranicza się stosowanie regulacji, która pozwalała na oddalenie w takiej sytuacji wniosku o ogłoszenie upadłości, gdyż taka regulacja, po pierwsze, w ogóle zniechęcała wielu przedsiębiorców (osób fizycznych) do składania wniosków o ogłoszenie upadłości, a po drugie, nie uwzględniała faktu, że podstawową przesłanką oddłużenia w drodze ustalenia i wykonania planu spłaty jest w tym przypadku przeprowadzone i zakończone postępowanie upadłościowe, w którym zlikwidowano cały majątek upadłego; jedynie ustalenie, że upadły doprowadził do swojej niewypłacalności w sposób celowy, w szczególności przez trwonienie części składowych majątku oraz celowe nieregulowanie wymagalnych zobowiązań będzie skutkowało odmową oddłużenia. Należy przy tym wskazać na odrębność i niezależność regulacji przewidzianej w tej ustawie od innych regulacji, np. dotyczących orzekania zakazu prowadzenia działalności gospodarczej, odszkodowania z tytułu niezłożenia wniosku w terminie określonym w art. 21 p.u., czy też odpowiedzialności karnej,
- b) jeśli osobista sytuacja upadłego w oczywisty sposób wskazuje, że jest on trwale niezdolny do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli, zawsze powinno nastąpić umorzenie zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, niezależnie od tego, czy upadły doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa, czy też nie. Należy przy tym podkreślić, że przesłanka ta ma charakter absolutnie wyjątkowy. Użycie w treści art. 369 ust.1a określenia „trwale niezdolny” wskazuje przy tym, że osobista sytuacja upadłego nie rokuje poprawy (przykładowo – upadły jest trwale niezdolny do jakiegokolwiek pracy zarobkowej). Nie uzasadniają zastosowania tej przesłanki przejściowe trudności, w szczególności trudności ze znalezieniem pracy, przejściowe problemy zdrowotne, nawet jeżeli utrzymują się od dłuższego czasu, ale z istoty swej nie mają charakteru trwałego,
- c) jeżeli niezdolność do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli, wynikająca z osobistej sytuacji upadłego, nie ma charakteru trwałego, sąd

warunkowo umarza zobowiązania upadłego. Umorzenie to uzyska charakter ostateczny jeżeli w terminie 5 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli żaden z wierzycieli nie złoży wniosku o ustalenie planu spłaty wierzycieli, na skutek którego sąd uchyli postanowienie o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli i ustali plan spłaty wierzycieli. Istotne jest przy tym, aby wniosek wierzyciela został złożony w podanym wyżej terminie. Samo postanowienie o uchyleniu postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań i o ustaleniu planu spłaty może być wydane również po upływie tego terminu (art. 369 ust. 2a). W przypadku uchylenia planu spłaty zobowiązania upadłego nie podlegają umorzeniu (art. 369 ust. 2g). Wówczas upadły jest obowiązany wykonywać plan spłaty i uzyskać umorzenie zobowiązań w trybie określonym w art. 370f ust. 1. W okresie 5 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli upadły podlega analogicznym ograniczeniom jak upadły, który wykonuje plan spłaty (art. 369 ust. 2b-2d stanowią odpowiedniki art. 370c ust. 2-4). Jednocześnie, zgodnie z art. 369 ust. 2e w okresie, o którym mowa w ust. 2b, niedopuszczalne jest wszczęcie postępowania egzekucyjnego dotyczącego wierzytelności powstałych przed ogłoszeniem upadłości, z wyjątkiem wierzytelności wynikających ze zobowiązań, o których mowa w art. 370f ust. 2. Zgodnie z art. 369 ust. 2f sąd uchyli postanowienie o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli z tych samych powodów, które powodują uchylenie planu spłaty wierzycieli (art. 370e ust. 2), chyba że chodziłoby o przypadek mniejszej wagi lub konieczność zastosowania klauzuli względów humanitarnych lub względów słuszności.

W art. 369 ust. 3 proponuje się zmienić regulację dotyczącą podstaw oddalenia wniosku o ustalenie planu spłat wierzycieli i ograniczyć ją do przypadków, w których zostanie ustalone, że upadły doprowadził do swojej niewypłacalności w sposób celowy, w szczególności przez trwonienie części składowych majątku oraz celowe nieregulowanie wymagalnych zobowiązań. Jednocześnie, sąd będzie miał możliwość uwzględnienia szczególnych okoliczności, w których znalazł się upadły i uwzględnić jego wniosek, jeśli będzie to uzasadnione względami słuszności lub względami humanitarnymi.

Obiektywną przesłanką oddalenia wniosku o ustalenie planu spłaty będzie stanowić ustalenie, że w okresie 10 lat przed dniem zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości w

stosunku do upadłego prowadzono postępowanie upadłościowe, w którym umorzono całość lub część zobowiązań upadłego.

Podkreślenia wymaga, że rozpoznanie wniosków upadłego w trybie art. 369 ust. 1 i 1a będzie odbywać się na rozprawie, o której wierzyciele będą zawiadomieni przez obwieszczenie, co ma im umożliwić przedstawienie swojego stanowiska w sprawie oddłużenia upadłego pisemnie lub bezpośrednio przed sądem.

Art. 370a

Zmiana w ust. 1 i 2 ma na celu określenie treści postanowienia ustalającego plan spłat wierzycieli oraz wprowadza obowiązek wskazania przez sąd, czy do niewypłacalności lub istotnego zwiększenia jej stopnia doszło wskutek umyślnego działania upadłego. Projekt zakłada, że właściwej oceny zachowania dłużnika przed ogłoszeniem upadłości można dokonać dopiero na etapie ustalania planu spłat wierzycieli, kiedy wierzyciele upadłego zostali poinformowani o upadłości i kiedy syndyk mógł w pełni przeanalizować jego sytuację finansową. Przy dokonywaniu ustaleń co do przyczyn powstania stanu niewypłacalności sąd będzie mógł posiłkować się nie tylko stanowiskiem upadłego i wierzycieli, ale także syndyka, który na żądanie sądu będzie zobligowany do przedstawienia w terminie 14 dni przyczyn powstania stanu niewypłacalności (ust. 5).

W ust. 3 i 4 proponuje się rozwiązania, które mają na celu premiowanie aktywnych wierzycieli w postępowaniu oddłużeniowym oraz tych, których majątek pozwolił na spłatę co najmniej 50 % całego zadłużenia powstałego przed ogłoszeniem upadłości oraz pozostałego po zakończonym postępowaniu upadłościowym (po wykonaniu planu podziału).

W ten sposób plan spłaty wierzycieli, w przypadku pokrycia 70 % zadłużenia, będzie skrócony do 1 roku, a w przypadku 50 % zaspokojenia – do 2 lat.

Zmiana w ust. 6 ma na celu wyłączenie możliwości nieustalania planu spłaty wierzycieli w przypadku, gdy niemożliwość pełnej spłaty innych zobowiązań masy upadłości niezaspokojonych w postępowaniu upadłościowym zostanie stwierdzona przy ustalaniu planu spłaty wierzycieli, co obecnie obowiązujące brzmienie art. 370a ust. 2 może sugerować.

Zmiana w ust. 7 polega na dookreśleniu przesłanek, które sąd bierze pod uwagę przy ustalaniu planu spłat. Z praktyki wynika, że ważnym kryterium, które powinno być brane pod uwagę jest stopień zaspokojenia wierzytelności z likwidacji majątku oraz z przychodów upadłego w postępowaniu upadłościowym. Powyższe rozwiązanie powinno skłonić sąd do premiowania tych dłużników, którzy w trakcie trwania postępowania czynnie zwiększają stopień zaspokojenia wierzycieli, niezależnie od wskazanych wyżej rozwiązań z ust. 3 i 4.

Zmiana w ust. 8 wprowadza obowiązek uwzględnienia w treści planu podziału reguł określających pierwszeństwo zaspokajania wierzycieli przewidziane w postępowaniu upadłościowym. Rozwiązanie to umożliwi m.in. ochronę interesów wierzycieli w relacji do wierzycieli alimentacyjnych, wobec których ustawodawca wprowadził górny limit świadczeń na poziomie nie wyższym niż minimalne wynagrodzenie za pracę (por. art. 343 ust. 2).

Zmiana w ust. 9 dostosowuje przepis do zmienionej treści art. 369a ust. 1a p.u., wprowadzającej możliwość umorzenia zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłat.

Art. 370b

Zmiana dostosowująca przepis do zmienionej treści art. 369a ust. 1a i 2 p.u. wprowadzającego możliwość umorzenia zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłat wierzycieli oraz warunkowego umorzenia zobowiązań bez ustalania planu spłat wierzycieli.

Art. 370c

Zmiana ujednolicająca rozwiązania przyjęte na gruncie postępowania upadłościowego dotyczącego przedsiębiorców i konsumentów (por. art. 491¹⁵ ust. 6 p.u.).

Art. 370d

Zmiana ujednolicająca rozwiązania przyjęte na gruncie postępowania upadłościowego dotyczącego przedsiębiorców i konsumentów (por. art. 491¹⁹ ust. 2 p.u.).

Art. 370ee

Przepis wprowadza obowiązek wyznaczenia rozprawy i dokonania zawiadomienia wierzycieli przez obwieszczenie, przy podejmowania decyzji zmieniających plan spłaty wierzycieli lub jego uchylenia, dla zapewnienia ochrony słusznych interesów wierzycieli.

Art. 370f

Zmiana wyjaśniająca relacje przepisów art. 369 ust. 1, art. 370a ust. 1 i 2 oraz przepisu określającego skutek w postaci umorzenia.

Art. 376

W art. 376 ust. 1 doprecyzowuje się przepisy dotyczące postępowania o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej w taki sposób, aby zapewnić ich szybkie rozpoznanie. Odpowiednie stosowanie przepisów z postępowania o ogłoszenie upadłości ma również umożliwić możliwie szybkie uzyskanie rozstrzygnięcia, co przy zastosowaniu rozwiązań przewidzianych dla zwykłego postępowania nieprocesowego (por. art. 376 ust. 1 zdanie 3) nie byłoby możliwe.

Art. 377

Proponuje się liczenie rocznego terminu orzekania o zakazie prowadzenia działalności gospodarczej z przyczyn, o których mowa w art. 373 ust. 1 pkt 1 i 1a p.u. i art. 374 p.u. nie od zakończenia postępowania upadłościowego, ale od jego otwarcia. Skoro niewypłacalność dłużnika została podana do publicznej wiadomości przez obwieszczenie o ogłoszeniu upadłości lub oddaleniu wniosku na podstawie art. 13 p.u., nie ma uzasadnienia dla liczenia terminu przedawnienia od dnia zakończenia postępowania upadłościowego, co może być znacznie przesunięte w czasie, podczas gdy istotą orzeczenia zakazu we wskazanych wyżej przypadkach jest zachowanie upadłego przed ogłoszeniem upadłości. W pozostałych przypadkach pozostawia się dotychczasową regułę liczenia przedawnienia albo od dnia zaistnienia stanu niewypłacalności (brak rozstrzygnięcia w przedmiocie niewypłacalności), albo zakończenia postępowania (przypadki opisane w art. 373 ust. 1 pkt 2-4).

Art. 425g, art. 425i, art. 434a oraz w art. 361 Prawa restrukturyzacyjnego

Zmiany wprowadzone w celu wyjaśnienia wątpliwości związanych z sytuacją prawną wierzycieli umów deweloperskich, wobec których wydana została zgoda lub zobowiązanie do wydania zgody na bezobciążeniowe wyodrębnienie lokalu mieszkalnego, w sytuacji niewypłacalności banku lub dewelopera.

Zmiany w art. 425g p.u. i art. 361 p.r. mają znaczenie precyzujące, gdyż już na gruncie obecnego stanu prawnego promesa zgody na bezobciążeniowe wyodrębnienie lokalu zachowuje ważność i skuteczność w razie otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego wobec dewelopera albo w razie kontynuacji przedsięwzięcia deweloperskiego w postępowaniu upadłościowym. Zmiana stanu prawnego będzie wynikała z wprowadzenia art. 425i p.u., gdyż na gruncie obecnych przepisów promesa zgody na bezobciążeniowe wyodrębnienie lokalu nie wpływa na kolejność zaspokojenia z kwot uzyskanych z likwidacji nieruchomości.

Z uwagi na obligacyjny charakter promesy zgody na bezobciążeniowe wyodrębnienie lokalu nieujawnionej w księdze wieczystej zmiana kolejności zaspokojenia wynikająca z proponowanej zmiany art. 425i p.u. objęłaby tylko przypadki, w których bank udzielający promesy pozostaje wierzycielem hipotecznym. Promesa nieujawniona w księdze wieczystej nie jest bowiem elementem treści hipoteki i nie może zyskać skuteczności wobec osób trzecich, w szczególności wierzyciela, który nabyłby hipotekę wskutek nabycia zabezpieczonej wierzytelności (np. innego banku przejmującego portfel należności kredytowych banku w upadłości lub przymusowej restrukturyzacji). W zakresie dotyczącym zgody na bezobciążeniowe wyodrębnienie lokalu przepis ten nie dawałby zatem pełnej

ochrony nabywcy lokalu w przypadku prowadzenia postępowania upadłościowego wobec dewelopera, jeżeli doszłoby do likwidacji nieruchomości, na której prowadzone jest przedsięwzięcie deweloperskie, a jednocześnie doszłoby do przeniesienia należności kredytowych banku. Wydaje się, że taka luka jest nie do uniknięcia z uwagi na obligacyjny charakter promesy, która ze względu na swoją naturę prawną nie jest w stanie dawać ochrony porównywalnej ze skuteczną wobec osób trzecich zgodą na bezobciążeniowe wyodrębnienie lokalu wpisaną do księgi wieczystej. Nabywca wierzytelności kredytowych mógłby jednakże przejąć zobowiązanie wynikające z promesy na ogólnych zasadach prawa zobowiązań, np. wstępując w całość praw i obowiązków banku z umowy kredytu.

Zmiany w części III w tytule V

Kluczową zmianą w obowiązującym obecnie modelu upadłości osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej jest wprowadzenie możliwości przeprowadzenia postępowania zmierzającego do oddłużenia takiej osoby w trzech trybach:

- 1) na podstawie przepisów ogólnych dotyczących, co do zasady, przedsiębiorców z możliwością wykorzystania także procedury przygotowanej likwidacji;
- 2) w drodze zawarcia układu na zgromadzeniu wierzycieli, bez ogłaszania upadłości;
- 3) w uproszczonej procedurze upadłościowej przewidzianej w Tytule V w Dziale II.

Dłużnik będzie miał możliwość dokonania wyboru właściwej dla siebie drogi prowadzącej do oddłużenia. Podstawowym warunkiem skorzystania z procedur oddłużeniowych jest fakt pozostawania przez dłużnika w stanie niewypłacalności, który jest definiowany jako stan, w którym dłużnik utracił zdolność do wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych (art. 11 ust. 1 w zw. z art. 10 p.u.) Bliższe doprecyzowanie kryteriów pozwalających na ustalenie istnienia stanu niewypłacalności osoby fizycznej zostanie wypracowane przez orzecznictwo sądów, w oparciu o już istniejące w tym zakresie doświadczenia w zakresie upadłości osób fizycznych. Nie powinno jednak ulegać wątpliwości, że stan niewypłacalności osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej będzie zachodził w przypadku, gdy z każdym upływającym miesiącem stan zadłużenia takiej osoby z tytułu niewykonywanych zobowiązań pieniężnych będzie się pogłębiał, niezależnie od podejmowanych przez dłużnika działań zmierzających do spłaty zadłużenia.

Ustawodawca preferuje drogę oddłużenia przez zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli (Dział I). Rozwiązanie to przewiduje, że dłużnik, przy pomocy profesjonalnego podmiotu – nadzorca sądowego, dojdzie do porozumienia z wierzycielami przy odpowiednim zastosowaniu przepisów ustawy – Prawo restrukturyzacyjne. Projekt przewiduje przy tym, że sąd będzie mógł skierować do tego postępowania także dłużnika, który złożył wniosek o ogłoszenie upadłości, a który nie zastrzegł, że nie chce skorzystać z możliwości zawarcia układu.

Decyzja sądu uwzględniająca wniosek dłużnika lub kierująca dłużnika do tego typu postępowania będzie uzależniona od stwierdzenia, że dłużnik dysponuje możliwościami zarobkowymi, które pozwalają na zawarcie układu i pokrycie kosztów postępowania. Dłużnik będzie zobowiązany do złożenia wraz z wnioskiem zaliczki w kwocie odpowiadającej wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia (por. art. 491^{3b}). Kwota ta ma pokryć koszty związane z organizacją zgromadzenia wierzycieli oraz część wynagrodzenia nadzorca sądowego. Wynagrodzenie nadzorca zostało określone jako 15 % kwoty przeznaczonej dla wierzycieli w przypadku wypłat dla wierzycieli kwot do 100 000 zł i ma być, co do zasady, wypłacane nadzorca równocześnie z płatnościami dla wierzycieli. W przypadku kwot ponad 100 000 zł do 500 000 zł – wynagrodzenie będzie wynosiło 3 %, a ponad 500 000 zł – 1 %. Należy wskazać, że opłata wstępna będzie pobierana wraz z otwarciem postępowania. Opłata ta jest wliczana w 15 % limit wynagrodzenia.

Rozwiązanie to pozwoli dłużnikowi zachować składniki swojego majątku (chyba że w celu realizacji propozycji układowych zdecyduje się na samodzielną sprzedaż wybranych przez siebie składników swojego majątku), pominąć egzekucję indywidualną lub upadłościową i zrestrukturyzować swoje długi przy współpracy z doradcą restrukturyzacyjnym. Jeśli zawarcie układu okaże się niemożliwie, pozostaje droga upadłości konsumenckiej, w której też pozostaje możliwość zawarcia układu na podstawie art. 491²² p.u. Jest ono dedykowane wszystkim tym osobom, które posiadając dochody na poziomie średniej krajowej lub większe, popadły w stan zadłużenia uniemożliwiający normalne funkcjonowanie. Ograniczenie czasu trwania układu do 5 lat jest uzasadnione koniecznością zapewnienia dłużnikowi realnych szans na wyjście ze stanu zadłużenia i stanowić alternatywę dla upadłości, gdzie plan spłat ma trwać do 3 lat dla rzetelnego dłużnika i do 7 lat dla osoby, która doprowadziła do zadłużenia w sposób zawiniony. Uregulowanie zasad wynagradzania doradcy restrukturyzacyjnego i wykonywania układu ma na celu standaryzację procesu zawierania tego typu układów i gwarancję dla wierzycieli ich sprawnego wykonania. Mając

na uwadze, że układy dla konsumentów mogą dotyczyć w wielu przypadkach zobowiązań zabezpieczonych rzeczowo (w szczególności hipotecznych), wprowadza się możliwość wydłużenia okresu spłat dla tego typu zobowiązań ponad okres 5 lat, co ma umożliwić kompleksową restrukturyzację zobowiązań niewypłacalnego lub zagrożonego niewypłacalnością dłużnika. W takim jednak przypadku konieczna będzie zgoda wierzyciela rzeczowego na udział w tym postępowaniu.

Do dnia wydania postanowienia w przedmiocie zatwierdzenia układu, postępowanie będzie umarzane w przypadku ustalenia, że dłużnik nie realizuje ciężących na nich obowiązków, nie ma zdolności do pokrycia kosztów postępowania o zawarcie układu oraz możliwości zawarcia układu z wierzycielami, a także jeżeli w terminie 6 miesięcy od dnia wydania postanowienia o otwarciu postępowania o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli nadzorca sądowy nie przedstawi wniosku o zatwierdzenie układu.

W zakresie nieuregulowanym w ustawie do postępowania o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli będą miały przepisy ustawy z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne dotyczące przyspieszonego postępowania układowego. Oznacza to, że w postępowaniu o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli należy odpowiednio stosować wynikające z Prawa restrukturyzacyjnego reguły dotyczące ustalania spisu wierzytelności, spisu wierzytelności spornych, zwoływania zgromadzenia wierzycieli w celu zawarcia układu, zasad głosowania wierzycieli, liczenia większości koniecznej do ustalenia, że doszło do przyjęcia układu, zatwierdzenia układu, jego skutków oraz zasad zmiany i uchylenia układu.

Należy zwrócić szczególną uwagę na skutki wydania postanowienia o otwarciu postępowania o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli, które wynikają z przepisów art. 238 – 260 Prawa restrukturyzacyjnego w zw. z art. 491^{3m}. Oznacza to m.in., że skutkiem otwarcia postępowania będzie zawieszenie z mocy prawa postępowań egzekucyjnych dotyczących wierzytelności objętych z mocy prawa układem (por. art. 150 i 151 p.r.) oraz możliwość zawieszenia postępowania egzekucyjnego co do wierzytelności hipotecznych na maksymalny okres 3 miesięcy. W sprawach tych decyzje podejmować będzie sąd.

Zasadniczym trybem przeprowadzenia postępowania upadłościowego wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej pozostaje postępowanie upadłościowe uregulowane w sposób odrębny. Projekt proponuje znaczne uproszczenie obowiązującej

obecnie procedury dla osób nieprowadzących działalności gospodarczej, o ile z okoliczności danej sprawy nie będzie wynikała potrzeba przeprowadzenia danego postępowania w zwykłym trybie. W postępowaniu tym nie będzie wyznaczany sędzia-komisarz, a wszelkie zastrzeżenia do działania syndyka będą rozpatrywane w trybie skargi składanej do sądu upadłościowego, podobnie jak w przypadku postępowań egzekucyjnych i skarg na czynności komornika. Postępowanie upadłościowe będzie ograniczone do dokonania likwidacji majątku przez syndyka oraz przygotowania projektu planu spłaty wierzycieli. Projekt ten będzie zawierał dane, które obecnie zawarte są w trzech dokumentach – liście wierzytelności, planie podziału i planie spłaty wierzycieli. Plan spłaty wierzycieli, tak jak obecnie, będzie podlegał zaskarżeniu w drodze zażalenia, przy czym zażalenie będzie spełniało również funkcję sprzeciwu i zarzutów do planu podziału. Wprowadzona zmiana wymaga odpowiedniego preredagowania art. 491² ust. 2 p.u., w którym wskazuje się na przepisy stosowane odpowiednio oraz te, których stosowanie się wyłącza, tak aby nie ulegało wątpliwości, że nie sporządzając listy wierzytelności, uzupełniającej listy wierzytelności oraz planów podziału (w tym oddzielnego planu podziału) syndyk jest zobligowany uwzględnić zasady tworzenia tych dokumentów przy tworzeniu planu spłaty wierzycieli. Proponuje się przy tym, aby syndyk składał w tego typu sprawach wyłącznie sprawozdanie ostateczne. Zdanie drugie art. 491² ust. 2 p.u. ma na celu doprecyzowanie i wyjaśnienie wątpliwości co do stosowania niektórych przepisów z części ogólnej w relacji do konsumentów i do wniosków złożonych przez wierzycieli, dotyczących byłych przedsiębiorców. Dodanie ust. 5a ma na celu usprawnienie postępowania przez wyraźne wskazanie możliwości podania numeru telefonu oraz adresu poczty elektronicznej dłużnika.

W art. 491² ust. 1a wyjaśniono wątpliwość, czy w postępowaniu odrębnym dotyczącym upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej możliwe jest zastosowanie procedury przygotowanej likwidacji. Rozwiązanie to powinno pozwolić na przeprowadzenie szybkiej likwidacji majątku upadłego i niezwłoczne przejście do fazy w której ustala się plan spłat wierzycieli.

Mając na uwadze, że postępowanie upadłościowe prowadzone wobec osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej może być równie skomplikowane, jak w przypadku upadłości przedsiębiorców, projekt wprowadza możliwość ogłoszenia upadłości w tej sprawie w trybie upadłości zwykłej (art. 491¹ ust. 2). Jeżeli okoliczności wskazujące na potrzebę przeprowadzenia danej sprawy w zwykłym trybie ujawnią się po ogłoszeniu, upadłości będzie możliwe przejście w tryb postępowania zwykłego (art. 491⁵ ust. 2 p.u.). Będzie to miało w

szczególności znacznie w sytuacji uprawdopodobnienia, że obciążenia majątku dłużnika są bezskuteczne według przepisów ustawy albo gdy dokonane zostały w celu pokrzywdzenia wierzycieli, jak również jeżeli zostanie uprawdopodobnione, że dłużnik dokonał innych czynności prawnych bezskutecznych według przepisów ustawy.

Podobnie jak w przypadku przedsiębiorcy, również w odniesieniu do konsumenta proponuje się wprowadzenie trzech sposobów uzyskania oddłużenia:

- 1) ustalenie planu spłaty na wniosek upadłego (obecna regulacja art. 491¹⁴ ust. 1), przy czym proponuje się, aby w sytuacjach gdy zostanie ustalone, że upadły doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa, plan spłat wierzycieli nie mógł być ustalony na czas krótszy od 36 miesięcy i dłuższy od 84 miesięcy,
- 2) umorzenie zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, jeśli osobista sytuacja upadłego w oczywisty sposób wskazuje, że jest on trwale niezdolny do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli,
- 3) warunkowe umorzenie zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, jeżeli niezdolność do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli wynikająca z osobistej sytuacji upadłego nie ma charakter trwałego (art. 491¹⁶ ust. 2a – 2i).

Ponadto, przewiduje się:

- 1) wyłączenie możliwości oddłużenia tylko w wyjątkowych okolicznościach, tj. w przypadku ustalenia, że upadły doprowadził do swojej niewypłacalności w sposób celowy, w szczególności przez trwonienie części składowych majątku oraz celowe nieregulowanie wymagalnych zobowiązań, z zachowaniem możliwości zastosowania klauzuli generalnej opartej na względach słuszności i względach humanitarnych oraz jeżeli nie upłynęło 10 lat od prowadzenia postępowaniu, w którym umorzono całość lub część jego zobowiązań;
- 2) skrócenie planu spłaty wierzycieli w przypadku aktywnej postawie dłużnika i pokryciu przez niego co najmniej 50 % zadłużenia oraz w przypadku gdy od dnia ogłoszenia upadłości do dnia złożenia wniosku o ustalenie planu spłaty wierzycieli upłynęło więcej niż 6 miesięcy.

Projektowana zmiana wynika z następujących założeń:

- a) upadły, który doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa, powinien być traktowany

surowiej, co oznacza, że powinien przez dłuższy okres być obciążony obowiązkiem dokonywania spłat na rzecz wierzycieli. W istotny sposób ogranicza się stosowanie regulacji, która pozwalała na oddalenie w takiej sytuacji wniosku o ustalenie planu spłaty, gdyż taka regulacja - po pierwsze, w ogóle zniechęcała wielu przedsiębiorców (osób fizycznych) do składania wniosków o ogłoszenie upadłości, a po drugie, nie uwzględniała faktu, że podstawową przesłanką oddłużenia w drodze ustalenia i wykonania planu spłaty jest w tym przypadku przeprowadzone i zakończone postępowanie upadłościowe, w którym zlikwidowano cały majątek upadłego; jedynie ustalenie, że upadły doprowadził do swojej niewypłacalności w sposób celowy, w szczególności przez trwonienie części składowych majątku oraz celowe nieregulowanie wymagalnych zobowiązań, będzie skutkowało odmową oddłużenia,

- b) jeśli osobista sytuacja upadłego w oczywisty sposób wskazuje, że jest on trwale niezdolny do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli, zawsze powinno nastąpić umorzenie zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, niezależnie od tego, czy upadły doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa, czy też nie. Należy przy tym podkreślić, że przesłanka ta ma charakter absolutnie wyjątkowy. Użycie określenia „trwale niezdolny” wskazuje przy tym, że osobista sytuacja upadłego nie rokuje poprawy (np. upadły jest trwale niezdolny do jakiegokolwiek pracy zarobkowej). Nie uzasadniają zastosowania tej przesłanki przejściowe trudności, w szczególności trudności ze znalezieniem pracy, przejściowe problemy zdrowotne, nawet jeżeli utrzymują się od dłuższego czasu, ale z istoty swej nie mają charakteru trwałego,
- c) jeżeli niezdolność do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli, wynikająca z osobistej sytuacji upadłego, nie ma charakteru trwałego, sąd warunkowo umarza zobowiązania upadłego. Umorzenie to uzyska charakter ostateczny jeżeli w terminie 5 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli żaden z wierzycieli nie złoży wniosku o ustalenie planu spłaty wierzycieli, na skutek którego sąd uchyli postanowienie o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli i ustali plan spłaty wierzycieli. Istotne jest przy tym, aby wniosek wierzyciela został złożony w podanym wyżej terminie. Samo postanowienie o uchyleniu postanowienia o warunkowym umorzeniu

zobowiązań i o ustaleniu planu spłaty może być wydane również po upływie tego terminu. W przypadku uchylenia postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązania upadłego nie podlegają umorzeniu. Wówczas upadły jest obowiązany wykonywać plan spłaty i uzyskać umorzenie zobowiązań w trybie przewidzianym dla planu spłaty wierzycieli. W okresie 5 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli upadły podlega analogicznym ograniczeniom jak upadły, który wykonuje plan spłaty. Jednocześnie, zgodnie z art. 491¹⁶ ust. 2f w okresie, o którym mowa w ust. 2c, niedopuszczalne jest wszczęcie postępowania egzekucyjnego dotyczącego wierzytelności powstałych przed ogłoszeniem upadłości z wyjątkiem wierzytelności wynikających ze zobowiązań, o których mowa w art. 491²¹ ust. 2. Zgodnie z art. 491¹⁶ ust. 2g sąd uchyli postanowienie o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, z tych samych powodów, które powodują uchylenie planu spłaty wierzycieli, chyba że chodziłoby o przypadek mniejszej wagi lub konieczność zastosowania klauzuli względów humanitarnych lub względów słuszności.

W odniesieniu do szczegółowych rozwiązań usprawniających postępowania upadłościowe wobec konsumentów należy wskazać na następujące zmiany:

- 1) zmiany wprowadzone w art. 491⁵ mają charakter dostosowujący do nowych regulacji związanych ze zgłaszaniem wierzytelności bezpośrednio do syndyka oraz wprowadzeniem dwóch trybów prowadzenia upadłości wobec osób nieprowadzących działalności gospodarczej. Jednocześnie w dodawanym przepisie ust. 8 wskazuje się, że w przypadku prowadzenia postępowania upadłościowego w trybie uproszczonym wykonanie określonej czynności właściwej w zwykłym trybie dla sędziego-komisarza będzie należało do kompetencji sądu. Zakłada się, że w trybie uproszczonym udział sądu będzie ograniczony do ustalenia planu spłaty wierzycieli oraz do rozpoznawania skarg na czynności syndyka. Nie można jednak wykluczyć, że pojawi się konieczność podjęcia decyzji zarezerwowanej w zwykłej procedurze dla sędziego-komisarza, a nie będzie podstaw do podjęcia decyzji o skierowaniu sprawy do trybu zwykłego na mocy ust. 2;
- 2) w nowo dodawanym art. 491^{6a} p.u. wprowadza się obowiązki informacyjne, które mają na celu umożliwienie wierzycielom oraz małżonkowi upadłego uzyskanie informacji o prawach przysługujących w związku z ogłoszeniem upadłości dłużnika (małżonka) oraz o możliwych sposobach uczestnictwa w postępowaniu;

- 3) zmiany w art. 491⁷ mają na celu wyeliminowanie wywołujących w praktyce wątpliwości, w szczególności w zakresie relacji pomiędzy regulacją ust. 2 (zgodnie z którą sędzia-komisarz określa postanowieniem wysokość kosztów postępowania oraz zarządza ich niezwłoczną wypłatę tymczasowo ze środków Skarbu Państwa - na postanowienie sędziego-komisarza przysługuje zażalenie), a regulacją ust. 3 (zgodnie z którą w szczególnie uzasadnionych przypadkach sędzia-komisarz przyznaje syndykowi zaliczkę na pokrycie kosztów postępowania oraz zarządza jej niezwłoczną wypłatę tymczasowo ze środków Skarbu Państwa). Proponowana zmiana stanowi ujednoczenie procedury związanej z przyznawaniem zaliczki na pokrycie kosztów postępowania. Oznacza to, że nie ulega zmianie zasada tymczasowego pokrywania kosztów postępowania przez Skarb Państwa określona w art. 491⁷, ale ulega uproszczeniu tryb przyznawania zaliczki na pokrycie tych kosztów. Proponowane rozwiązanie rozwiązuje także trudności związane z prowadzeniem postępowania upadłości konsumenckiej, szczególnie w pierwszej jego fazie, faktycznie na koszt doradcy restrukturyzacyjnego, wyznaczonego na funkcję syndyka;
- 4) zmiana w art. 491¹⁰ ma na celu wyeliminowanie przypadków, w których sąd umarza postępowanie upadłościowe na wniosek dłużnika w takiej fazie postępowania, gdy dłużnik doprowadza do pokrzywdzenia wierzycieli. W szczególności chodzi o sytuację, gdy dłużnik złożył wniosek o ogłoszenie upadłości w trakcie prowadzenia przez wierzycieli postępowań egzekucyjnych, a następnie, po ich umorzeniu i przekazaniu środków finansowych do masy upadłości, doprowadza do umorzenia postępowania upadłościowego, uniemożliwiając przeprowadzenie skutecznej egzekucji w trybie singularnym jak i uniwersalnym;
- 5) przewiduje się uchulenie przepisu art. 491¹¹ w związku z wprowadzeniem art. 63a (por. uzasadnienie do tej zmiany);
- 6) regulacja z art. 491¹² została zaprojektowana na wzór przepisów o skardze na czynności komornika. Rozwiązanie to ma zapewnić kontrolę sądową nad fazą likwidacyjną postępowania upadłościowego wobec osoby nieprowadzącej działalności gospodarczej, prowadzonego w trybie uproszczonym, a więc w przypadku, gdy nie jest wyznaczany sędzia-komisarz;
- 7) uchylenie art. 491¹³ ust. 4 ma celu wzmocnienie ochrony osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej, niezależnie od przyczyn powstania niewypłacalności, przed konsekwencjami sprzedaży w postępowaniu upadłościowym zajmowanego przez upadłego i jego rodzinę mieszkania lub domu jednorodzinnego;

8) w art. 491¹⁴ dostosowuje się regulacje dotyczące składania i ustalania projektu planu spłat wierzycieli w związku z wyłączeniem stosowania przepisów dotyczących planu podziału w uproszczonym postępowaniu upadłościowym. W procedurze ustalania planu spłaty wierzycieli, w odróżnieniu od upadłości przedsiębiorcy, przewiduje się opracowanie projektu planu spłaty przez syndyka. Projekt ten będzie doręczany upadłemu oraz wierzycielom, a następnie rozpoznawany przez sąd na rozprawie, jeżeli upadły, syndyk lub wierzyciel złoży wniosek o przeprowadzenie rozprawy. Ponadto analiza postępowań upadłościowych prowadzonych w 2015 r. wskazuje, jako powtarzający się problem, sytuację braku zgłoszeń wierzytelności. W doktrynie zwrócono uwagę na tę kwestię trafnie wskazując, że brak zgłoszeń wierzytelności nie oznacza przy tym, że dłużnik nie posiada wierzycieli, ale najczęściej oznacza, że wierzyciele dłużnika z różnych względów nie dokonali zgłoszenia wierzytelności. Pojawia się wówczas pytanie, jak dalej powinno przebiegać takie postępowanie upadłościowe, a w szczególności, czy powinno zostać umorzone, czy też może być kontynuowane. Zgodnie z art. 236 ust. 1 p.u. wierzyciel osobisty upadłego, który chce uczestniczyć w postępowaniu upadłościowym, jeżeli niezbędne jest ustalenie jego wierzytelności, powinien w terminie oznaczonym w postanowieniu o ogłoszeniu upadłości zgłosić swoją wierzytelność. Zgłoszenie wierzytelności jest uprawnieniem, a nie obowiązkiem wierzyciela (argument z art. 236 ust. 2 p.u.). W literaturze wskazuje się, że zgłoszenie wierzytelności jest przesłanką uczestniczenia w postępowaniu upadłościowym oraz umieszczenia wierzytelności na liście wierzytelności i uwzględnienia jej w planie podziału. Zgłoszenie wierzytelności należy więc uznać za szczególną formę sądowego dochodzenia wierzytelności w postępowaniu upadłościowym, natomiast zatwierdzenie listy wierzytelności należy traktować jako orzeczenie co do istoty sprawy. Ustawodawca przewidział również, że niektóre kategorie wierzytelności podlegają umieszczeniu na liście wierzytelności z urzędu (art. 236 ust. 2 i 3 p.u., art. 237 p.u., art. 238 p.u.). Pojawiają się jednak uzasadnione wątpliwości, czy w sytuacji, gdy nie zostało wniesione ani jedno zgłoszenie wierzytelności, a jednocześnie nie ujawniono istnienia wierzytelności, które podlegają umieszczeniu na liście wierzytelności z urzędu, w postępowaniu należy dokonywać ustaleń co do wierzytelności upadłego. W tym zakresie w praktyce pojawiają się dwa rozwiązania: pierwsze - zakładające, że wskutek braku zgłoszeń wierzytelności syndyk nie sporządza listy wierzytelności (nie dokonuje się ustalenia co do wysokości zobowiązań upadłego) oraz drugie - zgodnie z którym syndyk sporządza listę wierzytelności w rozumieniu dokumentu procesowego (w zmienionej procedurze – plan

spląty wierzycieli), z tym że lista nie będzie obejmowała żadnej wierzytelności. Taka sytuacja rodzi rozbieżności w orzecznictwie oraz niepewność prawa. Proponowana zmiana rozwiąże zaprezentowany problem jednoznacznie wskazując, że w przypadku braku zgłoszeń wierzytelności nie sporządza planu spląty, chyba że w toku postępowania nie zostały zaspokojone koszty tymczasowo pokryte przez Skarb Państwa lub inne zobowiązania masy upadłości⁸⁾. Rozwiązanie przewidziane w ust. 6 pozwoli wyłączyć możliwość przedłużania postępowania w związku ze spóźnionym zgłoszeniem wierzytelności;

- 9) w art. 491^{14a} proponuje się zmienić regulację dotyczącą podstaw oddalenia wniosku o ustalenie planu spląt wierzycieli i ograniczyć ją do przypadków, w których zostanie ustalone, że upadły doprowadził do swojej niewypłacalności w sposób celowy, w szczególności przez trwonienie części składowych majątku oraz celowe nieregulowanie wymagalnych zobowiązań. Przesłanką wyłączającą pozostaje także umorzenie całości lub części zobowiązań w okresie dziesięciu lat przed dniem złożenia wniosku. Jednocześnie, sąd będzie miał możliwość uwzględnienia szczególnych okoliczności, w których znalazł się upadły i uwzględnić jego wnioski, jeśli będzie to uzasadnione względami słuszności lub względami humanitarnymi;
- 10) art. 491¹⁵ określa elementy składowe postanowienia sądu ustalającego plan spląty wierzycieli. Innowacyjnym rozwiązaniem proponowanym w ustawie jest połączenie planu spląty wierzycieli z planem podziału, co wynika w ust. 7. Ponadto, regulacja proponowana w ust. 2 i 3 art. 491¹⁵ ma na celu rozwianie wątpliwości, że choć zasadą pozostaje całkowite pokrywanie w planie spląty kosztów tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa, to możliwa jest także ich częściowa spląta w przypadku ograniczonych możliwości zarobkowych upadłego. Powinno to wyeliminować przypadki, w których brak możliwości całkowitej spląty kosztów Skarbu Państwa skłaniał sądy do kończenia postępowania upadłościowego bez ustalania planu spląty. Zmiana w ust. 4 art. 491¹⁵ polega na dookreśleniu przesłanek, które sąd bierze pod uwagę przy ustalaniu planu spląt. Z praktyki wynika, że ważnym kryterium określającym plan spląt jest stopień zaspokojenia wierzytelności z likwidacji majątku oraz bieżących przychodów dłużnika w postępowaniu upadłościowym. Powyższe rozwiązanie powinno skłonić sąd do premiowania tych dłużników, którzy w trakcie trwania postępowania czynnie zwiększają stopień zaspokojenia wierzycieli;

⁸⁾ Tak, A. Hrycaj, *Oddłużenie upadłego konsumenta a brak zgłoszeń wierzytelności w postępowaniu upadłościowym*, Monitor Prawniczy 2016, Nr 2.

- 11) istota zmian wprowadzonych w art. 491¹⁶ została opisana wyżej, przy wyjaśnieniu trzech proponowanych w ustawie sposobów oddłużenia;
- 12) zmiany w art. 491¹⁷ i 491^{20a} mają charakter dostosowujący do przyjętych w ustawie założeń, że na decyzje dotyczące umorzenia przysługuje skarga kasacyjna oraz o orzekaniu w przedmiocie umorzenia zobowiązań i na rozprawie.

Zmiany w ustawie - Kodeks postępowania cywilnego

Zmiany w Kodeksie postępowania cywilnego polegają na rozszerzeniu zakresu kompetencji asystenta sędziego. Zgodnie z obecnym stanem prawnym asystent sędziego wykonuje czynności zmierzające do przygotowania spraw sądowych do rozpoznania (art. 155 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - *Prawo o ustroju sądów powszechnych* (Dz.U.2019, poz. 52)). Jest to ogólny przepis przyznający asystentom sędziego kompetencje do dokonywania czynności zmierzających do merytorycznego rozpoznania sprawy. Jednak w Kodeksie postępowania cywilnego brak jest szczegółowych regulacji pozwalających na powierzenie asystentom sędziego wykonywania konkretnych czynności. W praktyce więc asystenci przygotowują projekty zarządzeń zmierzających do przygotowania spraw sądowych do rozpoznania, które następnie przedkładają sędziemu referentowi. Ostatecznie, zarządzenie wydaje sędzia referent (zgodnie z terminologią przyjętą w Kodeksie postępowania cywilnego – przewodniczący). Rozwiązanie takie jest głęboko niepraktyczne, nieefektywne, prowadzi do przedłużenia postępowania, niepotrzebnie generuje zbędne czynności, angażuje do dokonania jednej czynności dwie osoby - asystenta, a następnie sędziego. Z uwagi na powyższe, dążąc do zapewnienia maksymalnej sprawności i efektywności postępowań cywilnych, proponuje się, aby wszystkie zarządzenia, które w toku postępowania wydaje przewodniczący (tj. w istocie rzeczy sędzia-referent), mógł wydawać asystent sędziego. Rozwiązanie to będzie miało zastosowanie do zarządzeń wzywających do usunięcia braków formalnych pism procesowych oraz zwrotu pism (za wyjątkiem zwrotu pozwu oraz pism, do których przepisy o pozwie stosuje się odpowiednio), zarządzeń w zakresie doręczeń, w tym również dotyczących skuteczności doręczeń, zarządzeń o wyznaczeniu terminu rozprawy oraz wszelkich zarządzeń zmierzających do przygotowania rozprawy. Wszystkie te zarządzenia mają charakter przygotowawczy, a w niektórych przypadkach techniczny (np. zarządzenie o ponownym wezwaniu świadka na termin rozprawy w razie nieskuteczności poprzedniego wezwania). Nie jest uzasadnione, aby czynności te wykonywał wyłącznie sędzia. Takie rozwiązanie ma istotne znaczenie dla sądów, które są znacznie obciążone stale zwiększającą się liczbą spraw. Biorąc pod uwagę, że istotna część pracy sędziego sprowadza się do kwestii związanych z

obrotem korespondencją, analizowaniem skuteczności doręczeń itd., proponowane rozwiązanie może znacznie usprawnić przebieg postępowań cywilnych.

Projektowana zmiana pozostawia przewodniczącemu możliwość korygowania decyzji asystenta poprzez wprowadzenie regulacji, zgodnie z którą w każdym przypadku (tj. niezależnie do tego, czy dojdzie do zmiany okoliczności, czy też nie) przewodniczący może uchylić lub zmienić zarządzenie asystenta. Kompetencja przewodniczącego w tym zakresie nie jest w żaden sposób ograniczona.

Projektowane rozwiązanie wyklucza z zakresu kompetencji asystenta sędziego wydawanie zarządzeń o zwrocie pozwu. Zarządzenie o zwrocie pozwu (jak również pism, do których przepisy o pozwie stosuje się odpowiednio) nie ma bowiem charakteru zmierzającego do przygotowania sprawy do rozpoznania, ale jest zarządzeniem kończącym postępowanie. Wobec powyższego zarządzenie to nadal pozostanie w wyłącznej kompetencji przewodniczącego.

Szczególna regulacja została zaprojektowana dla wydawanego przez asystenta sędziego zarządzenia o wezwaniu do uiszczenia opłaty. Z jednej strony zarządzenie o wezwaniu do uiszczenia opłaty ma charakter czynności przygotowawczej do rozpoznania sprawy i powierzenie możliwości wydawania tego zarządzenia asystentowi sędziego jest niezbędne dla zapewnienia sprawności postępowania związanego z formalną weryfikacją pisma procesowego. Z drugiej jednak strony należy wziąć pod uwagę, że na ogólnych zasadach, w przypadku wydania takiego zarządzenia przez przewodniczącego, podlega ono zaskarżeniu (art. 394 § 1 pkt 9 k.p.c.). Z uwagi na powyższe przyjęto rozwiązanie, zgodnie z którym w terminie tygodniowym od dnia doręczenia stronie zarządzenia asystenta sędziego o wezwaniu do uiszczenia opłaty z pouczeniem strona może wnieść zastrzeżenia co do zarządzenia asystenta sędziego. Zastrzeżenia nie wymagają uzasadnienia. W razie wniesienia zastrzeżenia zarządzenie asystenta sędziego traci moc. Zastrzeżenie ma charakter uproszczony i powoduje automatyczny skutek w postaci utraty mocy przez zarządzenie asystenta sędziego o wezwaniu do uiszczenia opłaty.

Projektowana regulacja odnosić się będzie również do zarządzeń wydawanych przez sędziego-komisarza w postępowaniu upadłościowym i restrukturyzacyjnym, gdyż w postępowaniach tych sędzia-komisarz ma również prawa i obowiązki przewodniczącego.

Zmiana w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych Zmiana w art. 50 ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych polega na dodaniu do katalogu osób, którym mogą być udostępniane dane zgromadzone na koncie ubezpieczonego (o których mowa w art.

40) i na koncie płatnika składek (o których mowa w art. 45) organów postępowania restrukturyzacyjnego oraz upadłościowego. Zmiana ta ma na celu usprawnienie postępowań i wzmocnienie pozycji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który będzie miał szersze możliwości komunikowania się z organami postępowania restrukturyzacyjnego i upadłościowego w celu zapewnienia prawidłowego uznania wierzytelności Zakładu na liście i w spisie wierzytelności. Należy podkreślić, że syndyk w postępowaniu upadłościowym oraz nadzorca i zarządca w postępowaniu restrukturyzacyjnym zajmują się w sposób całościowy (uniwersalny) zadłużeniem upadłego (dłużnika) i brak podstaw do wyłączenia tych podmiotów z dostępu do danych, o których mowa w art. 50 ust. 3 ustawy, w sytuacji gdy komornik, prowadzący egzekucję singularną, taki dostęp ma.

Zmiana w ustawie o kosztach sądowych w sprawach cywilnych

W związku z wprowadzeniem możliwości wystąpienia z wnioskiem o otwarcie postępowania o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli oraz skargi na czynności syndyka w postępowaniu upadłościowym należało wprowadzić regulację określającą wysokość opłaty w tego typu sprawach. Przyjęte, że w sprawach tych należy pobierać opłatę przewidzianą obecnie dla wniosku o ogłoszenie upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej – opłata podstawowa.

Zmiany w ustawie o licencji doradcy restrukturyzacyjnego

W związku z wprowadzeniem regulacji umożliwiającej ogłoszenie upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej bez wyznaczenia sędziego – komisarza oraz kierującej zgłoszenia wierzytelności bezpośrednio do syndyka, należało przesądzić sposób prowadzenia dokumentacji przez syndyka w tego typu sprawach. Przepis reguluje także sposób archiwizacji, udostępniania informacji przez syndyka oraz przekazywania akt sprawy nowo wyznaczonemu syndykowi lub nadzorcy sądowemu.

Zmiany w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów

Proponowane zmiany ma na celu wyjaśnienie pojawiających się w praktyce wątpliwości związanych ze stosowaniem ustawy o pomocy osobom uprawnionym do

alimentów w przypadku prowadzenia postępowania upadłościowego wobec dłużnika alimentacyjnego.

Używane w *ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów* pojęcia „bezskuteczność egzekucji”, „organ egzekucyjny” oraz „postępowanie egzekucyjne” mogą być odnoszone także do postępowania upadłościowego wyłącznie w drodze wykładni celowościowej. Mając powyższe na uwadze, dla usunięcia praktycznych problemów z ustalaniem prawa do świadczeń alimentacyjnych związanych z dłużnikami, wobec których ogłoszono upadłość w oparciu o tę ustawę, zaproponowano zmianę definicji bezskuteczności egzekucji oraz dodanie definicji organu egzekucyjnego.

Zmiany w ustawie – Prawo restrukturyzacyjne

Art. 105 i art. 264

Zmiana ma na celu usprawnienie i przyspieszenie postępowania. Szczególnie w postępowaniu restrukturyzacyjnym uzasadnione jest dodatkowe obciążenie nadzorca sądowego albo zarządcy obowiązkami, które mają na celu przygotowanie zgromadzenia wierzycieli. Projektowana zmiana ma znaczenie dla upadłości konsumenckiej w takim zakresie, że w postępowaniu upadłościowym prowadzonym wobec osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej również przewidziana jest możliwość zawarcia układu, do którego stosuje się odpowiednio przepisy ustawy – Prawo restrukturyzacyjne.

Art. 233

Zmiana w art. 233 ust. 1 pkt 2 jest spójna z analogiczną zmianą w art. 51 ust. 1 pkt 6 p.u. i wynika z odejścia od koncepcji wyznaczania osoby sędziego-komisarza przez sąd. Różnica w brzmieniu art. 233 ust. 1 pkt 2 p.r. i art. 51 ust. 1 pkt 6 p.u. wynika z tego, że w postępowaniu upadłościowym funkcję sędziego-komisarza może pełnić referendarz sądowy. W takiej sytuacji konieczne jest więc, aby sąd ogłaszając upadłość zdecydował, czy funkcję tą ma pełnić sędzia, czy referendarz sądowy. Z uwagi na to, że w postępowaniu restrukturyzacyjnym funkcji sędziego-komisarza nie może pełnić referendarz sądowy w treści art. 233 ust. 1 pkt 2 nie było potrzeby zamieszczania regulacji analogicznej do art. 51 ust. 1 pkt 6 p.u. Po otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego do pełnienia funkcji sędziego-komisarza zostanie przydzielony sędzia zgodnie z ogólnymi regułami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015r. - *Regulamin urzędowania sądów powszechnych*.

Art. 235

Zmiana jest konsekwencją założenia, że skoro nadzorca sądowy albo zarządca zostanie wyposażony w kompetencje zawiadamiania wierzycieli o zgromadzeniu wierzycieli, to jednocześnie może otrzymać kompetencje dokonywania zawiadomień o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego.

Art. 259, art. 278 i art. 312

W toku przyspieszonego postępowania układowego, postępowania układowego oraz postępowania sanacyjnego jest dopuszczalne wszczęcie postępowania sądowego w celu dochodzenia roszczeń. W ten sposób może więc nastąpić przerwanie biegu terminu przedawnienia. Jednocześnie jednak w poszczególnych postępowaniach restrukturyzacyjnych są przewidziane określone zakazy egzekucji. Brak możliwości wszczęcia postępowania egzekucyjnego oznacza, że wierzyciel nie ma możliwości doprowadzenia do przerwania biegu przedawnienia przez złożenie wniosku egzekucyjnego. Taka przeszkoda powinna być wyraźnie określona jako zawieszenie biegu terminu przedawnienia.

Art. 361

Uzasadnienie zmian art. 361 omówiono przy okazji uzasadnienia do art. 425g, art. 425i oraz art. 434a p.u.

Art. 8 projektu ustawy

Postępowania upadłościowe wszczęte według znowelizowanych przepisów w całości będą podlegały nowym regulacjom, w tym znaczeniu, że zdarzenia, które miały miejsce przed wejściem w życie nowelizacji, będą podlegały nowym regulacjom.

Art. 9 projektu ustawy

Mając na uwadze duży zakres zmian proponowanych w projekcie, dla zapewnienia pewności stosowania prawa, przyjęto regułę stosowania w całości nowych rozwiązań do postępowań zainicjowanych wnioskami złożonymi po dniu wejścia w życie ustawy (podobnie, jak w przypadku wejścia w życie poprzednich dużych nowelizacji prawa upadłościowego). Wyjątek przewidziano dla przepisów, które pozwolą ułatwić zakończenie przedłużających się toczących się postępowań upadłościowych oraz które ułatwią sprzedaż składników majątku, objętych odrębnym sporem w czasie trwania postępowania upadłościowego (zmiany w art. 315, art. 317, art. 320 ust. 3, art. 330a, art. 334 p.u.)

IV. Przepis końcowy – termin wejścia w życie

Art. 10 projektu ustawy

Projekt przewiduje 6-miesięczny okres *vacatio legis*, co jest uzasadnione potrzebą przygotowania organów sądowych oraz doradców restrukturyzacyjnych do nowych rozwiązań. Wyjątki dotyczą dodatkowych obowiązków związanych z obwieszczeniami, których wejście w życie należy wiązać z wejściem w życie ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych. Ponadto, 14 dniowy termin wejścia w życie przewiduje się dla rozwiązań, które przedstawiono przy uzasadnieniu do art. 9.

Ocena przewidywanego wpływu projektu ustawy na działalność mikro przedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.

Projektowana ustawa będzie oddziaływała przede wszystkim na przedsiębiorców prowadzących działalność jako osoby fizyczne. Na podstawie nowych rozwiązań także przedsiębiorca, podobnie jak obecnie konsument w postępowaniu upadłościowym, będzie miał prawo do zachowania części środków ze sprzedaży w postępowaniu upadłościowym mieszkania lub domu jednorodzinnego. Ponadto, projekt przewiduje ułatwienia w uzyskaniu oddłużenia po zakończeniu postępowania upadłościowego przez przedsiębiorcę, który przeszedł postępowanie upadłościowe.

Zmiany w regulacjach dotyczących upadłości osób nieprowadzących działalności gospodarczej mogą także służyć oddłużeniu osób, które zakończyły prowadzenie działalności gospodarczej, niezależnie od czasu, który upłynął od zakończenia tej działalności, co oznacza, że wyjście ze stanu nadmiernego zadłużenia będzie możliwe dla dużo większej grupy byłych przedsiębiorców.

Część proponowanych zmian odnosi się do ogólnych przepisów upadłościowych i restrukturyzacyjnych (przepisy dotyczące przygotowanej likwidacji, zgłaszania wierzytelności i ustalania listy wierzytelności, zwoływania zgromadzenia wierzycieli w celu przyjęcia układu), które będą oddziaływały na wszystkich przedsiębiorców w sposób zwiększający szybkość i efektywność prowadzonych czynności.

Projekt ustawy został wpisany do wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów pod numerem UD357.

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. *o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa* (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz art. 52 § 1 uchwały Nr 190 Rady Ministrów z 29 października 2013 r. - *Regulamin pracy Rady Ministrów* (M.P. z 2016 r. poz. 1006 z późn. zm.) projekt ustawy został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji oraz na stronach internetowych Ministerstwa Sprawiedliwości.

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej. Projekt ustawy nie podlega opiniowaniu przez organy i instytucje Unii Europejskiej.

Projektowana ustawa nie zawiera przepisów technicznych, w związku z tym nie podlega notyfikacji w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. *w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych* (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Nazwa projektu Ustawa o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe oraz niektórych innych ustaw	Data sporządzenia 06.03.2019 r.
Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Sprawiedliwości	Źródło: Inicjatywa własna
Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Marcin Warchoń - Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości	Nr w wykazie prac: UD357
Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Emil Szczepanik- Wydział Prawa Gospodarczego, Departament Legislacyjny, tel.: (22) 52-12-818, adres email: emil.szczepanik@ms.gov.pl	

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

W dniu 31 grudnia 2014 r. weszła w życie nowelizacja ustawy - *Prawo upadłościowe i naprawcze* w zakresie dotyczącym tzw. upadłości konsumenckiej zasadniczo zmieniająca sytuację prawną niewypłacalnych osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej (ustawa z dnia 29 sierpnia 2014 r. o zmianie ustawy – *Prawo upadłościowe i naprawcze, ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*, Dz. U. poz. 1306).

Zmiana stanu prawnego spowodowała istotny wzrost zarówno liczby wniosków o ogłoszenie upadłości konsumenckiej jak i prowadzonych postępowań upadłościowych. Już po roku obowiązywania ustawy dało się odnotować skokowy wzrost wpływu spraw z zakresu upadłości konsumenckich - w porównaniu z reżimem prawnym obowiązującym przed wspomnianą wyżej nowelizacją.

Dla porównania, w ostatnim roku obowiązywania poprzedniego modelu upadłości konsumenckich, to jest w 2014 r., wpłynęło do sądów upadłościowych 300 wniosków o ogłoszenie upadłości konsumentów i ogłoszono 32 upadłości tego typu, a w 2015 r. odnotowano już 5 616 wniosków, przy 2 153 ogłoszonych upadłościach konsumenckich.

Od 1 stycznia 2016 r. (wejście w życie ustawy z dnia 15 maja 2015 roku - *Prawo restrukturyzacyjne*, Dz. U. z 2016 r. poz. 1574) postępowanie upadłościowe według przepisów tytułu V części trzeciej p.u. (tzw. upadłość konsumencka) prowadzi się również wobec byłych przedsiębiorców w okresie roku od wykreślenia z właściwego rejestru lub zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej. Przyczyniło się do m.in. do jeszcze większego wzrostu liczby postępowań prowadzonych w trybie upadłości konsumenckiej. W 2016 r. ogłoszono 4 447 upadłości konsumenckich przy 8 694 złożonych wnioskach, w 2017 r. ogłoszono 5 470 upadłości konsumenckich, przy 11 120 złożonych wnioskach, podczas gdy w 2018 r. ogłoszono 6 552 upadłości konsumenckich, przy wpływie 12 719 wniosków. Tymczasem, od 2016 r. na terenie całego kraju funkcjonuje jedynie 30 wydziałów gospodarczych sądów rejonowych, które obsługują upadłości konsumenckie.

Tab. 1 Wpływ oraz załatwienie spraw z zakresu upadłości konsumenckich w latach 2014-2018

Wyszczególnienie	Wpływ spraw	Ogłoszenie upadłości	Zmiana – wpływ spraw (r/r)	Zmiana – ogłoszenie upadłości (r/r)
2014	300	32	-	-
2015	5 616	2 153	+ 1 872%	+ 6 728%
2016	8 694	4 447	+ 155%	+ 207%
2017	11 120	5 470	+ 128%	+ 123%
2018	12 719	6 552	+ 114%	+ 120%

Źródło: Ministerstwo Sprawiedliwości, Ewidencja spraw upadłościowych dla osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej (upadłość konsumencka); Sprawozdanie S20UN

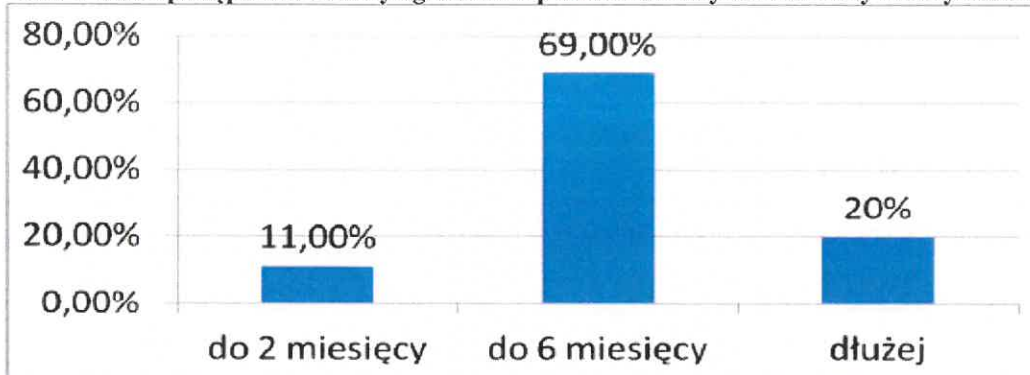
Zwiększona liczba spraw nieuchronnie ujawniła wiele problemów, które wiążą się ze stosowaniem znowelizowanych przepisów o upadłości konsumenckiej. Przeprowadzone przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości badania wykazały m.in.:

- dużą liczbę spraw upadłościowych byłych przedsiębiorców, korzystających z postępowania przewidzianego dla konsumentów,
- dodatkowe obciążenie sądów zajmujących się formalnie upadłością konsumencką, związane z koniecznością badania wykonania przez byłych przedsiębiorców obowiązków wynikających z prawa upadłościowego,
- częste przypadki długiego trwania postępowania po ogłoszeniu upadłości związane m.in. z trudnościami z ustalaniem listy wierzycieli, problemami z likwidacją masy upadłości, przypadkami niewystarczającej współpracy innych podmiotów z organami postępowania upadłościowego,
- trudności ze stosowaniem przepisów dotyczących zaliczkowego ponoszenia kosztów postępowania przez Skarb Państwa,
- przypadki ponoszenia kosztów postępowania przez syndyków,

- problemy organizacyjne sądów związane ze znacznym wzrostem liczby obsługiwanych spraw przez sądy upadłościowe.

Według badań przeprowadzonych przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości w 2016 roku na próbie 240 spraw upadłościowych¹, aż 69% spraw na etapie od ogłoszenia upadłości do daty złożenia list wierzycieli trwała od 2 do 6 miesięcy. Najczęstszą przyczyną tego stanu rzeczy okazało się m.in. opieszałość syndyka oraz długi czas zgłoszeń list wierzycieli.

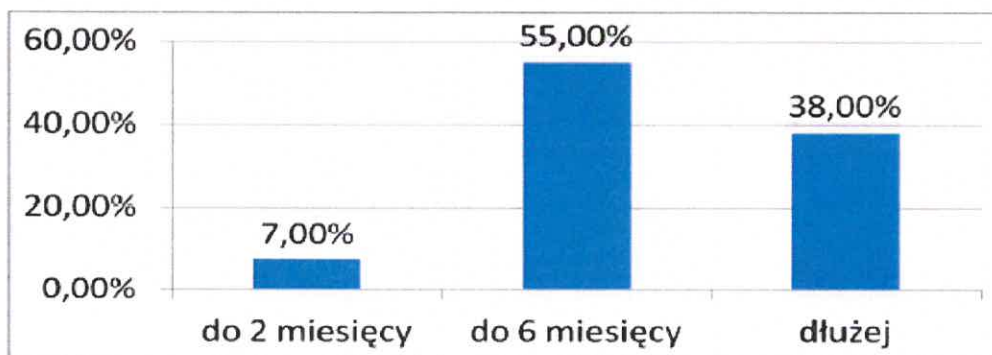
Czas trwania postępowań od daty ogłoszenia upadłości do daty złożenia list wierzycieli

Źródło: Instytut Wymiaru Sprawiedliwości

Na kolejnym etapie postępowania upadłościowego, tzn. od daty złożenia list wierzycieli do daty ustalenia planu spłaty wierzycieli lub umorzenia zobowiązań upadłego, czyli do de facto rozstrzygnięcia merytorycznego w przedmiocie zobowiązań upadłego, 55% spraw trwa od 2 do 6 miesięcy, natomiast aż 38% spraw na tym etapie trwa powyżej 6 miesięcy. Jako najczęstsze przyczyny tego stanu rzeczy wskazuje się m.in. opieszałość, zarówno upadłego jak i organów upadłościowych w postaci sędziego-komisarza oraz syndyka, co wskazuje również na problemy organizacyjne sądów związane bezpośrednio z wciąż rosnącym wpływem spraw, a to z kolei ma swoje przełożenie na wydłużanie się postępowań upadłościowych.

Czas trwania postępowań od daty złożenia list wierzycieli do daty ustalenia planu spłaty wierzycieli lub umorzenia zobowiązań upadłego

Źródło: Instytut Wymiaru Sprawiedliwości

Ponadto, informacje wpływające bezpośrednio do Ministerstwa Sprawiedliwości wskazują na istnienie dodatkowych problemów, m.in.: brak w prawie upadłościowym odpowiednich regulacji chroniących byłego małżonka przed skutkami upadłości konsumenckiej – przepisów, które właściwie korelowałyby przepisy z zakresu egzekucji alimentacyjnej z upadłością, a także pozwalałyby na zabezpieczenie środków materialnych dla funkcjonowania rodziny, której członkowie objęci są postępowaniem upadłościowym, czy utrudniony dostęp upadłego do swojej korespondencji w ten sposób, iż syndyk może przejmować prywatną korespondencję.

Uwzględniając powyższe kwestie, należy stwierdzić, iż wymagana jest zmiana przepisów dotyczących upadłości konsumenckiej, która uwzględni opisane wyżej czynniki w sposób kompleksowy, co w konsekwencji pozwoli na poprawę postępowania upadłościowego w zakresie zarówno ochrony dłużników oraz interesów Skarbu Państwa, przy jednoczesnym zabezpieczeniu praw wierzycieli, dodatkowo przygotowując wymiar sprawiedliwości na stale rosnące zainteresowanie przedmiotowym postępowaniem.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Zaproponowane w projekcie rozwiązania stanowią odpowiedź na opisane wyżej słabości obowiązującego modelu upadłości konsumenckiej.

Podstawowym instrumentem mającym umożliwić sprawniejsze rozwiązywanie problemu nadmiernego zadłużenia jest **wprowadzenie możliwości ogłoszenia upadłości osoby nieprowadzącej działalności gospodarczej w uproszczonej procedurze, tj. bez wyznaczania sędziego – komisarza**. Rozwiązanie to ma pozwolić w znacznym stopniu zdjąć z administracji sądowej ciężar obsługi najprostszych spraw upadłości konsumenckiej, co obecnie skutecznie blokuje sprawność funkcjonowania sądów upadłościowych i restrukturyzacyjnych, w zazwyczaj złożonych sprawach restrukturyzacji i upadłości przedsiębiorców. Rozwiązanie to jest skiero-

¹ Wybrane zagadnienia upadłości konsumenckiej – analiza empiryczna, Ewa Izabela Fiedorowicz, Daria Popłonyk

wane przede wszystkim do tych przypadków, gdy w masie upadłości brak jest znaczącego majątku pozwalającego na zaspokojenie wierzycieli - w drodze jego sprzedaży i wykonania planu podziału, albo w których nie przewiduje się powstania sporów dotyczących wysokości zadłużenia, jego struktury lub trudności z likwidacją masy upadłości.

Ponadto, projekt wprowadza **możliwość zawierania przez dłużników układów z wierzycielami**, z ograniczonym do minimum udziałem sądu, **pod kierunkiem licencjonowanego doradcy restrukturyzacyjnego**, który będzie jednocześnie czuwał nad wykonaniem tak zawartego układu. Zakłada się, że rozwiązanie to pozwoli na znaczące zmniejszenie przyrostu nowych postępowań, w których konieczne jest ogłoszenie upadłości dłużnika².

Innym przewidzianym w ustawie instrumentem mającym usprawnić procedurę upadłościową jest **rezygnacja z konieczności badania przez sąd** - na etapie ogłaszania upadłości - **zawinięcia dłużnika w doprowadzeniu lub pogłębieniu stanu niewypłacalności**. Tak jak w przypadku niewypłacalności przedsiębiorców, o ogłoszeniu upadłości powinien przede wszystkim decydować stan niewypłacalności (stan w którym dłużnik utracił zdolność do wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych), a nie ocena zawinięcia dłużnika w doprowadzeniu lub pogłębieniu stanu zadłużenia. Obowiązujące rozwiązania, pozwalające na oddalenie wniosku o ogłoszenie upadłości na podstawie ustalenia, że dłużnik doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień, są przyczyną znacznych różnic orzeczniczych w poszczególnych okręgach sądowych, przyczyniając się do powstania na terenie kraju zjawiska „turystyki upadłościowej”³. Ewentualne niewłaściwe zachowania dłużnika, niestanowiące przestępstwa lub czynności bezpośrednio nakierowanych na pokrzywdzenie wierzycieli, będą badane na etapie ustalenia planu spłat wierzycieli, a więc wtedy, gdy o zachowaniach dłużnika będą mogli wypowiedzieć się także wierzyciele. Wówczas będzie podejmowana decyzja, czy możliwa jest odmowa oddłużenia upadłego, przy czym możliwość tę ogranicza się do sytuacji celowego działania upadłego nakierowanego na trwonienie majątku, a więc prowadzącego do oczywistego pokrzywdzenia wierzycieli i wynikającego ze złej woli dłużnika.

Projekt przesądza także, że dla dłużnika nie będącego przedsiębiorcą, będzie możliwe zaproponowanie **szybkiej sprzedaży całego podlegającego egzekucji majątku w trybie przygotowanej likwidacji (tzw. „pre-pack”)**, co zwiększy elastyczność dostępnych dla dłużnika opcji szybkiego wyjścia ze stanu niewypłacalności i nowego startu. Jednocześnie projekt wprowadza korekty we wspomnianej procedurze przygotowanej likwidacji, usuwające trudności w jej stosowaniu w praktyce, dostrzeżone przez ostatnie trzy lata obowiązywania znowelizowanego prawa upadłościowego.

Dopełnieniem nowej regulacji jest przyjęcie rozwiązania, zgodnie z którym **umorzenie zobowiązań bez planu spłat będzie miało charakter warunkowy** we wszystkich tych przypadkach, gdy niezdolność do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli będzie wynikała z osobistej sytuacji upadłego, która nie będzie miała charakteru trwałego. Ma to zapobiegać zbyt pochopnemu umarzaniu zobowiązań bez jakichkolwiek spłat na rzecz wierzycieli, a tym samym skłaniać dłużników do podjęcia się wykonania planu spłat, który co do zasady ma trwać maksymalnie 3 lata (w opcji upadłościowej) i 5 lat (przy zawarciu układu z wierzycielami).

Ponadto, wprowadza się zasadę, że **zgłoszenia wierzytelności powinny być składane bezpośrednio doradcy restrukturyzacyjnemu pełniącemu funkcję syndyka** w miejsce obowiązującego systemu, w którym zgłoszenia składane są do sądu, a następnie przekazywane syndykowi, co w praktyce opóźnia sporządzenie listy wierzytelności przez doradcę restrukturyzacyjnego.

Ponadto proponuje się następujące zmiany w innych ustawach:

- w ustawie z dnia 13 października 1998 r. *o systemie ubezpieczeń społecznych* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778 i z 2018 r. poz. 106, 138 i 398):

Dodanie w art. 50 ust. 3 syndyków, tymczasowych nadzorców sądowych, zarządców przymusowych w postępowaniu upadłościowym, nadzorców sądowych, zarządców, tymczasowych zarządców w postępowaniu restrukturyzacyjnym jako podmiotów, którym ZUS udziela danych o koncie ubezpieczonego.

- w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. *o kosztach sądowych w sprawach cywilnych* (Dz. U. z 2018 r. poz. 300)

W art. 76b, w związku z wprowadzeniem wniosku o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli oraz skargi na czynności syndyka w postępowaniu upadłościowym konsumenta należało dodać dwie dodatkowe podstawy do poboru opłaty podstawowej.

- w ustawie z dnia 15 czerwca 2007 r. *o licencji doradcy restrukturyzacyjnego* (Dz. U. z 2016 r. poz. 883)

Wprowadza się obowiązek tworzenia przez doradców restrukturyzacyjnych akt spraw, w których zostali powołani do pełnienia funkcji nadzorca sądowego lub syndyka, bez jednoczesnego wyznaczenia sędziego – komisarza. Akta tych spraw mają być dołączane do akt sądowych po ukończeniu postępowania upadłościowego lub restrukturyzacyjnego prowadzonego na mocy przepisów części trzeciej tytułu piątego ustawy – prawo upadłościowe

- w ustawie z dnia 7 września 2007 r. *o pomocy osobom uprawnionym do alimentów* (Dz. U. z 2018 r., poz. 554):

W celu wyjaśnienia pojawiających się w praktyce wątpliwości związanych ze stosowaniem przedmiotowej ustawy w zakresie prowadzenia postępowania upadłościowego wobec dłużnika alimentacyjnego, proponuje się zmianę art. 2 w ten sposób, że zmienia się brzmienie definicji bezskuteczności egzekucji oraz wprowadza się definicję organu prowadzącego postępowanie egzekucyjne. Zaproponowane zmiany pozwolą ukrócić problemy z ustalaniem prawa do świadczeń alimentacyjnych w przypadku dłużników, wobec których ogłoszono upadłość w oparciu o przedmiotową ustawę.

² W Anglii i Walii notuje się rocznie około 50 tys. postępowań tego typu, przy ok. 11 tys. upadłości konsumenckich i ok. 26 tys. całkowitych umorzeń zadłużenia (tzw. upadłość bezmajątkowa).

³ Z danych statystycznych Ministerstwa Sprawiedliwości wynika, że w sprawach, w których wydano merytoryczne rozstrzygnięcie, udział spraw, w których oddalano wnioski, waha się w granicach od ok. 8 % do ok. 48 %, w zależności od okręgu sądowego.

- w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – *Kodeks postępowania cywilnego* (Dz. U. z 2018r. , poz. 1360):

Wskazanie, że czynności w postępowaniu cywilnym, oprócz referendarza, może wykonywać również asystent sędziego, który w zakresie powierzonych czynności ma kompetencje sądu.

- w ustawie z dnia 15 maja 2015 r. – *Prawo restrukturyzacyjne* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1508 i z 2018 r. poz. 149 i 398):

W związku z faktem, iż wprowadzane zmiany wiążą się w niektórych miejscach bezpośrednio z ustawą – Prawo restrukturyzacyjne, wystąpiła konieczność dokonania zmian o charakterze dostosowawczym, w celu zapewnienia pełnej kompatybilności projektowanej ustawy i jej harmonijnego funkcjonowania w porządku prawnym.

Projekt statuuje rozgraniczenie czasowe, zgodnie z którym niniejsze projektowane przepisy o skutkach wszczęcia postępowania co do osoby, majątku i zobowiązań upadłego będą miały zastosowanie również do zdarzeń prawnych, które miały miejsce przed dniem wejścia w życie niniejszych przepisów. W celu zapewnienia pewności co do stosowania prawa, przyjęto regułę stosowania dotychczasowych przepisów w sprawach, w których wniosek o ogłoszenie upadłości wpłynął przed dniem wejścia w życie ustawy, z wyjątkiem przepisów o którym mowa w art. 1 pkt 30, 33, 34 i 35.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Czechy

W Czechach ogłoszenie upadłości konsumenckiej stało się możliwe dzięki nowelizującej poprzednio obowiązujące prawo ustawie 182/2006, która weszła w życie 1 stycznia 2008 roku. 1 czerwca 2017 roku dokonano kolejnych zmian z tym zakresie, mających na celu przeciwdziałanie nieuczciwym praktykom w kwestii ogłaszania upadłości. Początkowo czeska ustawa upadłościowa zakładała możliwość stwierdzenia upadłości konsumenckiej osoby fizycznej, której długi nie wynikały z prowadzonej przez nią działalności gospodarczej. Jednak nowelizacja, która weszła w życie 1 stycznia 2014 roku pozwoliła na skorzystanie z możliwości wynikających z tego trybu także osobom fizycznym prowadzącym działalność gospodarczą, których długi z niej wynikają. Istnieją dwa rozwiązania pozwalające na uwolnienie się od długów: plan spłaty i upłynnienie aktywów. Możliwe jest również połączenie tych dwóch metod na wniosek dłużnika. W celu rozpoczęcia postępowania, dłużnik składa wniosek o zwolnienie z długu do sądu.

Litwa⁴

Propozycja uregulowania kwestii upadłości konsumenckiej pojawiła się w 2009 roku, lecz projektowane rozwiązania spotkały się z krytyką. Ostatecznie 1 marca 2013 roku ustawa regulująca upadłość konsumencką weszła w życie. Tryb procedowania w stosunku do osób fizycznych w rzeczywistości przypomina restrukturyzację, jaką przechodzą osoby prawne. Głównym celem postępowania jest odzyskanie cechy wypłacalności przez dłużnika. Upadłość, niewypłacalność konsumenta odnosi się do sytuacji, gdzie osoba fizyczna nie jest w stanie pokryć swoich wymagalnych zobowiązań wobec wierzycieli w wysokości 25-krotności minimalnego wynagrodzenia. Litewskie rozwiązania prawne kładą duży nacisk na pozostawanie dłużnika w dobrej wierze, to znaczy gdy jego niewypłacalność nie wynika z postępowania sprzecznego z prawem, nadużyć, nieuczciwego postępowania. Jeżeli istnieją dowody na złą wiarę dłużnika, nie ma możliwości zastosowania rozwiązań przewidzianych ustawą, a jeżeli ujawniły się one w trakcie procedowania, postępowanie należy umorzyć. Dopuszczalne jest prowadzenie postępowania w wersji uproszczonej, która różni się od tej, która ma zastosowanie w stosunku do osób prawnych. Uproszczenie to polega na możliwości stworzenia planu spłaty przez osobę fizyczną i zaakceptowaniu go przez wierzycieli przed złożeniem do sądu wniosku o upadłość. Wniosek w zakresie upadłości konsumenckiej może zostać złożony wyłącznie przez osobę fizyczną, nie istnieje więc możliwość podjęcia przez wierzycieli samodzielnych działań przeciwko dłużnikowi. Kluczowym punktem postępowania sądowego jest wypracowanie planu spłaty. Aby mógł on zostać ostatecznie zatwierdzony przez sąd, wymagane jest uzyskanie zgody wierzycieli.

Francja⁵

Francuski kodeks konsumencki przewiduje możliwość wszczęcia postępowania upadłościowego w stosunku do osoby fizycznej, która nie mając złych zamiarów, będąc w dobrej wierze znalazła się w stanie niewypłacalności. Jest to sytuacja, w której występują niezdolność dłużnika do spłaty wymagalnych długów niepozostających w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej. Prawo francuskie przewiduje szereg przesłanek materialno i formalnoprawnych, których spełnienie powoduje możliwość podjęcia odpowiednich kroków prawnych. Po pierwsze, nie wszystkie kategorie osób fizycznych mogą ogłaszać upadłość w sposób przewidziany w analizowanych regulacjach. Wyłączeniu spod tych regulacji ulegają osoby fizyczne, które podlegają postępowaniom prowadzonym w stosunku do przedsiębiorców, np. rolnicy, rzemieślnicy, osoby wykonujące wolne zawody, czy też osoby fizyczne będące przedsiębiorcami. Postępowanie w sprawie głoszenia upadłości konsumenckiej występuje w dwóch postaciach: jako postępowanie niewypłacalnościowe oraz postępowanie prowadzące do uwolnienia osoby fizycznej z reszty długów. Pierwsze z nich uruchamiane jest w stosunku do osób, które pozostając w dobrej wierze stały się niewypłacalne, to znaczy, że nie są zdolne do zaspokojenia roszczeń wierzycieli niepochojących z prowadzonej przez dłużnika działalności gospodarczej. Drugie natomiast, zarezerwowane jest dla dłużników, których sytuacja nie pozwala na zastosowanie środków przewidzianych dla postępowania niewypłacalnościowego. Przesłanką jego uruchomienia, oprócz dwóch wyżej wymienionych, jest niemożność sanacji sytuacji dłużnika. Podstawą wszczęcia postępowania upadłościowego jest wniosek, składany przez dłużnika do komisji do spraw niewypłacalności właściwej z uwagi na miejsce zamieszkania, która poddaje go weryfikacji. Postępowanie w analizowanym zakresie jest dwufazowe - pierwsza odbywa się przed właściwą komisją, a jej celem jest nakłonienie dłużnika i wierzyciela do porozumienia się w celu zawarcia planu oddłużeniowego. Druga faza wiąże się z uczestnictwem sądu w postępowaniu. W przypadku nieosiągnięcia porozumienia w pierwszej fazie, komisja zleca środki zaradcze, które zatwierdza sędzia komisarz. Gdy sytuacja finansowa dłużnika jest poważna i nie są wystarczające środki zalecane przez komisję, sędzia komisarz jest uprawniony do otwarcia postępowania prowadzącego do zwolnienia z reszty długów.

⁴<http://www.terrallex.org/publication/p8afa1c4ffe/personal-bankruptcy-eventually-becomes-possible-in-lithuania> (Dostęp: 12.07.2017)

⁵<http://biedronne.home.pl/transformatcje/wp-content/uploads/2009/02/michalak.pdf> (dostęp: 13.07.2017)

Słowacja⁶

Kwestię upadłości reguluje na Słowacji ustawa z 2005 roku. Dopuszczono w niej możliwość ogłaszania również przez osoby fizyczne upadłości konsumenckiej. W 2016 roku przyjęto nowelizację wspomnianej ustawy, która weszła w życie 1 marca 2017 roku. Jej założeniem było zwiększenie kręgu podmiotów, którego zawarte w niej procedury mogłyby dotyczyć, przy jednoczesnym utrzymaniu rozsądnych kosztów postępowania i jego przystępności. Słowackie prawo upadłościowe przewiduje dwa typy niewypłacalności konsumenckiej: brak płynności oraz zbyt duże zadłużenie (gdy majątek dłużnika nie pokrywa jego zobowiązań). Dłużnik może rozwiązać swój problem finansowy w dwojaki sposób. Po pierwsze, poprzez upłynnienie swojego majątku, po drugie poprzez spłatę co najmniej 30% żądań wierzycieli w ciągu 5 lat. Efektem tych czynności jest to, że wszystkie pozostałe po ich zakończeniu i nieuregulowane należności stają się niewymagalne.

Łotwa⁷

Ustawa dostosowująca istniejące regulacje dotyczące kwestii upadłości i niewypłacalności do osób fizycznych weszła w życie 1 listopada 2010 roku. Prawo to zapewnia specjalną procedurę, w wyniku której dłużnik, który nie może wykonać swoich zobowiązań pieniężnych względem wierzycieli przez kilka lat, staje się znów wypłacalny. Postępowanie sądowe w sprawie ogłoszenia upadłości konsumenckiej uruchamiane jest na wniosek osoby fizycznej i składa się z dwóch etapów: upadłościowego - w trakcie, którego w ciągu 6 miesięcy następuje upłynnienie majątku, oraz procesu zaspokajania roszczeń - kiedy dłużnik spłaca dług w wysokości 1/3 swoich dochodów. Jego długość uzależniona jest od wysokości dochodu dłużnika, wysokości jego zobowiązań finansowych, ale w żadnym wypadku nie może przekroczyć 3 lat. Omawiana procedura może znaleźć zastosowanie wobec osób fizycznych, które nie są w stanie zaspokoić finansowych roszczeń swoich wierzycieli i gdy dług przekracza 5 tys. euro, oraz gdy nie są i nie będą w stanie zaspokoić finansowych roszczeń swoich wierzycieli, które staną się wymagalne w ciągu 1 roku, a suma do zwrotu przekracza 10 tys. euro.

Anglia i Walia⁸

W Anglii i Walii przeprowadza się rocznie ok. 90 tys. postępowań związanych z niewypłacalnością konsumentów, z czego ok. 50 tys. to układy pozasądowe, ok. 26 tys. to upadłości bezmajątkowe (całkowite umorzenie zadłużenia bez likwidacji majątku), a ok. 14 tys. to upadłości zwykłe. Od 2016 r. wnioski o upadłość konsumencką (*Bankruptcy Application*) są sporządzane i składane w formie elektronicznej. Sąd ma 28 dni na wydanie decyzji (w praktyce trwa to ok. 2-3 dni). Wyrok przesyłany jest w formie elektronicznej, do samodzielnego pobrania i wydruku. Sąd przekazuje wyrok właściwemu syndykowi, który kontaktuje się z bankrutem celem przeprowadzenia wywiadu (m.in. dla określenia masy upadłościowej). Zadaniem syndyka jest ocena stanu majątkowego oraz udzielenie wszelkiej pomocy w całej procedurze upadłościowej. Po przeprowadzeniu wywiadu, syndyk wysyła do wszystkich wierzycieli oficjalną informację o upadłości dłużnika, wzywa ich do zgłaszania wierzytelności oraz przedstawia ewentualne możliwości zaspokojenia ich roszczeń z masy upadłościowej. Przy ocenie majątku nie są brane pod uwagę żadne przedmioty osobiste dłużnika oraz przedmioty i środki niezbędne do codziennego życia. Syndyk jest zainteresowany przede wszystkim nieruchomościami, gotówką, akcjami, obligacjami oraz wszelkimi luksusowymi przedmiotami, bez których bankrut może prowadzić normalne życie. Brytyjskie przepisy o bankructwie osobistym, nie przewidują automatycznego planu spłaty wierzycieli. Plan spłaty ma zastosowanie tylko wtedy, kiedy dłużnik zarabia na tyle dużo, że jest w stanie pokryć swoje niezbędne do życia wydatki oraz wydatki związane z utrzymaniem najbliższej rodziny i po ich opłaceniu pozostaje mu nadwyżka finansowa. W takim przypadku syndyk ma prawo wyznaczyć maksymalnie 3-letni plan spłaty. Bankrut będzie zobowiązany do wpłaty na konto syndyka kwoty pozostałej po pokryciu wszystkich, niezbędnych do życia wydatków. Przy ewentualnej zmianie sytuacji finansowej na gorszą, umowa może zostać zmieniona lub zawieszona. Brytyjski system prawny przewiduje jednoroczny okres tzw. restrykcji, czyli okres postępowania upadłościowego. Oznacza to, że przez rok bankrut m.in. nie może wykonywać niektórych zawodów, nie może zasiadać w zarządzie spółki z o.o. oraz nie może zajmować niektórych stanowisk państwowych, nie wolno mu również zaciągać żadnych nowych zobowiązań finansowych bez zgody syndyka. Również przez rok jego dochody są kontrolowane a dłużnik ma prawny obowiązek zgłaszania każdego dodatkowego dochodu wykraczającego poza dochody potrzebne do normalnego, godnego życia. Po roku, następuje automatyczne zdjęcie restrykcji. Informacja o jego bankructwie znika z rejestru i od tej chwili wszelkie ograniczenia finansowe, zawodowe oraz jakakolwiek kontrola ze strony syndyka przestają obowiązywać. Rejestr osób upadłych jest ogólnie dostępny na stronie internetowej *Insolvency Service* (Urząd ds. Niewypłacalności).

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Minister Sprawiedliwości	1		Obowiązek określenia w drodze rozporządzenia: <ul style="list-style-type: none">wzór formularza wniosku o ogłoszenie upadłości,sposób i tryb prowadzenia oraz udostępniania uczestnikom postępowania oraz służbie nadzoru Ministra Sprawiedliwości akt do zgłoszeń wierzytelności.

⁶ <http://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=d9cd3252-e8e3-415c-baf3-646cfc64fd47> (dostęp: 12.07.2017)

⁷ http://www.legalhelp.lv/en/par_mani/ (Dostęp: 12.07.2017)

⁸ Opracowano na podstawie raportu The Insolvency Service „Annual Report and Accounts 2017-18”

Zakład Ubezpieczeń Społecznych	1		Rozszerzenie list podmiotów, którym ZUS zobowiązany jest udzielać informacji nt. danych zgromadzonych na kontach ubezpieczonych (m.in. o syndyka czy nadzorcę sądowego)
Sądy upadłościowe	30 (wydziały sądów rejonowych)	Ministerstwo Sprawiedliwości	Sprawniejsza obsługa postępowań upadłości konsumenckiej poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • usprawnienie zwykłego trybu upadłości konsumenckiej, bez wyznaczania sędziego - komisarza; • rezygnację z konieczności badania - na etapie ogłaszania upadłości - zawinienia dłużnika w doprowadzeniu lub pogłębieniu stanu niewypłacalności; • wprowadzenie trybu skróconego dla spraw, w których dłużnik nie dysponuje majątkiem podlegającym likwidacji; • rozpatrywanie wniosków o otwarcie postępowania o zawarcie układu zastępującego upadłość; • umożliwienie powierzania funkcji sędziego – komisarza także referendarzom sądowym.
Referendarze sądowi	2 267 (liczba etatów referendarskich)	Ministerstwo Sprawiedliwości (dane za 2018 r.)	Nadanie uprawnień o charakterze sędziego-komisarza w postępowaniu upadłościowym.
Asystenci sędziego	3 953 (liczba etatów asystenckich)	Ministerstwo Sprawiedliwości (dane za 2018 r.)	Możliwość wykonywania czynności w postępowaniu cywilnym (kompetencje sądu w zakresie powierzonych czynności).
Syndycy	ok. 1 500 (osoby fizyczne posiadające licencję doradcy restrukturyzacyjnego)	Ministerstwo Sprawiedliwości	Zmiana zakresu uprawnień (m.in. w kwestii przyjmowania korespondencji dłużnika), obowiązków (m.in. nałożenie obowiązku informowania wierzycieli o przysługujących im uprawnieniach) oraz zasad wynagradzania w przypadku zwiększonego nakładu pracy.
Zarządcy i nadzorcy sądowi	ok. 1 500 (osoby fizyczne posiadające licencję doradcy restrukturyzacyjnego)	Ministerstwo Sprawiedliwości	Zmiana uprawnień w zakresie uzyskania z ZUS danych nt. kont ubezpieczonych.
Komornicy sądowi	1 717	Ministerstwo Sprawiedliwości (wg stanu na 27 lipca 2018 r.)	Obowiązek poszukiwania majątku upadłego na wniosek syndyka, w dostępnych komornikowi bazach danych.
Wierzyciele	2,76 mln (osoby, które mają zaległości w spłatach zobowiązań)	Biuro Informacji Kredytowej S.A. ⁹ (wg stanu na listopad 2018 r.)	Zwiększenie elastyczności reżimu upadłości konsumenckiej przez wprowadzenie możliwości zawarcia układu z dłużnikiem bez potrzeby ogłaszania upadłości.
Dłużnicy	2,76 mln (osoby, które mają zaległości)	Biuro Informacji Kredytowej S.A. (wg stanu na listopad 2018 r.)	Zmiana sytuacji prawnej w postępowaniu upadłościowym – m.in. w zakresie ujednolicenia przepi-

⁹ <https://media.bik.pl/publikacje/read/410994/infodlug-indeks-zaległych-platności-polaków-listopad-2018>.

	w spłatach zobowiązań)		sów odnoszących się do przedsiębiorców i konsumentów.
--	------------------------	--	---

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce „Rządowy Proces Legislacyjny”, oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Sprawiedliwości w zakładce „Projekty aktów prawnych”, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) i § 4 uchwały Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.).

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2019 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											Łącznie (0-10)	
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
Dochody ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Wydatki ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Saldo ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													

Źródła finansowania	
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>Propozycje ułatwień w oddłużeniu spowodują znacznie większy przyrost spraw, co będzie wymagało zwiększenia liczby sędziów, asystentów, urzędników i referendarzy (odpowiednio o 26, 26, 52 i 41 etaty). Zwiększenie etatyzacji zostało uwzględnione w ramach budżetu na 2019 r. (rezerwa celowa). Zwiększenie zatrudnienia jest konieczne w celu poprawy sytuacji w sądach upadłościowych oraz uniknięcia ogólnego zmniejszenia sprawności prowadzonych postępowań.</p> <p>Obecnie w Ministerstwie Sprawiedliwości trwają obecnie prace analityczne, mające na celu oszacowanie skutków finansowych z tego tytułu.</p>

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki							Łącznie (0-10)
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10		
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2019 r.)	duże przedsiębiorstwa								
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw								
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe								
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu.							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Przedmiotowy projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej, w związku z czym odstąpiono od analiz i oceny przewidywanych skutków społeczno-gospodarczych, wskazanych w art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. poz. 646 z późn. zm.).							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe, w tym osoby starsze i niepełnosprawne.	Wprowadzone rozwiązania będą miały wpływ na przyspieszenie rozpoznawanie spraw upadłości osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej, są to m.in.: wprowadzenie możliwości ogłoszenia upadłości bez wyznaczania sędziego – komisarza (rolę tę będzie pełnił referendarz), rezygnacja z konieczności badania przez sąd - na etapie ogłaszania upadłości - zawinienia dłużnika w doprowadzeniu lub pogłębieniu stanu niewypłacalności, czy bezpośrednie zgłoszenia wierzytelności							

		<p>doradcy restrukturyzacyjnemu pełniącemu funkcję syndyka zamiast do sądu.</p> <p>Zakłada się również zmniejszenie przyrostu nowych postępowań w związku z wprowadzeniem możliwości zawierania przez dłużników układów z wierzycielami, z ograniczonym do minimum udziałem sądu, pod kierunkiem licencjonowanego doradcy restrukturyzacyjnego, który będzie jednocześnie czuwał nad wykonaniem tak zawartego układu.</p>
Niemierzalne	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe, w tym osoby starsze i niepełnosprawne.	<p>Projektowana zmiana będzie miała wpływ zarówno na pojedynczych obywateli, rodziny oraz na całe gospodarstwa domowe.</p> <p>W zakresie zmian dotyczących włączania do postępowania upadłościowego majątku byłego małżonka dłużnika - projektowana ustawa wprowadza rozróżnienie pozwalające na dokonanie oceny, w jakim zakresie były małżonek wiedział lub przyczynił się do powstania zadłużenia powodującego konieczność przeprowadzenia postępowania upadłościowego. W sposób bezpośredni wpłynie to pozytywnie na opisywane podmioty z tego względu, iż byli małżonkowie osób upadłych, nie mających swojego udziału w powstaniu zadłużenia osoby upadłej nie będą włączani do postępowań upadłościowych, a co za tym idzie – nie będą popadać w ewentualny niedostatek w wyniku sytuacji na którą nie mieli wpływu.</p> <p>Umorzenie postępowania na wniosek wszystkich wierzycieli (tych którzy złożyli listy wierzycielskości) wyłącznie za zgodą dłużnika. Wpłynie to pozytywnie na sytuację dłużników z tego względu, iż dotychczas gdy wniosek taki nie wymagał ich zgody, uniemożliwiał im korzystanie z dalszych procedur oddłużeniowych – projektowana zmiana zakończy tę praktykę umożliwiając wybór dłużnikowi, czy korzystniejsze jest dla niego umorzenie postępowania czy jego kontynuowanie.</p>

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Projektowane zmiany nie będą miały wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców.
--	--

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☐ nie dotyczy	
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☒ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy

Komentarz:

Adresaci norm projektowanych przez niniejszą ustawę będą zobowiązani do dopełnienia większej liczby procedur w postępowaniu upadłościowym, np. syndycy w zakresie informowania wierzycieli o ich prawach.

Rozszerzenie list podmiotów, którym ZUS zobowiązany jest udzielać informacji nt. danych zgromadzonych na kontach ubezpieczonych.

Obowiązek składania sądowni - przez upadłego, sprawozdania ze swojej sytuacji majątkowej i zawodowej – corocznie w terminie do końca kwietnia za poprzedni rok kalendarzowy.

Obowiązek powiadomienia o otwarciu postępowania o zawarciu układu właściwej izby administracji skarbowej oraz właściwego oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

9. Wpływ na rynek pracy

Projektowana regulacja nie wpłynie w sposób istotny na funkcjonowanie rynku pracy.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ inne:	☐ demografia ☐ mienie państwowe	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
--	--	---

Omówienie wpływu	Brak wpływu.
------------------	--------------

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Zakłada się, że przepisy projektowanej ustawy wejdą w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:

- 1) art. 1 pkt 4 i 31, które wchodzi w życie z dniem 1 grudnia 2020 r.
- 2) art. 1 pkt 30, 33, 34 i 35, które wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Projekt może zostać poddany ewaluacji w oparciu o następujące mierniki:

- liczba postępowań prowadzonych w trybie upadłości konsumenckiej (wpływ wniosków),
- liczba ogłoszonych upadłości konsumenckich,
- czas trwania postępowań od daty ogłoszenia upadłości do daty złożenia listy wierzytelności,
- czas trwania postępowań od daty złożenia listy wierzytelności do daty ustalenia planu spłaty wierzycieli lub umorzenia zobowiązań upadłego.

Ze względu na charakter regulacji oraz okresy agregowania danych statystycznych, proponuje się przeprowadzenie ewaluacji nie wcześniej niż po upływie pełnych 3 lat obowiązywania regulacji.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Brak.

